

วารสารวิชาการรัตนบุศย์

RATANABUTH JOURNAL

ISSN 2697-6641

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 4 (ฉบับที่ 1)
มกราคม-เมษายน 2565
RATANABUTH JOURNAL Vol.4 (No.1)
January-April 2022

ISSN 2697-6641

วารสารวิชาการรัตนบุศย์

RATANABUTH JOURNAL

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2565

Vol.4 No.1 January –April 2022

กำหนดการออกเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

จำนวนพิมพ์ 100 เล่ม

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน / ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม / ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชน ในการสนับสนุนบุคคลที่ทำคุณงามความดีกับสังคม ส่งเสริมงานด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ของนักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำเสนอผลงานวิชาการและผลงานวิจัย เผยแพร่สู่สังคมและเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารรัตนบุศย์

ร้อยตำรวจตรี ดร.สนุก สิงห์มาตร	ประธาน
พระครูประสิทธิ์ สีสคุณ, ดร.	กรรมการ
พระมหาจิรายุทธ ปโยโค ผศ.	กรรมการ
พระครูปราโมทย์สีลคุณ	กรรมการ
พระปลัดทองใบ สุภาโส	กรรมการ

บรรณาธิการ

ดร.พิกุล มีมานะ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.เมืองแมน ศิริญาณ

กองบรรณาธิการ

อ.ดร.พิกุล มีมานะ	บรรณาธิการ
ดร.บรรจง ลาวะลี	กรรมการ
รศ.ดร.สุเทพ เมย์ไธสง	กรรมการ
รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	กรรมการ
อาจารย์รัชชัย ขยันทำ	กรรมการ
อาจารย์ทองหมูน น้อยนนท์	กรรมการ

ร.ต.ต.ดร.สนุก สิงห์มาตร

กรรมการ

ดร.เมืองแมน ศิริญาณ

ผช.บรรณาธิการ

เลขานุการ

อาจารย์ทองหมูน น้อยนนท์

ศิลปกรรม

นายธงชัย บรรจมาตย์

สำนักงาน

ที่ตั้งเลขที่ 202/1 หมู่ที่ 4 ตำบลคูทุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000 โทร 08-0169-6593

202/1 Moo 4 Duthong subdistrict, Mueang District, Yasothon Province. 35000

จัดพิมพ์โดย

โรงพิมพ์ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป ที่ตั้ง 56 ถนนแก้วเสนา อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

โทร. 045-324777-9, Fax 045-324788

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รศ.ดร.สุเทพ เมยไธสง

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ มหาสารคาม

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ มหาสารคาม

ดร.วิภาพรรณ อุปนิสากร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.สุวิมล สมไชย

สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ว่าที่ ร.ต.ดร.พิชิต กันยารวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ มหาสารคาม

ดร.เอกวิชัย เมยไธสง

สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ดร.จิณัสมา ศรีศิริชัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

อ.ชัชพงศ์ เทียมท้าวนิช

สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

อ.เจษฎา จันทนาภรณ์

วิทยาลัยชุมชนยโสธร

อ.ณัฐพล จินดารัมย์

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ มหาสารคาม

ดร.ดวงตา ราชาอาษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ มหาสารคาม

รศ.ดร.ศรชัย ท้าวมิตร

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ มหาสารคาม

รศ.ดร.สมชัย สีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.แหวนทอง บุญคำ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.จำรัส บุคดาพงษ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ
ผศ.ดร.สุรพันธ์ สุวรรณศรี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.ประมุข ศรีชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
พ.ต.ท.ดร.ชัยบัญชา กองทอง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ
ดร.สะอาด ศรีวรรณ	วิทยาลัยเอกวรณ
พ.ต.ต.ดร.ณัฐภัทร เสมาม	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.ชวลิต ไหลรินทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.อัครงค์ ชุมนุ	มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
ดร.บรรณากิจบรรจง ทองจำปา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ดร.อัญชลี ชุมนุ	มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
ดร.พีระศักดิ์ กิ่งพุ่ม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตอีสาน
ร.อ.ดร.กิตติพงษ์ พลทิพย์	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) นี้ เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-เมษายน 2565 ซึ่งอยู่ภายใต้องค์กรสมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการและด้านการวิจัยให้กับสมาชิกและนักวิชาการ ตลอดจนเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคม ให้กับนักวิชาการ อาจารย์ นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ที่สนใจนำผลงานของตนตีพิมพ์เผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ ในฉบับนี้ได้มีเครือข่ายนักวิชาการหลากหลายสถาบันและหลากหลายสาขาได้นำผลงานวิชาการนำมาตีพิมพ์เผยแพร่ในฉบับ

สำหรับ วารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) ฉบับนี้มีผลงานทางวิชาการที่น่าสนใจที่หลากหลายจากนักวิชาการได้ส่งผลงานทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 5 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง ซึ่งท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้ที่ <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/rtnb/>

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความอุตสาหะและความเพียรพยายามที่จะชี้แนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงงานให้ออกมาอย่างถูกต้อง สมบูรณ์ รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ในวงวิชาการ และสุดท้ายขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้ หากผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกองบรรณาธิการวารสารขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

ดร.พิกุล มีมานะ

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การส่วนตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร (People's Opinions towards the Election of the President of Khu Mueang Subdistrict Organization Chanachai District, Yasothon Province) ยุพิน บุญยัง และพลอยชนกวรรณ หวังผล.....	1
แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ ของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี (The guidelines for academic administration in the field of the development and the promotion of learning resources for personnel of Watanakedittharam School, Bang Yai District, Nonthaburi Province) พิมณิชา พรหมมานต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โน้ตวัน กำหอม และดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์.....	10
ประสิทธิภาพการบริหารงานที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาคราษฎร์บำรุง)อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี (The efficiency administration that affects the student care and support system of the personnel of WatSrirat(Anakenakornratbumroong) School Bang Yai District, Nonthaburi Province) ปิยวัช สักันทา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โน้ตวัน กำหอม และดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์.....	22
การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ต่อ การบริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร (Decentralization of educational administration towards the administration of educational institutions) วุฒิพงษ์ แสนจันทร์, ดร.วิชาญ เจริญวิไลรัตน์ และดร.ณัฐภูมิพันธ์ ยศแก้ว.....	36
ความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี (Satisfaction of Education Personnel towards School Management of Borsuphanwittaya school, Song Phi Nong District, Suphanburi Province) อ่ำพร สิริวิทย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โน้ตวัน กำหอม และดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์.....	49
บทความวิชาการ	
นวัตกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยความร่วมมือกลุ่มพื้นที่ (Zoning) (Innovation in disaster prevention and mitigation by zoning co-operation) วิชัย ศรีชะเกษ.....	61
มุมมองเรื่องความโกรธในพระไตรปิฎก (The Perspectives of Anger in the Tipitaka) พีรายุทธ์ สังฆมณี, วรวุฒิ อุตสาห์ และอภิชาติ ใจหาญ.....	73
ภาคผนวก	
ขั้นตอนการดำเนินการของวารสารรัตนบุศย์.....	88
หลักเกณฑ์การเสนอบทความ.....	89

**ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง
อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร**
**People's Opinions towards the Election of the President of Khu Mueang Subdistrict
Organization Chanachai District, Yasothon Province**

ยุพิน บุญยัง,
พลอยชนกวรรณ หวังผล
วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Yuphin boonyung,
Ploychanokwan wangphon
RoiEt Buddhist college
Email: ploychanokwaann@gmail.com

วันที่รับบทความ: 24 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 24 มีนาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 24 มีนาคม 2565
Received: March24, 2022; Revised: March24, 2022; Accepted: March24, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีภูมิลำเนาในเขตเทศบาลตำบลฟ้าหยาด อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร จำนวน 6,659 คน กลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ ได้จำนวน 377 คน เครื่องมือคือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร : กรณีศึกษาตำบลคูเมือง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร : กรณีศึกษาเขตตำบลคูเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 3.70 (S.D= 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน และเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อันดับแรก ด้านด้านการเสนอนโยบายของผู้สมัคร ค่าเฉลี่ย 4.38 (S.D= 4.13) รองลงมาคือ ด้านการทำหน้าที่ของพลเมือง ค่าเฉลี่ย 3.88 (S.D= 0.61) ต่อมาคือ ด้าน ด้านคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้สมัคร ค่าเฉลี่ย 3.66 (S.D= 0.32) ส่วนค่าที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านด้านกระแสความนิยมของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ค่าเฉลี่ยที่ 3.13 (S.D= 1.31) และไม่มีข้อเสนอแนะแต่ประการใด

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของประชาชน, การเลือกตั้ง, นายกองค์การบริหารจังหวัด

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the opinions of the people towards the election of the president of the Yasothon Provincial Administrative Organization and 2) to study the recommendations on the factors affecting the decision-making behavior of the people in the elections. President of Yasothon Provincial Administrative Organization Population is the people who have the right to vote who domicile in Fa Yad Sub-District

Municipality. There were 6,659 people in Chanachai District, Yasothon Province. The sample group was 377 people with Taro Yamane's computational formula. The tool was a questionnaire. People's Opinions towards the Election of the President of Yasothon Provincial Administrative Organization : A Case Study of Khu Mueang Subdistrict People's opinion towards the selection of the president of the Yasothon Provincial Administrative Organization: a case study of Khu Mueang sub-district as a whole was at a high level, with an average value of 3.70 (SD = 0.50). When considering each aspect, it was found that it was at a high level 3. One aspect was moderate, and when sorted in descending order, it was ranked first; applicants' policy proposals, average 4.38 (SD= 4.13), followed by civic duty, average 3.88 (SD= 0.61).) Next was the personal qualifications of the applicants, the mean value was 3.66 (SD= 0.32). The lowest value was Regarding the popularity of political parties or political groups, the average value was 3.13 (S.D= 1.31) and there was no suggestion whatsoever.

Keyword: Opinion of People, Election, Provincial Administrative Organization

บทนำ

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชปกครอง เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ถือเป็นปฐมฤกษ์ในการ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยของประเทศเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของประเทศ สามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้มีความสอดคล้องกับหลักการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่อำนาจอธิปไตย เป็นอำนาจสูงสุดใน การปกครองประเทศนั้นเป็นของประชาชนโดยประชาชนจะใช้อำนาจในการออกกฎหมายผ่านรัฐสภาใช้อำนาจบริหารผ่านคณะรัฐมนตรี และใช้อำนาจตุลาการผ่านระบบศาลต่าง จนทำให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองในอุดมคติของหลาย ๆ ประเทศจนทำให้สะท้อนลักษณะที่เห็นได้อย่างชัดเจนของประชาธิปไตยที่ว่า รัฐบาลได้อำนาจมาจากประชาชน หรือโดยความยินยอมพร้อมใจจากประชาชน ดังนั้นประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตลอดเวลาผ่านระบบกลไกต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ หรือการให้สิทธิ์ประชาชนที่จะแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ได้โดยตรง และการกระทำของรัฐบาลทุกอย่าง ต้องรับผิดชอบต่อประชาชน (สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527 : 33)

ถึงอย่างไรก็ตาม กว่า 80 ปี ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศมาแล้วนั้น แม้อำนาจอธิปไตยจะเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนก็ตาม แต่ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นแล้วการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนก็ยังมีน้อยอยู่มาก การตื่นตัวทางการเมืองน้อย และประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้รับมากกว่าผู้กระทำ ดังนั้นอำนาจส่วนใหญ่ในการปกครองประเทศจึงไปตกอยู่กับชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครองของประเทศ ที่เรียกกันว่า “อมาตยาธิปไตย” ซึ่งมาจากชนชั้นเจ้าขุนมูลนาย ชนชั้นข้าราชการทหาร ตำรวจ รวมถึงนักธุรกิจ พ่อค้า คหบดีชั้นสูง เป็นต้น ไม่เป็นไปตามหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั่นก็คือการมีรัฐธรรมนูญไว้เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญมาแล้วหลายฉบับที่ประกาศใช้แล้วก็เลิกใช้โดยส่วนมากสาเหตุหลักที่ต้องเปลี่ยนเนื่องมาจากผลพวงของการปฏิวัติรัฐประหาร จนกระทั่งการตื่นตัวของนักเรียนนิสิตนักศึกษาและประชาชน ในการเรียกร้องประชาธิปไตยเมื่อเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 แล้วได้ขยายตัวออกไปยังประชาชนโดยทั่วไทย จนเกิดมีกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ. 2540 ประกาศใช้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่ต้องการให้คนไทยทุกคนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง สร้างความเข้มแข็งให้กับการเมืองและพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองสามารถดำเนิน

นโยบายสาธารณะเพื่อคนทุกคนในสังคมและทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์จากการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เกิดความเสมอภาคในทุกมิติ นักการเมือง พรรคการเมืองเข้มแข็งไม่ถูกชี้นำจากภาคราชการ เมื่อเป็นเช่นนี้หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2540 จึงทำให้กระแสประชาธิปไตยกลับมาเฟื่องฟูในสังคมไทยอีกครั้ง นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ทำให้ประชาชนชาวไทยตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ในที่สุดกระแสประชาธิปไตยของโลกได้มีอิทธิพลเข้ามาขับเคลื่อนให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้พัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาชนจากระดับชาติลงไปสู่ระดับท้องถิ่น จนมีความรู้สึกประหนึ่งว่า “การเมืองเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องรับผิดชอบร่วมกัน การใช้อำนาจทางการเมืองล้วนมีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น”

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการปกครองรูปแบบหนึ่งที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีอิสระในการปกครองตนเองตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 7 ในจังหวัดหนึ่งให้มืองค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น ซึ่งถือว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นในเขตรอบคลุมทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นโดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงดังบัญญัติไว้ในมาตรา 35 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ส่วนอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นมีบัญญัติไว้ในมาตรา 55/1 การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

จะเห็นได้ว่า การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจากอดีตที่ผ่านมา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องได้รับเลือกจากหัวหน้ากลุ่ม หรือคหบดี ผู้มีอิทธิพล นักการเมืองทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น พ่อค่านักธุรกิจหรือคนที่มาจากพรรคการเมืองที่มีความนิยมในพื้นที่จังหวัดนั้นๆเป็นหลัก ซึ่งส่งผลทำให้ประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอย่างจริงจังเท่าที่ควร และทำให้กลุ่มผู้คุมอำนาจทางการเมืองในจังหวัดถือโอกาสหาประโยชน์จากการรวมกลุ่มกัน แสวงหาผลประโยชน์จากการเมืองระดับจังหวัดอยู่ในเฉพาะกลุ่มที่อยู่ใกล้ชิดผู้สมัคร และเมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วก็ไม่ได้ใส่ใจใจความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นเท่าใดนัก แต่ปัจจุบันพบว่า ได้มีกลุ่มการเมืองระดับชาติได้หันมาให้ความสนใจมาเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่นมากขึ้น โดยอาศัยคะแนนความนิยมของนักการเมืองในระดับชาติหรือพรรคการเมืองในระดับชาติลงมาสร้างความนิยมในระดับท้องถิ่นกันมากขึ้น

การเลือกนายกองค์การปกครองท้องถิ่นในจังหวัดยโสธรที่จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2564 ที่ผ่านมา นั้นได้มีพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองในระดับชาติได้หันมาส่งผู้สมัครในนามพรรคหรือกลุ่มการเมืองซึ่งมาจากการเลือกตั้งกันมากขึ้นเพื่อหวังชิงความนิยมจากประชาชนโดยตรง ทุกวันนี้ต้องยอมรับว่าการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง และกระทบต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ การที่ประชาชนทำหน้าที่โดยไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนของประชาชน ไม่ว่าจะในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่น ย่อมมีความหมายและความสัมพันธ์ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงทิศทางการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ หากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในทุกระดับ โดยเลือกคนดี มีคุณภาพ มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง ก็จะได้คนดีไปบริหารบ้านเมืองช่วยกันพัฒนาประเทศ ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ แต่ในทางกลับกัน หากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไปใช้สิทธิเลือกตั้งในทุกระดับ แต่เลือกผู้แทนโดยเห็นแก่ อำนาจเงินจ้าง หรือผลประโยชน์ไม่ได้พิจารณาถึง ความรู้ ความสามารถของผู้สมัครเลือกตั้ง เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบเสียหายต่อการบริหารของประเทศ หรือการ

บริหารในระดับท้องถิ่น เนื่องจากผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งขาดความรู้ ความสามารถ อดุมการณ์ของการเสียสละ มุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตน มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม (อมร รักษาสัตย์, 2544: 87)

จากเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดยโสธรโดยตรงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ที่ถือว่ามีคามตื่นตัวทางการเมืองมากพอสมควรในช่วงที่ผ่านมาว่ามีความคิดเห็นอย่างไร มีปัญหาหรือข้อเสนอแนะอย่างไร เพราะผู้วิจัยมีความเชื่อว่าพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกผู้บริหารท้องถิ่นต่าง ๆ นั้นเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงระบอบการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการตัดสินใจการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธรครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีภูมิลำเนาในเขตตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร จำนวน 6,659 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีภูมิลำเนาในเขตตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร คำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน (Yamane, 1973: 580-581)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนคูเมือง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการทำหน้าที่ของประชาชน
- 2) ด้านคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้สมัคร
- 3) ด้านการสังกัดพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองของผู้สมัคร
- 4) ด้านนโยบายที่ใช้หาเสียงของผู้สมัคร

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ ตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือมาจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเครื่องมือที่นำมาปรับข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการวิจัยในครั้งนี้ ภายใต้การ ควบคุมดูแลและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน และอาชีพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกนายกองค์การบริหารส่วน จังหวัดยโสธร มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (สงครี ชมพวงศ์, 2549: 64) โดยแบ่งระดับของการวัด ออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการ ตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลฟ้าหยาด อำเภอมหาชนะชัย จังหวัด ยโสธร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรายงานตัวจากวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่การวิจัย แล้วผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการออกสุ่ม สอบถามกลุ่มตัวอย่างตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในหมู่บ้านเป้าหมาย

2. ทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนว่ามีความสมบูรณ์ กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบข้อ คำถามครบถ้วนหรือไม่ โดยหากแบบสอบถามฉบับใดไม่สมบูรณ์ก็จะนำฉบับใหม่ไปแจกเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบให้สมบูรณ์ครบ ทุกข้อจนได้แบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 374 ฉบับ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของการตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่ามีความสมบูรณ์ ครบถ้วนทุกฉบับ

2. บันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3. การจัดกระทำข้อมูลเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ ดังนี้

(1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทสำรวจรายการ (Check List) ทำการลงรหัสข้อมูลตามคุณลักษณะของข้อมูล

(2) แบบสอบถาม ประเภทความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ยโสธรเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดระดับ ความคิดเห็น/พฤติกรรมตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert) (สงครี ชมพวงศ์, 2549: 64)

สรุปผล

ในการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร เพื่อถ่ายทอดความเข้าใจจึงขอนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป/ลูกจ้าง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 รองลงมาคืออาชีพเกษตรกร จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 และมีอาชีพค้าขาย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร: กรณีศึกษา ตำบลคูเมือง ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร : กรณีศึกษาเขตตำบลคูเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 3.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน และเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อันดับแรก ด้านด้านการเสนอนโยบายของผู้สมัคร ค่าเฉลี่ย 4.38 รองลงมาคือ ด้านการทำหน้าที่ของพลเมือง ค่าเฉลี่ย 3.88 ต่อมาคือ ด้าน ด้านคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้สมัคร ค่าเฉลี่ย 3.66 ส่วนค่าที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านด้านกระแสความนิยมของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ค่าเฉลี่ยที่ 3.13

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร: กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร พบว่า ไม่มีข้อเสนอแนะแต่ประการใด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. **ผลการวิจัยโดยรวม** พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ระดับ 3.70 **ที่เป็นเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า** อาจเป็นเพราะรัฐบาลไม่ได้จัดให้มีการเลือกตั้งท้องถิ่นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจึงทำให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลคูเมืองไม่มีความตระหนักในการทำหน้าที่พลเมืองในการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมาก เมื่อพิจารณาด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครมีระดับมากที่สุดกว่าทุกด้านซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เดชา คำกิต (2555: บทคัดย่อ)**. ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการเลือกตั้งระดับชาติ และท้องถิ่นอำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์. ผลการศึกษพบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการพิจารณาตัดสินใจเลือกตั้ง ส.ส. และท้องถิ่น ซึ่งทำการตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง โดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถมากกว่าการเลือกตามเบอร์ที่เอาเงินมาพร้อมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ไพบุลย์ บุตรเลียบ (2558: บทคัดย่อ)** ได้ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสมุทรสาคร : ศึกษาในห้วงเวลาปี 2557 ผลการศึกษพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างมีความสำคัญระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อทางการเมืองจากโทรทัศน์ มีความสำคัญมากที่สุด ปัจจัยที่มีผลต่อการต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนของกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า มีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านคุณสมบัติของสื่อบุคคลของผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมไปถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธิดารัตน์ ขวรัตน์สกุลกิจ (2557: บทคัดย่อ)**. ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากรศาสตร์กับการตัดสินใจ

เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อกับการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก ในด้านตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเช่นเดียวกัน

2. พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการทำหน้าที่ของพลเมือง ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนตำบลคูเมืองมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูเมืองอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ระดับ 3.88 **ที่เป็นเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า** เนื่องจากไม่ได้จัดให้มีการเลือกตั้งท้องถิ่นมาเป็นระยะเวลานานจึงทำให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลคูเมืองไม่มีความตระหนักในการทำหน้าที่พลเมืองในการใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมากเลยทำให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่หรืออาจไม่ได้ศึกษาถึงภาระหน้าที่ในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นตามหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิชาญ รอดไพบูลย์ (2550, บทคัดย่อ)** ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีพบว่า ด้านบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดชลบุรี ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ไม่สอดคล้องกับ **ปรัชญา ชีพธำรง (2551, บทคัดย่อ)** ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนนอกเขตเทศบาลนคร จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุดคือ นโยบายพรรคการเมือง รองลงมาคือ ตัวผู้สมัครและพรรคการเมืองที่สังกัด

ด้านคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้สมัคร ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนตำบลคูเมืองมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยที่ระดับ 3.66 **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า** ประชาชนมีความรู้คิดในการตัดสินใจเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดด้วยโสธรจากความรู้ความสามารถส่วนตัวของผู้สมัครอยู่ในระดับหนึ่งเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เกียรติกร พวงเพียรศิลป์ และคณะ (2552: บทคัดย่อ)** ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: กรณีศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี” ผลจากการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านตัวผู้สมัครที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายประเด็นย่อย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าความเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในระดับสูงมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เบญจพร อาจวิชัย (2558: บทคัดย่อ)** ได้ ศึกษาปัจจัย ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม : ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ผลการศึกษาพบว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด ด้านนโยบายเลือกตั้ง ด้านคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง นั่นเอง

ด้านกระแสดความนิยมของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนตำบลคูเมืองมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยที่ระดับ 3.13 **ที่เป็นเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า** เนื่องจากบางนโยบายสามารถทำได้จริงและเป็นประโยชน์กับประชาชนและช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนลงได้จึงทำให้ประชาชนนิยมชอบดูว่าแต่ละพรรคมีนโยบายที่จะพัฒนาบ้านเมืองไปในทางไหนและสามารถทำได้จริงมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิชาญ รอดไพบูลย์ (2550, บทคัดย่อ)** ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีพบว่า ด้านบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดชลบุรี ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ไม่สอดคล้องกับ **ปรัชญา ชีพธำรง (2551, บทคัดย่อ)** ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนนอกเขตเทศบาลนคร จังหวัด

พิษณุโลก พบว่า ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุดคือ นโยบายพรรคการเมือง รองลงมาคือ ตัวผู้สมัครและพรรคการเมืองที่สังกัด

ด้านการเสนอนโยบายของผู้สมัคร ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนตำบลคูเมืองมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูเมืองใส่อายุในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ระดับ 4.19 **เป็นเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า** ประชาชนมีความเชื่อว่าเนื่องจากบางนโยบายสามารถทำได้จริงและเป็นประโยชน์กับประชาชนและช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนลงได้จึงทำให้ประชาชนนิยมชอบคิดว่าแต่ละผู้สมัครมีนโยบายที่จะพัฒนาบ้านเมืองไปในทางไหนและสามารถทำได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิชาญ รอดไพบูลย์ (2550, บทคัดย่อ)** ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีพบว่า ด้านบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดชลบุรี ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ไม่สอดคล้องกับ **ปรัชญา ชีพธำรง (2551, บทคัดย่อ)** ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนนอกเขตเทศบาลนคร จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุดคือ นโยบายพรรคการเมือง รองลงมาคือ ตัวผู้สมัครและพรรคการเมืองที่สังกัด

ข้อเสนอแนะที่ได้การวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยอิสระ: กรณีศึกษา ตำบลคูเมือง คณะผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเท่าที่ควร ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องเร่งดำเนินการส่งเสริม กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากยิ่งขึ้นกว่านี้ เพื่อให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญในสิทธิ์ของตนเองในอันที่จะพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนเบื่อหน่ายเกี่ยวกับการเมืองที่ไม่ทำให้บ้านเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จึงไม่ให้ความสนใจในการเลือกตั้งท้องถิ่น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่นในระดับต่างๆที่จะสร้างคุณค่าในการบริหารท้องถิ่นให้เกิดผลในทางปฏิบัติขึ้นจริงในอันที่จะทำให้ประชาชนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดแก่ประชาชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของพลเมืองในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยอิสระ

2.2 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดโดยอิสระ

2.3 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลคูเมือง อำเภอภูทอก จังหวัดโดยอิสระ

เอกสารอ้างอิง

เกียรติกร พวงเพียรศิลป์ และคณะ.(2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร:

กรณีศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี. **สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชา**

สื่อสารการเมือง วิทยาลัยสื่อสารการเมือง:มหาวิทยาลัยเกริก.

เดชา คำเกิด.(2555). **บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการเลือกตั้งระดับชาติ และท้องถิ่น อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์.**

กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ธิดารัตน์ ขวรัตน์สกุลกิจ.(2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณี ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจังหวัดเชียงใหม่. **สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาสื่อสารการเมือง. วิทยาลัยสื่อสารการเมือง: มหาวิทยาลัยเกริก**

เบญจพร อาจวิชัย.(2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม : ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557. **สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาการสื่อสารการเมือง วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.**

ปรัชญา ชีพธำรง.(2551). การตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนเขตเทศบาลนครกับประชาชนนอกเขตเทศบาลนครจังหวัดพิษณุโลก. **รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**

ไพบูลย์ บุตรเลียบ. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสมุทรสาคร : ศึกษาในห้วงเวลาปี 2557.**สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาสื่อสารการเมือง วิทยาลัยสื่อสารการเมือง: มหาวิทยาลัยเกริก.**

สงศรี ชมพวงค์.(2549). **การวิจัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.**

สนุก สิงห์มาตร และ สัญญา เคนาภูมิ. (2558). ประชาธิปไตยกินได้ : ของจริงหรือแค่ภาพกรรมการเมือง. **วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ปีที่ 2 ฉบับที่ 2(4) เดือน กุมภาพันธ์. 2558**

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว.(2527). **พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

สมบัติ ดำรงธัญวงศ์. (2550). **นโยบายสาธารณะ: แนวความคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**

วิชาญ รอดไพบูลย์ (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.สาขานโยบายสาธารณะ.มหาวิทยาลัยบูรพา.**

อมร รักษาสัตย์. (2537). **ประชาธิปไตยยุคหลักชัย. กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐศาสตร์แห่งประเทศไทย.**

Yamane, Taro. (1973: 580-581). **Statistics: An Introductory Analysis. 2d ed. Tokyo: John Weatherhill, Inc**

แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้
ของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

The guidelines for academic administration in the field of the development
and the promotion of learning resources for personnel of Watanakedittharam
School, Bang Yai District, Nonthaburi Province

พิมณิชา พรหมมานต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตะวัน กำหอม

ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์

วิทยาลัยทองสุข

Pimnicha Prommanot

Assistant professor Dr.Naitawan Kumhom

Dr.Somsak Dolprasit

Thong Sook College

Email: ntawan@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 3 มีนาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 25 เมษายน 2565; วันตอบรับบทความ: 29 เมษายน 2565

Received: March 3, 2022; Revised: April 25, 2022; Accepted: April 29, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการ 2) เพื่อศึกษาระดับแหล่งการเรียนรู้ และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1)ระดับการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านทรัพยากร 2) ระดับแหล่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน การจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลาย การจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น และการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้อย่างพอเพียง 3) ความสัมพันธ์ของการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้อย่างพอเพียง การจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน การจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย และการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ,การพัฒนา,แหล่งเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of academic administration, 2) to study the level of learning resources, and 3) to study the relationship of academic administration in terms of development and promotion of learning resources of school personnel. Anekdistharam Temple, Bang Yai District, Nonthaburi Province The population used in the research consisted of 30 people. The research instruments were questionnaires, statistical data analysis, percentage, mean, standard deviation.and Pearson correlation coefficient.

The results of the research showed that 1) the level of academic administration Overall, it's at the highest level. When considering each aspect, it was found that it was at the highest level in all aspects. The averages were sorted from least to greatest: management, personnel, budget, and resources.2) level of learning resources Overall, it's at the highest level. When considering each aspect, it was found that it was at the highest level in all aspects. Sorting averages from least to greatest is the organization of learning resources within the school. Providing a variety of learning resources systematization of learning resources within the locality and providing sufficient learning resources 3) The relationship of academic administration in terms of development and promotion of learning resources of personnel of Wat Anekdittharam School, Bang Yai District, Nonthaburi Province, overall, it was found that there was a high level of positive correlation. It was statistically significant at 0.01 level.When classified by aspects, correlation coefficients can be ordered from least to greatest, i.e. the provision of sufficient learning resources; the organization of learning resources within the school systematization of learning resources and the provision of local learning resources

Keyword : Academic administration, Development, Learning resources

บทนำ

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้อธิบายถึงความหมายและความสำคัญของการศึกษากับการพัฒนามนุษย์ไว้ว่า การศึกษาหมายถึงกระบวนการเรียนรู้เพื่อ

ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554:23) ทั้งนี้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนมิได้กำหนดแค่การเรียนรู้ภายในห้องเรียนแต่ยังหมายรวมถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อม สังคม วิถีชีวิต ฯลฯ สถานศึกษาควรสนับสนุนจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศและเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและชุมชน รวมถึงต้องศึกษาวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553:22) นอกจากนี้ แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยเสริมสร้าง พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางใกล้เคียงกับสภาพจริง (ศศิธร ภิรมย์นภา, 2550:12)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า โรงเรียนเป็นมีหน้าที่หลักในการให้ความรู้แก่เยาวชนและมีหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550:2) ได้กำหนดกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ว่าให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณากระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการการศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคลและด้านบริหารทั่วไป ทั้งนี้ภารกิจด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้เป็นงานหนึ่งในหน้าที่รับผิดชอบของงานวิชาการ ดังนั้นกลุ่มบริหารวิชาการจึงเป็นกลุ่มบริหารหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้มีแหล่งการเรียนรู้

โรงเรียนวัดเอนกดิษฐารามเป็นสถานศึกษาขนาดกลางในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีสภาพกึ่งเมืองกึ่งชนบท พื้นที่โดยรอบของโรงเรียนแต่เดิมมีสภาพเป็นสังคมชาวสวน ผู้คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพทำสวน ทำนา รวมถึงปลูกต้นไม้เพื่อจำหน่ายพื้นที่ในชุมชนโดยรอบโรงเรียนมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน มีภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาซึ่งภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดบริหารจัดการให้เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้ ทั้งนี้จากการสำรวจพบว่าแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดเอนกดิษฐารามส่วนใหญ่เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นห้องในอาคารเรียน อาทิ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ ฯลฯ สำหรับแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ โดยเฉพาะในส่วนของแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต อาชีพ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การประกอบอาชีพและภูมิปัญญาดั้งเดิมในชุมชน ฯลฯ ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม จากรายงานประจำปีของโรงเรียนได้ระบุถึงจุดที่ควรพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้ว่า ควรจัดให้มีห้องปฏิบัติการให้ครอบคลุมทุกรายวิชา สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนบางจุดยังควรพัฒนาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ได้ควรพัฒนาห้องปฏิบัติการให้ทันสมัยพอเพียง ควรพัฒนาสื่อการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษาที่มีการปรับปรุงพัฒนา ควรสร้างเครือข่ายผู้ปกครองที่เข้มแข็งให้มีความตระหนักและมีส่วนร่วมใน

การพัฒนา (รายงานประจำปีโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม,2563:6) ทั้งนี้หากมีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมก็น่าจะนำให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาตนเอง ผ่านการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในการมุ่งพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการจัดระบบและใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับแหล่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงเรียน วัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ คือ การบริหารจัดการทรัพยากร ดังนี้
 - 1.1 บุคลากร
 - 1.2 งบประมาณ
 - 1.3 ทรัพยากร
 - 1.4 การบริหารจัดการ
2. ตัวแปรตาม คือ ดังนี้

2.1 การจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2.2 การจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่พอเพียง

2.3 การจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน

2.4 การจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยแบบสอบถาม ดังกล่าวสร้างขึ้นจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาออกแบบกรอบแนวคิดการวิจัยให้เหมาะสม จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องของเครื่องมือ ตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (IOC) และปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยเป็นแบบสอบถามชนิดให้เลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยคำถามมีลักษณะปลายปิด ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร การบริหารจัดการ คำถามแต่ละข้อมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) (ในตะวัน กำหอม,2559: 38)

- 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก
- 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ร่างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (IOC) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบและให้ความคิดเห็น โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (ในตะวัน กำหอม,2559: 98)

- คะแนน + 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้อง

คะแนน 0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้อง

คะแนน -1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าคำถามไม่สอดคล้อง

เมื่อผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาพิจารณารวมกันเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความสอดคล้อง (IOC) หากมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.61 – 1.0 จะเป็นแบบสอบถามที่สามารถนำไปใช้ได้

2.2 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 30 คน

2.3 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .82

2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมทั้งหมด 30 ชุด เท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามแก่ผู้ตอบแบบสอบถามและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองในเดือนกรกฎาคม 2563
3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบดูความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากรกรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมด ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้ค่าสถิติ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลแบบสอบถามระดับการบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลและ แปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์การประมาณค่า ตามแนวคิดของ ดังนี้ เบสท์ (Best. 1977: 147 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม. 2559: 38) การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารงานด้านวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปร (Pearson's product moment correlation coefficient (r)) ตามเกณฑ์ของ(ในตะวัน กำหอม,2552: 57) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	.91-1.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	.71-.90	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	.31 -.70	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	.01 - .30	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	.00	หมายถึง	ไม่มีความสัมพันธ์

สรุปผล

1. ระดับการบริหารงานวิชาการของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และอันดับสุดท้ายคือด้านทรัพยากร

2. ระดับแหล่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน อันดับที่ 1 คือ การจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน รองลงมา คือ การจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย การจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น และอันดับสุดท้ายคือการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ อย่างพอเพียง

3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีแหล่งการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ การจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ อย่างพอเพียง รองลงมาคือ การจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน การจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย และอันดับสุดท้าย คือ การจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เห็นได้ว่าการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้มีแหล่งการเรียนรู้ในการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายมีการบริหารโดยใช้ปัจจัยการบริหาร 4 M's ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร และการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับ วัชร บุนนาค (2554:44) กล่าวว่า ปัจจัย การบริหาร 4 M's ช่วยให้งานสำเร็จตามเป้าหมายมากขึ้นซึ่งสามารถ ประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ได้ทั้งนี้บริหารงานจะ เกี่ยวข้องกับการบริหารปัจจัย ด้านต่าง ๆ คือ ด้านการบริหารด้านบุคลากรที่เน้นการบริหารจัดการให้มีบุคลากรที่ เพียงพอ การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถตรงกับงาน ด้านการบริหารด้านงบประมาณต้อง จัดสรรงบประมาณเพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้ให้เพียงพอต่อความต้องการ ต้องประสานงานกับภาครัฐและ เอกชนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณและต้องจัดสรรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้านการบริหาร ทรัพยากรจะต้อง บริหารจัดการอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ให้สะดวก สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ นวัตกรรม เพียงพอเหมาะสม อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี และด้านการ บริหารจัดการจะเป็นการบริหารจัดการครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยเน้นการส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมใน การวางแผน กำหนดเป้าหมาย การดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ จัดทำโครงการ กำหนดมาตรฐาน ข้อปฏิบัติการ ใช้แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนมีการสำรวจ สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการพัฒนา ตระหนักเห็นคุณค่า ความสำคัญ ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้การ บริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอนด้านการบริหารปัจจัยไว้อย่างเป็นลำดับจึงทำให้การ ดำเนินงานเป็นไปตามที่กำหนด สอดคล้องกับที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2550:3) กล่าวถึงจุดเน้นของการจัดให้มี แหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายว่าจะต้องมุ่งเน้นให้ มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลายทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้หากพิจารณาด้านการบริหารปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงที่สุดพบว่าเป็นด้าน บุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานด้านบุคลากรของโรงเรียนมีความชัดเจนมีแนวทางปฏิบัติที่แน่นอน มี การส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรเข้าใจเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นระยะ มีการแบ่งหน้าที่การดำเนินงาน ชัดเจนเป็นระบบ โรงเรียนมีการวางแผนการพัฒนาเป็นระยะ จากที่กล่าวมาจึงเห็นได้ว่าการพัฒนาและ ส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการปัจจัยในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ การบริหารปัจจัยอย่างมีคุณภาพย่อมส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและพัฒนาได้อย่าง ต่อเนื่อง

2. การจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้เพียงพอเพียง ความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการอยู่ใน เกณฑ์ระดับสูง จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีข้อจำกัดหลายด้านทั้งในด้านพื้นที่ งบประมาณแต่ผู้บริหารและ บุคลากรของโรงเรียนพยายามพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่พอเพียง ในด้านที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก สูงสุดคือด้านการบริหารจัดการ ทั้งนี้ผู้บริหารได้มีการวางแผนการบริหารงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยในการ บริหารได้เน้นการบริหารปัจจัยต่าง ๆ 4 ด้าน สอดคล้องกับ ชีรนุช จันทรวงแก้ว (2562:78) ที่ได้วิจัย เรื่อง การ พัฒนารูปแบบการบริหารงานแหล่งเรียนรู้ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA โดยพบว่าสภาพการบริหารงานและผู้เกี่ยวข้องที่ใช้บริการแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยรูปแบบการบริหารงาน 4 ด้านได้แก่ รูปแบบด้านบุคลากร รูปแบบด้านบุคลากร รูปแบบด้านงบประมาณ รูปแบบด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อ ครุภัณฑ์ และรูปแบบด้านการบริหารจัดการ ซึ่งพัฒนาโดยใช้กระบวนการ PDCA และผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้โรงเรียนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีคุณภาพระดับมาก สอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550:4) ได้กล่าวถึงปัจจัยการบริหารแบบ 4M's ไว้ว่าประกอบด้วยด้านบุคลากร (Man) ที่มุ่งเน้นให้ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานองค์การต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลการแสดงผล ความคิดเห็น รวมถึงการประสานความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ด้านงบประมาณ (Money) คือ การบริหารจัดการงบประมาณให้บังเกิด ประโยชน์สูงสุดคุ้มค่ามากที่สุด โดยบริหารจัดการแหล่งที่มาของงบประมาณทั้งเงินนอกงบประมาณและเงินงบประมาณ โดยใช้จ่ายตามระเบียบของทางราชการ ทรัพยากร (Materials) จะมีการบริหารจัดการทรัพยากรหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา แหล่งการเรียนรู้ของราชการ เอกชน แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยมีการพัฒนาของเดิม จัดสร้างหรือพัฒนาของใหม่ ดำเนินให้มีระบบการจัดเก็บสื่อต่าง ๆ ด้านการบริหารจัดการ (Management) คือ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ โครงการของสถานศึกษา โดยการตั้งทีมบริหารเพื่ออำนวยความสะดวก และสนับสนุนการจัดตั้งทีมครู นักเรียนเพื่อให้มีการร่วมมือกันดำเนินงาน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่เกิดประโยชน์กับผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ยอมรับและใช้แหล่งเรียนรู้ นอกจากนี้ด้านที่มีความสัมพันธ์รองลงมา คือ ด้านบุคลากร สถานศึกษาก็ให้ความสำคัญ โดยมุ่งเน้นให้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดทำสื่อ นวัตกรรม และจัดเก็บอย่างเป็นระบบในแหล่งเรียนรู้ โดยเน้นให้ครูได้พัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการอบรมและนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาให้มีสื่อที่พอเพียงกับนักเรียน สอดคล้องกับ รายงานประจำปี โรงเรียนวัดเอนกดิษฐ์าราม (2563:5) ที่ระบุแนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารและจัดการไว้ว่าจะต้องมีแนวทาง การบริหารจัดการสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ การใช้สื่อเทคโนโลยีทันสมัย ในการจัดประสบการณ์ การผลิตสื่อการเรียนการสอน พัฒนาครูให้ตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การบริหารปัจจัย 4 ด้าน มีส่วนสำคัญต่อการดำเนินการในด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้อย่างพอเพียง

3. ด้านการจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนส่งเสริมให้มีการจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เน้นการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการบริหารปัจจัย 4 ด้าน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ คำวงศ์เทพ (2554:88) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอมะนังน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยข้อหนึ่งพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่ดำเนินการได้ผลดีทั้ง 3 โรงเรียน มีการดำเนินงานในด้านการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน มีการจัดทำแผนงานโครงการของโรงเรียน มีการจัดสรรงบประมาณและทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้

ด้านการดำเนินการใช้แหล่งการเรียนรู้โรงเรียน มีการกำหนดให้ครูและนักเรียนใช้ แหล่งเรียนรู้ ครูทำแผนการสอนโดยมีการกำหนดการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีการบันทึกผลการใช้แหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน นอกจากนี้พบว่าด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูงที่สุดคือด้านทรัพยากรซึ่งน่าจะเกิดจากการดำเนินงานบริหารจัดการของโรงเรียนในด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ที่ผ่านมา สอดคล้องกับแนวทางการจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550:3) ที่ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการจัดระบบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนซึ่งมีแนวทางในการสร้างพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ไว้ว่าให้มีการจัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้โดยกำหนดให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามความพร้อมของสถานศึกษา โดยผ่านการสำรวจวิเคราะห์ข้อมูลภายในสถานศึกษาและชุมชนจะต้องกำหนดแหล่งการเรียนรู้ให้ชัดเจนและมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ การบริหารจัดการให้มีสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาโดยกำหนดให้มีการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพ มีการดำเนินการจัดระบบการใช้งานแหล่งการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนและสำหรับผู้เรียนและผู้สนใจทั่วไปใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ รวมถึงผู้สนใจอื่นๆ ก็ สามารถเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า กำหนดให้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งหมดเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ต่อไป จากที่กล่าวมาจึงเห็นได้ว่าการจัดระบบ แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนต้องมีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน ต้องใช้ปัจจัยบริหารทั้งด้านคน งบประมาณ ทรัพยากรและการบริหารจัดการ ทั้งนี้ในการบริหารจัดการต้องมีการวางระบบการดำเนินงานที่ดี มีการจัดทำระบบข้อมูลให้ครอบคลุมเป็นปัจจุบัน ต้องมีการแบ่งหน้าที่ที่รับผิดชอบของบุคลากรให้ชัดเจน ต้องมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม รวมถึง ต้องใช้การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบรัดกุม

4. ด้านการจัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีแนวทางการบริหารปัจจัยในการบริหารทั้ง 4 ด้าน คือ บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร และการบริหารจัดการ โดยในด้านที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดคือด้านทรัพยากรนั้น เกิดจากการที่ผู้บริหารเน้นการส่งเสริมให้มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรแหล่งการเรียนรู้ที่มีภายในท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เน้นการติดต่อประสานสัมพันธ์เพื่อระดมทรัพยากรเข้ามาใช้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาเป็นระยะ ในการบริหารจัดการมีการวางแผนการดำเนินงานและมีการร่วมมือกับบุคคลหลายฝ่ายและหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานด้านการจัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและเพื่อให้ นักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่นได้ตามความต้องการ ทั้งนี้ในการจัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่นโรงเรียนเน้นการบริหารจัดการปัจจัย 4 M's ได้แก่บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร และการบริหารจัดการ สอดคล้องกับที่ นิรุติ กลีบจันทร์(2559:78) ได้กล่าวถึง กลยุทธ์การบริหารจัดการและใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพว่าต้องมีการดำเนินงานด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ กำหนดเป็นนโยบาย ศึกษา สำรวจ ศักยภาพ แหล่งเรียนรู้ทุกประเภท สร้างความเข้าใจกับผู้นำและองค์กรประชาชน กำหนดแผนและแนวทาง

ปฏิบัติโครงการวิจัย พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เอกสารเนื้อหาสาระ ประสานให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เริ่มการใช้พัฒนาจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ร่วมมือกันเป็นเครือข่ายในการใช้ไปศึกษาเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ติดตามประเมิน ปรับปรุงแก้ไข สร้างใหม่และพัฒนาต่อเนื่อง พัฒนาระบบบริหารให้สามารถพัฒนาต่อเนื่อง ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานดีเด่น จัดทำเอกสาร สื่อ เผยแพร่และเปลี่ยนซึ่งกันและกัน รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรเอกชน พัฒนาแหล่ง นอกจากนี้ ในการบริหารจัดการระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่นยังต้องบริหารโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาจึงจะเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จากที่กล่าวมาสามารถอธิบายได้ว่า การบริหารจัดการ ด้านปัจจัยทั้ง 4 ด้าน คือ บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากรและการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์ที่ส่งเสริมสนับสนุนต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพการดำเนินงาน ในเชิงสร้างสรรค์ช่วยให้การบริหารงานมีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น ดังนั้นแนวทางการบริหารปัจจัยทั้ง 4 ด้าน จึงมีคุณค่าต่อการนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ไม่พบข้อเสนอแนะ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรกำหนดให้มีการศึกษารวบรวมข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่นอย่างจริงจังและเป็นระบบเนื่องจากแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่นคือคลังแห่งข้อมูลองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานของชุมชนและท้องถิ่น

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้โดยใช้เทคนิควิธีการบริหารอื่น ๆ เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2550). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม เกษตรกรการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

คำ วงศ์เทพ.(2554). **การจัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัด**

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2.(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ธีรณัฐ จันทร์ทองแก้ว.(2562). **การพัฒนารูปแบบการบริหารงานแหล่งเรียนรู้ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนสันกำแพง**

- อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA.(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต):มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นิรุต กลีบจันทร์.(2559). แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต):มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รายงานประจำปีการศึกษา.โรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม. (2563).โรงเรียนวัดเอนกดิษฐาราม.
- วัชระ บุรีมาต.(2554). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยใช้หลักการบริหาร 4M's ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเชกา จังหวัดหนองคาย.(สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต):มหาวิทยาลัยนครพนม
- ศศิธร ภิรมย์ภา.(2550). การศึกษาสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี.(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี:สุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามกฎหมายกระทรวง พุทธศักราช 2550:กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.(2554). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

ประสิทธิภาพการบริหารงานที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์
(เอนกนาครราษฎร์บำรุง)อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

The efficiency administration that affects the student care and support system of the
personnel of WatSrirat(Anakenakornratbumroong) School Bang Yai District, Nonthaburi
Province

ปิยวัช สีกันหา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไนตะวัน กำหอม
ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์
วิทยาลัยทองสุข
Piyawat Seekanha
Assistant professor Dr.Naitawan Kumhom
Dr.Somsak Dolprasit
Thong Sook College
Email: ntawan@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 3 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 25 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 29 เมษายน 2565

Received: March 3, 2022; Revised: April 25, 2022; Accepted: April 29, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหาร 2) เพื่อศึกษางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารงานที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนรวมทั้งสิ้น 76 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1)ระดับประสิทธิภาพการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การตรวจสอบ การปฏิบัติตามแผน การแก้ไขปรับปรุง และการวางแผน 2)งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนา การรายงานผล ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคลและด้านการส่งต่อ 3) ความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารงานที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ การคัดกรองนักเรียน การรายงานผล การส่งต่อผล การรู้จักนักเรียนรายบุคคลและการส่งเสริมพัฒนา

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ,การบริหารงาน,ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of management efficiency 2) to study the work of the student support system, and 3) to study the relationship of administrative efficiency affecting the student support system work of Wat Srirat School personnel. (Anek Nakarat Bamrung), Bang Yai District, Nonthaburi Province The population used in this research There were a total of 76 people. The research instrument was a questionnaire. The statistics used in the data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation and Pearson correlation coefficient.

The results showed that 1) Performance level Overall, at the highest level When considering each aspect, it was found that at the highest level in all aspects The averages are sorted in descending order, i.e. auditing, implementation of the plan. Revisions and Planning 2) The work of the student support system Overall, at the highest level When considering each aspect, it was found that it was at the highest level in all aspects. Sort the averages in descending order: Prevention, Correction, Assistance, Student Screening. Promotion and development, reporting of results, acquaintance with individual students and referrals 3) The relationship of administrative efficiency that affects the work of the student support system of Wat Srirat School personnel. Overall, it was found that there was a high level of positive correlation. It was statistically significant at 0.01 level. When classified by aspects, the correlation coefficients can be ordered from least to greatest: prevention, correction, assistance, student screening, reporting on results, referrals, individual student acquaintance and development support.

Keyword : Efficiency, Administration, Student support system

บทนำ

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติ การพัฒนามนุษย์จึงถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ วิธีการพัฒนามนุษย์ที่สำคัญวิธีหนึ่งก็คือการส่งเสริมและให้การศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ.2542 ปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 3) 2553 กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษากับการพัฒนามนุษย์ไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับมาตรา 6 ที่กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่าจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542:23) ปัจจุบันรูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่จะต้องเติบโตไปเป็นกำลังสำคัญของชาติกำลังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสังคม กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ความเสี่ยงและปัญหาของเยาวชนไทยในหลากหลายรูปแบบ เด็กและเยาวชนได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้วิถีชีวิตและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552:30)

ทั้งนี้การคุ้มครองดูแลและแก้ไขส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากการที่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีเจตนารมณ์ที่จะมุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดระบบงานและกิจกรรมใน การแนะแนว ให้คำปรึกษา และฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง ตลอดจนเฝ้าระวังความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความประพฤติที่เหมาะสมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550:123อ้างถึงในธิตินัดดา สิงห์แก้ว, 2562:2)ในระบบโรงเรียนได้เริ่มมีการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยเริ่มในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และต่อมาเมื่อมีการปรับโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีบทบาทรับผิดชอบในการจัดการศึกษาจึงได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานทุกแห่งต้องมีการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน มิลเลอร์ และคณะ (Miller and Others,1982) กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนควรมีพื้นฐานบนความเชื่อมั่นในคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่สามารถพัฒนาขีดความสามารถของตนได้ เชื่อมั่นคุณค่าความเป็นคนอย่างเสมอภาค เชื่อมั่นว่าโลกมีไว้สำหรับทุกคน และเชื่อว่าประสบการณ์จะทำให้มนุษย์พัฒนาและทันต่อเหตุการณ์ สอดคล้องกับที่ มธุรดา ดวงจันทร์ (2553:13) อธิบายว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต้องเข้าใจและร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริม แก้ไขปัญหาของผู้เรียน

โรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์บำรุง) เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล 2 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความผสมกลมกลืนกันระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท ประชากรมีความหลากหลาย ประชากรส่วนหนึ่งเป็นคนดั้งเดิมในพื้นที่ที่มีอาชีพเกษตรกร ประชากรบางส่วนเป็น กลุ่มคนต่างถิ่นที่เข้ามาตั้งรกรากในชุมชน และประชากรส่วนที่เป็นแรงงานที่ย้ายเข้ามาอยู่ชั่วคราว ความแตกต่าง ของประชากรนี้สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของวิถีชีวิตซึ่งส่งผลต่อความแตกต่างวิถีชีวิตนักเรียนแต่ละคน นักเรียนมีความหลากหลาย มีจุดเด่นที่ควรส่งเสริมรวมถึงมีปัญหาที่แตกต่างกันออกไป จากการประเมินจุดแข็ง และจุดอ่อนของนักเรียน (The Strength and Difficulties Questionnaires) ในภาพรวมระหว่างปีการศึกษา 2561-2563 พบว่ายังมีนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ รวมทั้งยังพบปัญหาด้านอื่น ๆ อาทิ ปัญหาด้านการเรียน และสุขภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ จากการสอบถามนักเรียนพบว่าปัญหาด้านการย้ายถิ่นฐาน เพิ่มติดตามผู้ปกครองเพื่อการประกอบอาชีพก็ส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนในด้านความต่อเนื่องของการเรียน และการปรับตัวของนักเรียนเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ รวมถึงปัญหาพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ฯลฯ จึงต้องหาทาง ประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ครูและผู้บริหาร รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเพื่อใช้ระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ในการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้รูปแบบการบริหารโดยใช้วงจรเดมมิ่งซึ่งมีขั้นตอนคือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและการพัฒนาปรับปรุง เป็นรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการนิยม และได้ถูกนำมาใช้ในการบริหารจัดการในองค์กรต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ซึ่งหากพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่าการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้เป็นขั้นตอน ได้คือ การรู้จักนักเรียน รายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ การส่งต่อและการรายงานผล โดยหากนำรูปแบบการบริหารงานโดยใช้วงจรเดมมิ่งเข้ามาบริหารจัดการน่าจะสามารถทำให้การดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการวางแผน การปฏิบัติตลอดจน การตรวจสอบพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นระบบและ ส่งผลให้สามารถดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานที่ส่งผลต่องานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัด นนทบุรี เพื่อเป็นแนวทาง ในการส่งเสริมให้การบริหารงาน ในด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี ประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อให้สามารถพัฒนาและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์ บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์ บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารงานที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 76 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลการใช้วงจรเดิมมุ่งในการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารงาน ดังนี้

- 1.1 การวางแผน
- 1.2 การลงมือปฏิบัติตามแผน
- 1.3 การตรวจสอบ
- 1.4 การพัฒนาปรับปรุง

2. ตัวแปรตาม คือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

- 2.1 การรู้จักนักเรียนรายบุคคล
- 2.2 การคัดกรองนักเรียน

2.3 การส่งเสริมพัฒนา

2.4 การป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ

2.5 การส่งต่อ

2.6 การรายงานผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวผู้วิจัยได้ สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องของเครื่องมือ ตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (IOC) และปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกตอบ (Check list) ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพการบริหารงานที่ส่งผลต่อ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการลงมือปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบ และด้านการปรับปรุงพัฒนา แต่ละข้อเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม,2559:38)

5	หมายถึง	ระดับประสิทธิภาพมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับประสิทธิภาพมาก
3	หมายถึง	ระดับประสิทธิภาพปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับประสิทธิภาพน้อย
1	หมายถึง	ระดับประสิทธิภาพน้อยที่สุด

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอบริการที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบถามส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา การใช้ภาษา ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

(Index of Item objective Congruence) หรือที่เรียกว่าค่า IOC โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2559: 98)

คะแนน	+ 1	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้อง
คะแนน	0	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้อง
คะแนน	-1	หมายถึงผู้	เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้อง

เมื่อผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาพิจารณารวมกันเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความสอดคล้อง (IOC) หากมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.61 – 1.0 จะเป็นแบบสอบถามที่สามารถนำไปใช้ได้

2.2 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 30 คน

2.3 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .86

2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวน 76 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอยู่อย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองในเดือนกรกฎาคม 2564

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบดูความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากรกรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษานำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์การประมาณค่า ตามแนวคิดของ

ดังนี้ เบสท์ (Best. 1977.p: 147 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม,2557: 38) การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
1.50 - 3.49	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนก นาคราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์การประมาณค่า ตามแนวคิดของ ดังนี้ เบสท์ (Best. 1977:147 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม, 2559:38) การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	ระดับการช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	ระดับการช่วยเหลือนักเรียนมาก
1.50 - 3.49	หมายถึง	ระดับการช่วยเหลือนักเรียนปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	ระดับการช่วยเหลือเรียนน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	ระดับการช่วยเหลือเรียนน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลระดับประสิทธิภาพการบริหารงานที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนก นาคราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยใช้สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่าง 2 ตัวแปร ตามเกณฑ์ของ(ในตะวัน กำหอม, 2559:57) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .91-1.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .71-.90	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .31-.70	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .01- .30	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .00	หมายถึง	ไม่มีความสัมพันธ์

สรุปผล

1. การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านการตรวจสอบ ร่องลงมา คือ ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการแก้ไขปรับปรุง และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการวางแผน

2. การวิเคราะห์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ ร่องลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนา ด้านการรายงานผล ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการส่งต่อ

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารงานส่งต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนวัดศรีราษฎร์ (เอนกนาครราษฎร์บำรุง) อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย อันดับที่ 1 คือ การป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ ร่องลงมา คือ การคัดกรองนักเรียน การรายงานผล การส่งต่อผล การรู้จักนักเรียนรายบุคคล และอันดับสุดท้าย คือ การส่งเสริมพัฒนา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือ ด้านการตรวจสอบ ร่องลงมา คือ ด้านการปฏิบัติตามแผนด้านการพัฒนาปรับปรุง และ อันดับสุดท้าย คือ ด้านการวางแผน กิจกรรมด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลถือเป็นกิจกรรมแรกที่ต้องดำเนินการของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเนื่องจากครูต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนเพื่อให้รู้ถึงสภาพปัญหา บริบทของสังคมและปัจจัยและสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียน ขั้นตอนการดำเนินการด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจึงต้องอาศัยการบริหารจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับที่ อรรถพรณ์ ล่องลือฤทธิ์ (2559:78) อธิบายว่า นักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกันจึงหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ การรู้จักข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรอง นักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา ซึ่งช่วยให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดในการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดน้อยที่สุด ทั้งนี้จะเห็นได้จากการศึกษาพบว่าโรงเรียน มีการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนมีการดำเนินงานตามระบบ PDCA คือ มีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ

และการพัฒนาปรับปรุงซึ่งทำให้การดำเนินงานเป็นระบบตามขั้นตอนที่กำหนด มีการติดตาม ควบคุมการดำเนินงานและปรับปรุง สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของ ญัฐนิยา ห่องกระจก (2562:67) ที่ได้อภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนรายบุคคลที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบ PDCA ว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะมีการวางแผนในการปฏิบัติงาน มีการเตรียมการทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน งาน และทรัพยากร การวางแผนการรับรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนช่วยให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้เป็นข้อมูลในเชิงประจักษ์ได้ดี

2. ด้านการคัดกรองนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือ ด้านการตรวจสอบ ร่องลงมา คือ ด้านการพัฒนาปรับปรุงด้านการวางแผนและด้านการปฏิบัติตามแผน ทั้งนี้การที่กิจกรรมการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการด้วยวงจรคุณภาพ PDCA น่าจะมาจากการที่โรงเรียนวางแผนการดำเนินงานในด้านนี้โดยกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรอย่างชัดเจน สอดคล้องกับที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2558:67) ได้อธิบายเกี่ยวกับการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปปฏิบัติในโรงเรียนว่าการที่จะนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปดำเนินการในสถานศึกษาแล้วเกิดประสิทธิผลจะต้องอาศัยการดำเนินงานโดยใช้หลักการบริการจัดการที่เป็นระบบ อาทิ PDCA ซึ่งมีขั้นตอน การเตรียมการและการวางแผน การดำเนินงาน ต้องตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์สภาพความพร้อมของโรงเรียนและทำแผนปฏิบัติการ มีการปฏิบัติตามแผน โดยสร้างความตระหนักและความเข้าใจให้แก่บุคลากร มีการกำกับติดตาม มีการประเมินและรายงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงการ โดยนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาใช้เพื่อปรับปรุง และพัฒนาระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาต่อไป ทั้งนี้ด้านที่มีระดับความสัมพันธ์เชิงบวกสูงสุด คือ ด้านการตรวจสอบ ซึ่งหากพิจารณาจะพบว่า ผู้บริหารได้มีนโยบายในการกำกับติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอยู่เสมอ

3. ด้านการส่งเสริมพัฒนา ความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือ การตรวจสอบ ร่องลงมา คือ การพัฒนาปรับปรุง การปฏิบัติตามแผน และอันดับสุดท้าย คือ การวางแผน ทั้งนี้ น่าจะเกิดจากการที่ โรงเรียนมีนโยบายการบริหารงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเน้นด้านการพัฒนาส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถเฉพาะตัว มีความชอบที่โดดเด่น ทั้งนี้พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงสุด คือ ด้านการตรวจสอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมพัฒนาจะ มีการตรวจสอบติดตามผลการพัฒนานักเรียนและรายงานผลต่อ

ผู้บริหารอยู่เสมอทั้งโดยครูที่ปรึกษาและครูประจำวิชา นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับผลย้อนกลับเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การดำเนินงานของตนเองเพื่อพัฒนาปรับปรุงเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนียา ห่องกระจก (2562:87) ที่ระบุเกี่ยวกับการส่งเสริมนักเรียนโดยในด้านที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ นิเทศติดตามการดำเนินงานระบบดูแลนั้น มีขั้นตอนการดำเนินงาน 7 รายการ ได้แก่ 1) ครูที่ปรึกษาทำเอกสารรายงานข้อมูลที่ได้จากการส่งเสริมนักเรียนจากเครื่องมือและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ 2) ครูที่ปรึกษาสรุปผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในการรับบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ครูที่ปรึกษาสรุปผล การประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประชุมชั้นเรียน 4) ครูที่ปรึกษาสรุปผลการคัดกรองบันทึกผลการช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น 5) ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมที่เหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนานักเรียน 6) ครูที่ปรึกษาส่งเสริมพัฒนาศักยภาพตามความสนใจและความสามารถของผู้เรียน 7) คณะกรรมการตรวจสอบติดตาม การดำเนินงาน

4. ด้านการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือ การตรวจสอบ รองลงมา คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผนและอันดับสุดท้าย คือ การพัฒนาปรับปรุง จากข้อมูลพบว่าความสัมพันธ์ในการด้านการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้จะเป็นเพราะโรงเรียนมีการตรวจสอบการดำเนินงานการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือนักเรียน อย่างต่อเนื่องเป็นระยะ โดยเน้นการประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เน้นการวางแผนการดำเนินงานที่มุ่งให้ครูประจำชั้นประสานงานกับผู้ปกครอง การให้คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด ให้ความช่วยเหลือนักเรียนสม่ำเสมอ โรงเรียนร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยจัดกิจกรรมผ่านการพูดคุยการประชุมเพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบปัญหามีส่วนร่วมในการตัดสินใจช่วยป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับที่ กันเดอร์สัน (Gunderson,1978) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้การประชุมในโรงเรียนที่เรียกว่าการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อศึกษาการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนซึ่งผู้ปกครองได้เข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนและหาวิธีการแก้ไขร่วมกัน โดยการประชุมมีลักษณะแบบกันเองมีการรับฟังปัญหา ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมเสนอแนวทางแก้ไขเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปร่วมกันและนำไปเป็น แนวปฏิบัติของโรงเรียนต่อไป ผลการดำเนินการพบว่าการดำเนินงานอย่างเป็นพลวัต การดำเนินงานมีผลเชิงบวกต่อนักเรียน ครอบครัวและโรงเรียนและวิธีการดังกล่าวสามารถนำมาแก้ไขปัญหานักเรียนนักเรียนได้ สอดคล้องกับที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546:23) กล่าวถึงวิธีการดำเนินงานด้านการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือไว้ว่า ควรมีการให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้โรงเรียน ยังมีการบริหารตามรูปแบบ PDCA ในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือนักเรียน โดยมีการวางแผนกำหนดกิจกรรมขั้นตอนให้ผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องปฏิบัติตามแนวทางการแก้ไขช่วยเหลือ เน้นให้ครูวางแผนการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการป้องกันช่วยเหลือ แก้ไข

5. ด้านการส่งต่อ ความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือ การปฏิบัติตามแผน รองลงมา คือ การพัฒนาปรับปรุง การตรวจสอบ และอันดับสุดท้าย คือ การวางแผน การที่ด้านการส่งต่อมีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกในด้านการปฏิบัติตามแผนสูงที่สุดน่าจะเป็นเพราะในเรื่องการส่งต่อ โรงเรียนได้มีการกำหนดขั้นตอนไว้ชัดเจน ทำให้สามารถปฏิบัติตามได้เป็นระบบ มีการดำเนินงานตามระบบบริหารจัดการวงจรคุณภาพ PDCA คือ มีการวางแผนการดำเนินงานด้านการส่งต่อ กำหนดหน้าที่รับผิดชอบ มีการกำหนดให้ปฏิบัติตามแผน ประเมินผลติดตามการดำเนินงานด้านการส่งต่อ และมีการปรับปรุงแก้ไขผลการดำเนินงานสอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของ ญฐันญา ห่องกระจก (2562:87) ที่ระบุเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารจัดการด้านการส่งต่อว่ามีการดำเนินงานตามขั้นตอน PDCA คือ ด้านการวางแผน (P) มีคณะกรรมการดำเนินงาน ประชุมชี้แจง จัดทำเอกสารคู่มือ แบบบันทึก กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน ด้านการดำเนินงานตามแผน (D) ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูผู้ดูแลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ทราบขั้นตอนการปฏิบัติงาน และลงมือปฏิบัติด้านการติดตามประเมินผล (C) ครูที่ปรึกษาสรุปผลและบันทึกผลในแบบบันทึกการส่งต่อของโรงเรียน ด้านการปรับปรุงแก้ไข/ดำเนินการต่อ (A) ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการดำเนินการประชุมสรุปผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้การดำเนินงานด้านการส่งต่อของโรงเรียนมีการกำหนดในขั้นตอน การปฏิบัติงาน (D) ไว้ชัดเจนทั้งในด้านการส่งต่อภายในและภายนอก

6. ด้านการรายงานผล ความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือ การปฏิบัติตามแผน รองลงมา คือ การตรวจสอบ การพัฒนาปรับปรุง และอันดับสุดท้าย คือ การวางแผน ทั้งนี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลาง น่าจะเกิดจากการที่โรงเรียนมีการดำเนินการด้านการ รายงานผล ตามขั้นตอน ของวงจรการบริหารงานแบบ PDCA คือ มีการวางแผนในเรื่องการรายงานผล (P) โดยมีการวางแผนให้ให้ครูประจำชั้นจัดทำแฟ้มเอกสารและรายงานสรุปผล มีการปฏิบัติตามแผน (D) คือ มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการตรวจสอบ (C) คือ เมื่อได้ดำเนินการจัดทำสรุปรายงานผลแล้วก็จะให้ครูประจำชั้นนำส่งหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้พิจารณาตรวจสอบข้อมูลการดำเนินงานและรายงานผลต่อผู้บริหาร มีการปรับปรุงแก้ไข (A) เมื่อพบข้อบกพร่องในการดำเนินงานจะมีการช่วยเหลือแก้ไขร่วมกัน สอดคล้องกับที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546:33) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในด้านการรายงานผลว่าเป็น

การประเมินผล สรุป เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยมีวิธีการดำเนินงานคือแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน ประเมินตามมาตรฐานและแผนการประเมิน และจัดทำรายงานและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการพัฒนาโดยการส่งอบรมงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือไปศึกษาดูงานโรงเรียนอื่น

2.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคนิควิธีการบริหารอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร
- ณัฐนิชา ห้องกระจก. (2562). แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา : พระนครศรีอยุธยา.
- อิตินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ :เชียงใหม่.
- ในตะวัน กำหม่อม. (2559). การวิจัยทางการศึกษา.เล่ม 1.วิทยาลัยทองสุข.กรุงเทพฯ
- มธุรดา ดวงจันทร์. (2553). สภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดไทยาวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.(สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา : กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546) .การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อปัญหาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญเขตการศึกษา 5.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

อรรณณ ล่องลือฤทธิ์. (2559) .คู่มือการปฏิบัติงานพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. ชุมพร: กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชุมพร เขต 2.

Miller and others. (1982). **Planned Pastoral Care: A Guide for Teachers**. London: McGraw-hill.

J. Gunderson, (1978) . **Family group conference: An innovative approach to truancy in schools**.Acasestudy,Retrievedfrom<http://digitallibrary.usc.edu/cdm/ref/collection/p15799coll16/id/77364>

การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษา
โรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
Decentralization of Administration towards Administration of educational
institutions Ban Khun Prathet School under Nong Khaem District Bangkok

วุฒิพงษ์ แสนจันทร์
ดร.วิชาญ เจริญวิไลรัตน์
ดร.ณัฐภูมิ ทรัพย์แก้ว
วิทยาลัยทองสุข
Wutipong Saenchan
Dr.Wichan Rienwilairat
Dr.Nattaphumin Yoskaew
Thong Sook College
Email: ntawan@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 3 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 25 มีนาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 29 เมษายน 2565

Received: March 3, 2022; Revised: March 25, 2022; Accepted: April 29, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารและเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวิทยฐานะประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานและครูผู้สอน รวมทั้งหมด 81 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนมากเป็นครูผู้สอน รองลงมาเป็นมีวิทยฐานะ ครูชำนาญการ ศศ.2 ครูชำนาญการพิเศษ ศศ.3 และน้อยที่สุดเป็น ครูเชี่ยวชาญพิเศษ ศศ.4 การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานด้านหลักสูตร ด้านการบริหารงานการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการสอน และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารสื่อการเรียนการสอน การเปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อเปรียบเทียบ จำแนกตามวิทยฐานะพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .01

คำสำคัญ: การกระจายอำนาจ,การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this study was to study the decentralization of education administration towards administration and to compare the difference of the decentralization of education administration towards school administration at Ban Khun Prathet School. under Nong Khaem District Bangkok classified by academic standing The population used in this research were 81 school administrators and teachers. The statistics used in the data analysis consisted of percentage, mean and standard deviation. and F-test

The results showed that Most of them are teachers. This was followed by an academic rank, a professional teacher, C.E.2, followed by a specialized teacher, C.E.3, and the least was Specialist Teacher AD 4 Decentralization of educational administration towards the administration of educational institutions Overall, it is at a high level. When classified by aspect, it was found that The aspect with the first level of practice was teaching management, followed by curriculum administration. Management of measurement and evaluation teaching supervision. standing, it was found that there was no difference.

Keyword : Decentralization, Administration

บทนำ

ในโลกปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคของข้อมูลข่าวสารที่ขับเคลื่อนให้เป็นสังคมแห่งความรู้การพัฒนาคนให้มีคุณภาพตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพด้านการเรียนรู้และปรับตัวอย่างเหมาะสมเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นกุญแจสำคัญในการนำประเทศไปสู่การพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในทุกมิติทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งประเทศไทยและเกาหลีใต้ต่างเดินทางขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการกระจายอำนาจการศึกษาสู่ท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาที่ทั้งสองประเทศนำมาปฏิบัติเพื่อเป้าหมายในการสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้(สุรัสวดี หุ่นพยนต์, 2560:2)

เกาหลีใต้เป็นหนึ่งในประเทศเอเชียที่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาและสามารถก้าวสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคงและมีศักยภาพในการแข่งขันด้วยการจัดระบบการศึกษาแนวใหม่ให้สอดคล้องกับกระบวนการโลกาภิวัตน์ตลอดจนการปรับปรุงด้านต่างๆรวมถึงการส่งเสริมประชาคมทางการศึกษา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษา และการกระจายอำนาจการศึกษาสู่ท้องถิ่น ขณะที่ประเทศไทยตระหนัก

ถึงความท้าทายในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้จึงได้ขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีศักยภาพในการเรียนรู้หนึ่งในนั้นคือการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจการบริหารจัดการการศึกษาสู่ท้องถิ่นเพื่อเป้าหมายในการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงโดยเน้นการกระจายอำนาจการศึกษาสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) การมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552: 12)

บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (มาตรา 81) กำหนดให้รัฐจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้ คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับ การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการ ค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา ประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ โดยผลของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทำให้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 อันเป็นกฎหมายแม่บทสำคัญใน การกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา ของชาติ โดยมุ่งที่จะปฏิรูประบบการบริหารจัดการการศึกษา ของไทยให้ยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการ กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและให้ประชาชนมีส่วนร่วม (มาตรา 9) ในการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริม กำกับ ดูแล การศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา สนับสนุน ทรัพยากร เพื่อการศึกษา รวมทั้งติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาตามที่กฎหมาย กำหนด (มาตรา 31) และกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (มาตรา 39) ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาจากเดิมโดยมีการแบ่งส่วนราชการ ใหม่ในส่วนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้ (1) สำนักงานรัฐมนตรี (2) สำนักงาน ปลัดกระทรวง (3) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (5) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (6) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและ ในส่วนภูมิภาคมีการยุบรวมหน่วยงานทางการศึกษาเข้าด้วยกันและแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษา 175 เขต ทั่วประเทศ โดยในการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่ การศึกษาโดยคำนึงถึงปริมาณ สถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้าน อื่นด้วยและให้การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง เพื่อให้สามารถบริหารและจัด การศึกษาได้อย่างคล่องตัวตามอำนาจหน้าที่ในกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้

และจากรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษาพบว่า การจัดทำกฎหมายเพื่อกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาค่อนข้างล่าช้า การแบ่ง บทบาท อำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ยังขาดความชัดเจน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาบางแห่งไม่มีความพร้อม นอกจากนี้บุคลากรยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎระเบียบและแนวปฏิบัติไม่ชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553: 98)

การศึกษาตลอดสิบปีที่ผ่านมาของไทย มีทั้งการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นบางประเด็นได้รับการ ขับเคลื่อนจนประสบผลสำเร็จตามตัวชี้วัดที่จัดทำขึ้น ขณะเดียวกันยังมีบางประเด็นที่ไม่เป็นไปตามหลักการและ จุดมุ่งหมาย ในทางปฏิบัติที่ยังมีอุปสรรคหลายประการ การปฏิรูปการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้มี คุณภาพ มีความคิดเท่าเทียมทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็ว เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีความรักชาติ และมีความสุข ดังนั้น การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลัง และมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) กำหนดให้มีการส่งเสริมและสนับสนุน การกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและสอดคล้อง กับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560 : 33)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาไทยและกำลังจะเข้าสู่การเป็นผู้บริหารในอนาคต จึงต้องการศึกษางานการบริหารตามกฎหมายกระทรวง 4 ด้าน คือ วิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการ บริหารงานทั่วไป ซึ่งตรงกับหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษา ของรัฐ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การ บริหารงานงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจให้เป็นไป ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อให้การศึกษาสร้างคน และสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานและครูผู้สอน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอน 77 คน รวมทั้งหมด 81 คน ในปีการศึกษา 2563

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพและประเภทยุทธฐานะของครูโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น

1.1.1 ผู้บริหาร

1.1.2 ครูผู้สอน

1.2 จำแนกเป็น ยุทธฐานะ

1.2.1 ครูชำนาญการ คศ. 2

1.2.2 ครูชำนาญการพิเศษ คศ.3

1.2.3 ครูเชี่ยวชาญ คศ. 4

2. ตัวแปรตาม คือ กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร (กฎกระทรวง,2550:29-33) ใน 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านวิชาการ

2.2 ด้านงบประมาณ

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการศึกษาโดยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถาม จำนวน1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เลือกรับ (Check List) โดยมีคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้ คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ได้แก่ ด้านวิชาการ การงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป

โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ที่มีคำตอบให้เลือกรับแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2559: 98)

5 หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจนและใช้ดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ Index of Concordance) หรือเรียกว่า IOC โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน พิจารณาลงความเห็น

2.2 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรทางการศึกษา ที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 30 คน

2.3 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้เชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .972

2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 514 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด ด้วยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมดในเดือนกันยายน พ.ศ. 2564

3) นำแบบสอบถามมาตรวจสอบดูความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากรกรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4) นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์การประมาณค่า ตามแนวคิดของ เบสท์ (Best.1977:147 อ้างถึงใน ใน ตะวัน กำหอม,2559:66) การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ต่อ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเสนารักษ์ กรมแพทย์ทหารบก ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 4.50 - 5.00 หมายถึง การกระจายอำนาจระดับมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายถึง การกระจายอำนาจระดับมาก
- 2.50 - 3.49 หมายถึง การกระจายอำนาจระดับปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายถึง การกระจายอำนาจระดับน้อย
- 1.00 - 1.49 หมายถึง การกระจายอำนาจระดับน้อยที่สุด

สรุปผล

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นครูผู้สอน จำนวน 77 คน รองลงมาเป็นผู้บริหาร จำนวน 4 คน ส่วนมากเป็น ครูชำนาญการ คศ.2จำนวน 60 คน รองลงมาเป็น ครูชำนาญการพิเศษ คศ.3 จำนวน 19 คน และน้อยที่สุดเป็น ครูเชี่ยวชาญพิเศษ คศ.4จำนวน 2 คน ตามลำดับ

2.การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติ

อันดับที่หนึ่งคือด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานด้านหลักสูตร ด้านการบริหารงาน การวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการสอน และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาในแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานด้านหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือท่านมีการกำหนดเป้าหมาย วางแผน และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ท่านมีการวางแผนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนท่านมีการเลือก ลงมติและ ตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และอันดับ สุดท้ายคือท่านมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือท่านจัดการเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รองลงมาคือท่านจัดการ เรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่ท่านจัดทำแผนการสอน บันทึกการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ท่านมีการพัฒนาตนเอง เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความ เหมาะสม และท่านจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและเรียนรู้ตามศักยภาพ ตามลำดับ

2.3 ด้านการบริหารสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือโรงเรียนส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ นวัตกรรม ในการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือโรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัยของนักเรียน โรงเรียนมีสื่อและนวัตกรรมเพียงพอต่อการจัดการ เรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน และโรงเรียนมีการปรับปรุง สื่อและนวัตกรรม ให้เป็นปัจจุบันและทันสมัยอยู่เสมอ ตามลำดับ

2.4 ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มี ระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือท่านมีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการนิเทศการศึกษา รองลงมาคือท่านมีการ ดำเนินการนิเทศอย่างหลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ท่านมีการวางแผนการนิเทศร่วมกัน ระหว่างผู้บริหารและครู ท่านมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการนิเทศการศึกษา และท่านมีการ ประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามลำดับ

2.5 ด้านการบริหารงานการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นราย ข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือ ท่านเสนอแนะการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลรองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมจัดทำเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่จำเป็นในการจัดทำข้อสอบท่านเสนอแนะ รูปแบบในการนำผลสัมฤทธิ์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ปกครองทราบ ท่านกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักเรียน และท่านมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินระบบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามลำดับ

3.การเปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบ จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือ เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานด้านหลักสูตร ด้านการบริหารงานการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการสอน และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารสื่อการเรียนการสอนรองลงมาทั้งนี้เพราะ การบริหารจัดการองค์กรให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายนั้นจะต้องคำนึงอยู่หลายปัจจัย โดยผู้บริหารจะต้องยึดหลักการบริหารตามหลักการกระจายอำนาจ ทำให้นักวิชาการสามารถนำไปใช้และเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอัศวิน ราชกุล (2548) ได้ศึกษาความคาดหวังในการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรีผลการวิจัยพบว่า 1)ความคาดหวังในการกระจายอำนาจการบริหารสู่สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรีอยู่ในระดับมาก 1.1)ด้านการสรรหาบุคคลากร มีความคาดหวังในการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความสามารถวางแผนและกำหนดอัตรากำลังของสถานศึกษา การบรรจุแต่งตั้งบุคคลผู้สอบแข่งขันได้หรือผู้ได้รับการคัดเลือกเข้ารับราชการครูลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว และการดำเนินการสอบคัดเลือกหรือคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการครู ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว 1.2) ด้านการพัฒนาบุคคล มีความคาดหวังในการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีของลูกจ้างประจำ การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนลูกจ้างประจำปีของข้าราชการครู การพิจารณาสั่งให้ข้าราชการครูในสถานศึกษา และได้รับเงินเดือนในระดับถัดไปซึ่งเป็นระดับที่มีการเลื่อนไหล 1.3)ด้านการธำรงรักษาบุคคล มีความคาดหวังในการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อพิจารณาหาตัวผู้รับผิดชอบทางแพ่ง การอนุมัติให้มีการเบิกจ่ายเงิน สวัสดิการ และการพิจารณาอุทธรณ์ของข้าราชการครูและลูกจ้างประจำ 1.4)ด้านการให้บุคคลพ้นจากงาน มีความคาดหวังในการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การอนุญาตให้ข้าราชการครูสายงานการสอนทุกระดับลาออกจากราชการ การพิจารณาสั่งให้ครูไปช่วยราชการและการยับยั้งการ

ลาออกจากราชการของข้าราชการครูสายงานการสอนทุกระดับ 2)ความคาดหวังในการกระจายอำนาจการบริหารสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์ไม่แตกต่างกัน

1. ด้านการบริหารงานด้านหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือท่านมีการกำหนดเป้าหมาย วางแผน และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือท่านมีการวางแผนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนท่านมีการเลือก ลงมติและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และอันดับสุดท้ายคือท่านมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ อนุยา อินทร์มั่ง (2551:76-80) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ด้านการจัดหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ เรียงตามระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ ดังนี้ ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอโรงเรียนมีการประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา และโรงเรียนสนับสนุนให้ครูทำการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยเรียงตามระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตร มีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือท่านจัดการเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รองลงมาคือท่านจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ท่านจัดทำแผนการสอน บันทึกการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญท่านมีการพัฒนาตนเอง เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม และท่านจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและเรียนรู้ตามศักยภาพตามลำดับ อนุยา อินทร์มั่ง (2551:76-80) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อเรียงตามระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ ดังนี้ ส่งเสริมและสนับสนุนครูให้มีความสามารถในการใช้สื่อการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้ใช้ห้องสมุดและสื่อไอทีในการจัดการเรียนการสอน และมีการติดตามประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงตามระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ ดังนี้ มีการจัดฝึกอบรมครูเพื่อการผลิตสื่อประกอบการเรียนการสอน สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูนำวัสดุท้องถิ่นเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอน และจัดให้มีการใช้แหล่งการเรียนรู้และวัสดุท้องถิ่นในชุมชนเป็นสื่อในการเรียนการสอน

3. ด้านการบริหารสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือโรงเรียนส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ นวัตกรรม ในการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือโรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัยของนักเรียน โรงเรียนมีสื่อและนวัตกรรมเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน และโรงเรียนมีการปรับปรุงสื่อและนวัตกรรม ให้เป็นปัจจุบันและทันสมัยอยู่เสมอ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ไพรซ์ เหมกุล (2562:73-74) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นการศึกษาโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ส่วนใหญ่ คือ ด้านคอมพิวเตอร์ อันดับที่สอง คือ ด้านระบบสื่อสารและลำดับสุดท้าย คือ ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายตามลำดับและเพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นการศึกษาโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีทักษะในด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงด้านเดียว

4. ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือท่านมีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการนิเทศการศึกษา รองลงมาคือท่านมีการดำเนินการนิเทศอย่างหลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ท่านมีการวางแผนการนิเทศร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู ท่านมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการนิเทศการศึกษา และท่านมีการประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชัย น้าบัณฑิต (2562 : 77) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศภายในโรงเรียนหนองฮีเจริญวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (ร้อยเอ็ด) พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีความเห็นลำดับแรก คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ รองลงมา คือ การประเมินผลการนิเทศ การฝึกอบรมครูประจำการโดยให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ การเสริมสร้างกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ การพัฒนากลุ่มและดำเนินการนิเทศ การพัฒนาหลักสูตร และลำดับสุดท้าย คือ การวางแผนการนิเทศ

5. ด้านการบริหารงานการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือ ท่านเสนอแนะการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลรองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมจัดทำเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่จำเป็นในการจัดทำข้อสอบท่านเสนอแนะรูปแบบในการนำผลสัมฤทธิ์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ปกครองทราบ ท่านกำหนดวิธีการเก็บระบบข้อมูลผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักเรียน และท่านมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินระบบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุยา อินทร์มั่ง (2551:76-80) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานครด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ เรียงตามระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ ดังนี้ มีการรายงานผลการเรียนและพฤติกรรมที่ควรแก้ไขของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ส่งเสริมให้ครูทำการประเมินผลก่อนสอนและหลังสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และ ส่งเสริมให้ครูได้วัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนนักเรียนตามสภาพที่แท้จริงอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงตามระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ ดังนี้ ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ผลการเรียนของนักเรียนเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล ส่งเสริมให้ครูมีความสามารถปฏิบัติตามระเบียบการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน และส่งเสริมให้มีการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการจกการอบรมเรื่องการกระจายอำนาจให้กับบุคลากรเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

2.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ในระดับอื่นๆ และสายงานอื่น ๆ
- 2) ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีอื่นๆ ซึ่งนอกเหนือจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ในตะวัน กำหอม. (2559). การวิจัยทางการศึกษา.ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.กรุงเทพฯ:วิทยาลัยทองสุข.
- พิมพ์ไพรัช เหมกุล. (2562). การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูและบุคลากรทางการ โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : วิทยาลัยทองสุข
- พรชัย น้าบัณฑิต .(2562). การนิเทศภายในโรงเรียนหนองฮีเจริญวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (ร้อยเอ็ด).หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : วิทยาลัยทองสุข.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 6 เมษายน 2560

- สุรัสวดี หุ่นพยนต์. (2560). การกระจายอำนาจทางการศึกษา จากนโยบายสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษาเปรียบเทียบสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของประเทศไทยและเกาหลีใต้. จดหมายข่าว วช. ปีที่ 12 ฉบับที่ 70. พิมพ์ลักษณ์ : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปีของการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542-2551). กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- _____. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559). : ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อัศวิน ราชกุล.(2548). ความคาดหวังในการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี.วิทยานิพนธ์.ปริญญาโทมหาบัณฑิต :มหาลัยบูรพา.

ความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา

อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

Satisfaction of Education Personnel towards School Management of Borsuphanwittaya school, Song Phi Nong District, Suphanburi Province

อำพร สิริวิทย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตะวัน กำหม่อม

ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์

วิทยาลัยทองสุข

Ampron Sirawikai

Assistant professor Dr.Naitawan Kumhom

Dr.Somsak Dolprasit

Thong Sook College

Email: ntawan@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 3 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 25 มีนาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 29 เมษายน 2565

Received: March 3, 2022; Revised: March 25, 2022; Accepted: April 29, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ศึกษาในขอบเขตเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคลากร และด้านงานบริหารทั่วไป โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิงมีอายุสูงกว่า 40 ปีขึ้นไประดับการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 บาทถึง 30,000 บาท ความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา คือ ด้านงานงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านงานบริหารทั่วไป ด้านงานวิชาการ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านงานบุคคล

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this study were to find out the level of satisfactions of education personnel towards school management of Borsuphanwittaya school, Song Phi Nong District,

Suphanburi Province. This study covers 4 aspects ex. administration, budget management, personnel, and general. This research classified the population in gender, ages, education background, and average monthly salary.

The populations in this study 55 persons of Borsuphanwittaya school, Song Phi Nong District, Suphanburi Province. The statistical instrument of this research was questionnaire. The analytical statistics of percentage, mean, and standard deviation

The results revealed that the major respondents were female, having ages higher than 40 years old. having the background of education on bachelor degree, and having income between 15,000 - 30,000 Bath. The overview of satisfactions of education personnel towards school management Borsuphanwittaya school, Song Phi Nong District, Suphanburi Province. Was at high level. The results in each aspect were firstly in budget management, then general management, academic administration and lastly, personnel management respectively.

Keyword: Satisfaction, School administration

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 29 ได้กำหนดให้มีการศึกษาร่วมกับบุคคลในครอบครัว ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารรู้จักใช้ภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ รวมทั้งหาวิธีสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชนซึ่งในมาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งใน ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545-พ.ศ. 2553:20)

การบริหารการศึกษาในระดับสถานศึกษาของประเทศไทย นับว่ายังมีปัญหา และอุปสรรคค่อนข้างมาก เช่น ปัญหาการรวมอำนาจส่วนกลางสถานศึกษาทุกแห่ง ไม่ว่าอยู่ที่ไหนของประเทศต้องขึ้นตรงต่อกรมหรือ

สำนักงานกลางซึ่งเป็นนิติบุคคลสถานศึกษาไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในชุมชน และผู้ปกครองไม่มีบทบาทในการจัดการศึกษาการเรียนไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น (รุ่ง แก้วแดง. 2540.245-249) การบริหารสถานศึกษาเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบเพราะถ้าบริหารไม่ดีก็จะกระทบกระเทือนถึงส่วนอื่นๆ ของหน่วยงานนักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้การบริหารนั้น จะต้องใช้ศาสตร์ และศิลป์ทุกประการเพราะการดำเนินงานต่างๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจากกระทำเพียงผู้เดียว แต่มีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานประสบความสำเร็จผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะเอาเทคนิควิธี และกระบวนการที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2548:8) การบริหารงานวิชาการจึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องมือวัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร ดังนั้นการดำเนินงานกิจกรรมทางวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ลำพังเพียงผู้บริหารฝ่ายเดียวไม่สามารถชี้ได้ทุกเรื่อง การบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นที่ผู้บริหาร และคณะครูที่มงานหรือแม้แต่คณะกรรมการสถานศึกษาก็มีส่วนในการบริหารนับ แต่การแสดงความคิดการวางแผนการตัดสินใจ การปฏิบัติการติดตามการประเมินผล ทั้งนี้เพื่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการทั้งในเชิงคุณภาพและในเชิงปริมาณที่มีต่อผู้เขียนเป็นสำคัญ (รุจิร ภูสาระและจันทราณี สงวนนาม. 2550:57)

องค์ประกอบสำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาย่อมมีบทบาทสำคัญ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความตั้งใจในการทำงาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญ ที่จะสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู ได้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมรับผิดชอบดำเนินงานจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จในการบริหารงานนั้น ทรัพยากรในการทำงานที่สำคัญอย่างมากอย่างหนึ่ง คือ คน ทั้งนี้เพราะว่าต้องอาศัยคนเป็นผู้ปฏิบัติงานและสิ่งที่ผู้บริหารควรให้ความสนใจคือความพึงพอใจในงานของบุคคลในองค์กร (ธงชัย สันติวงศ์. 2553:4) การบริหารงานในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการที่จะช่วยให้งานบริหารงานในสถานศึกษาเป็นไปสู่เป้าหมายแล้วผลสำเร็จสูงสุด โดยการใช้ทฤษฎีการบริหารมาประยุกต์ใช้หรือกระบวนการบริหารซึ่งการบริหารที่ดีจะต้องอาศัยทักษะ และขบวนการการบริหารงานเป็นหลักตลอดจนการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการบริหารจัดการงานในด้านต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษายากสูงสุดจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารงานให้ผลงานที่ได้ออกมานั้นเป็นไปอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมาก (พีรณันต์ สุขสมบูรณ์. 2558:2)

จากผลการประเมินสภาพของสถานศึกษาโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา พบว่า องค์กรอยู่ในทิศทางที่สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นโอกาส สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อนอยู่บ้าง วิเคราะห์แล้วอยู่ในลักษณะที่เอื้อและเด่น ต้องขยายงานขยายโอกาสสร้างเสริมพัฒนา ความเข้มแข็งให้บุคคลภายในสถานศึกษา ขาดงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และแหล่งเรียนรู้อยู่เสมอ อีกทั้งโรงเรียนขาดบุคลากรที่เป็นจำนวนมาก ขาดอาคารสถานที่ที่จะนำมาจัดการเรียนรู้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียน และยังไม่เพียงพอ กับความต้องการของผู้เรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนโรงเรียนยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในบางสาขาวิชาต้องสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริม พัฒนาโรงเรียนและนักเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาชุมชนผู้ปกครององค์กรต่างๆ เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียนในทุกด้าน การพัฒนาระบบการบริหารงานบุคลากรสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพจะทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระบบดูแลช่วยเหลือเด็ก (รายงานการประเมินตนเองโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา. 2564:23)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี พบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านคือ ด้านงานวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานบุคลากร และด้านบริหารงานทั่วไป โดยมีปัญหาดังนี้ด้านงานวิชาการจัดทำหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการของท้องถิ่น ด้านงบประมาณ ขาดงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีการสื่อสาร การใช้งบประมาณที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการสถานศึกษาส่งผลให้อุปกรณ์การศึกษาครุภัณฑ์ต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอต่อกระบวนการเรียนการสอน ด้านงานบุคลากร ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในบางสาขาวิชา เช่น ภาษาไทย ดนตรีไทย เป็นต้น ด้านการบริหารงานทั่วไป สภาพอาคารสถานที่ไม่เหมาะสมจะนำมาจัดการเรียนรู้ หรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนได้ปลอดภัย หรือเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และบุคลากรภายในโรงเรียน ผู้ศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคลากร และด้านงานบริหารงานทั่วไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องระดับความพึงพอใจในการบริหารงานสถานศึกษาของบุคลากร ทางการศึกษาโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้คือบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 55 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้ศึกษามุ่งศึกษาตัวแปรดังนี้

2.1.1 เพศ

2.1.2 อายุ

2.1.3 ระดับการศึกษา

2.1.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทาง การศึกษา โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้ศึกษามุ่งศึกษาตัวแปรดังนี้

2.2.1 ด้านงานวิชาการ

2.2.2 ด้านงานงบประมาณ

2.2.3 ด้านงานบุคลากร

2.2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษานี้เป็นแบบสอบถามที่ได้ โดยปรับปรุง และ พัฒนาให้มีความเหมาะสมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ซึ่งได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องตลอดจนแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียน บ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี แบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

ขั้นตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียน บ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด ได้แก่ ความพึงพอใจประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โดยกำหนดระดับความพึงพอใจไว้ 5 ระดับ คือ (ในตะวัน กำหมอม.2560:38)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุดให้ค่าน้ำหนักคะแนน 5

ระดับความพึงพอใจมากที่สุด	ให้ระดับคะแนน 5
ระดับความพึงพอใจมาก	ให้ระดับคะแนน 4
ระดับความพึงพอใจปานกลาง	ให้ระดับคะแนน 3
ระดับความพึงพอใจน้อย	ให้ระดับคะแนน 2
ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้ระดับคะแนน 1

2. การพัฒนาเครื่องมือ

นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจน และใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ Index of Concordance) หรือที่เรียกว่า IOC โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาลงความเห็นโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน +1	ถ้าผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้อง
ให้คะแนน 0	ถ้าผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้อง
ให้คะแนน -1	ถ้าผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้อง

จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาค่าความสอดคล้อง

ดัชนีมีความสอดคล้องระหว่าง 0.6 - 1.0 และปรับปรุงแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 55 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 แจกแบบสอบถามและชี้แจง และชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมทั้งชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2563 ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2564

3.3 นำแบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้อง และนับจำนวนให้เท่ากับจำนวน ประชากรกรณีที่แบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถาม ใหม่อีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมา ประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการบริหารงานของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ของผู้ตอบแบบสอบถามทางนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้เกณฑ์(ในตะวัน กำหอม.2560:38)

ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปผล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 55 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง ช่วงอายุ มีอายุกว่า 40 ปีขึ้นไป วุฒิกศัการระดับปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-30,000 บาท ความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจอันดับที่ 1 คือ ด้านงานงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านงานบริหารทั่วไป ด้านงานวิชาการ และลำดับสุดท้าย คือด้านงานบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.ด้านงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าอันดับที่ 1 คือ โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รองลงมา คือ โรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนโรงเรียนมีการให้ ข้อเสนอแนะในการกำหนดเกณฑ์การประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโรงเรียนมีการนิเทศ และการแนะแนวทางการศึกษา เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นโรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง อันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ด้านงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าอันดับที่ 1 คือ โรงเรียนมีการตรวจสอบติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ รองลงมาคือโรงเรียนมีการกำกับติดตามเสนอแนะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานการเงินการบัญชีงานพัสดุและสินทรัพย์ เพื่อให้ถูกต้องมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โรงเรียนมีการควบคุมการใช้จ่ายสุจริตกันทำให้เกิดประโยชน์ และคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณค่าวัสดุครุภัณฑ์ และสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ โรงเรียนมีการจัดทำแผนงบประมาณในการใช้งบประมาณ อันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการระดม ทรัพยากรการลงทุนเพื่อการศึกษาจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุน

3. ด้านงานบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ การส่งเสริมวินัยคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพแก่ราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา รองลงมาคือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรที่มีวุฒิ และไม่มีวุฒิได้มีโอกาสศึกษา โรงเรียนมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนอัตราากำลังกำหนดตำแหน่ง และวิทยฐานะของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนมีการจัดสรรบุคลากรที่มีความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่มาทำงานด้วยความสนใจอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลโรงเรียนมีการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน และค่าจ้างเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด อันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการสรรหา และการบรรจุแต่งตั้งการย้ายเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. ด้านงานบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนมีการนำเสนอ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ตรงไปตรงมา รองลงมา คือ โรงเรียนมีการบำรุงดูแลพัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง และปลอดภัย โรงเรียนมีการพัฒนานักเรียนให้มีวินัยคุณธรรมจริยธรรม และร่วมแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน โรงเรียนมีการจัดทำโครงการต่างๆ เช่น การป้องกันสารเสพติดสื่อลามกการพนัน และการทะเลาะวิวาท โรงเรียนมีการจัดให้

คำปรึกษาคำแนะนำ และสนับสนุนดำเนินงานในการพัฒนาสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา อันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีความพึงพอใจอันดับที่ 1 คือ ด้านงานงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านงานบริหารทั่วไป ด้านงานวิชาการ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านงานบุคคล

1. ด้านงานวิชาการ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าอันดับที่ 1 คือโรงเรียนส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รองลงมา คือ โรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนโรงเรียนมีการให้ ข้อเสนอแนะในการกำหนดเกณฑ์การประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโรงเรียนมีการนิเทศ และการแนะแนวทางการศึกษา เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นโรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง อันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ดา แดงเก็น (2557:173-175) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารตามทัศนะของครูในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านบริหารวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีการบริหารมากที่สุดคือผู้บริหารสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และข้อที่น้อยที่สุดคือผู้บริหารได้ให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธมกร ดุลยภักดิ์ชัย (2560:86-100) ได้ศึกษา เรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของ โรงเรียนสตรีชัยภูมิ 2 จังหวัดชัยภูมิด้านบริหารงานวิชาการทุกข้อมีระดับความพึงพอใจมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเอาใจใส่ดูแลในด้านการเรียนการสอนของครูที่มีต่อนักเรียนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนบรรลุผลตามที่ผู้ปกครองต้องการ

2. ด้านงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าอันดับที่ 1 คือโรงเรียนมีการตรวจสอบติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ รองลงมาคือโรงเรียนมีการกำกับติดตามเสนอแนะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานการเงินการบัญชีงานการพัสดุและสินทรัพย์ เพื่อให้ถูกต้องมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โรงเรียนมีการควบคุมการใช้จ่ายครุภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์ และคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณค่าวัสดุครุภัณฑ์ และสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ โรงเรียนมีการจัดทำ

แผนงบประมาณในการใช้งบประมาณ อันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการระดม ทรัพยากรการลงทุนเพื่อการศึกษา จัดสรรงบประมาณมาสนับสนุน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา จันผา (2558:123-149) ได้ศึกษา เรื่องความต้องการของผู้ปกครองในการบริหารงานของโรงเรียนบ้านจันทเขลมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านงานงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อกับโรงเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดสรรงบประมาณในการทำโครงการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายัญ วิไลพัฒน์ (2559:68-69) ได้ศึกษา เรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดอุมอญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 ด้านงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับมากที่สุดคือ โรงเรียนมีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศงานพัสดุเป็นระบบ และลำดับสุดท้ายคือโรงเรียนจัดทำบันทึกการเก็บรักษาเงินปัจจุบัน

3. ด้านงานบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าอันดับที่ 1 คือ การส่งเสริมวินัยคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพแก่ราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา รองลงมาคือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรที่มีวุฒิ และไม่มีวุฒิได้มีโอกาสศึกษา โรงเรียนมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนอัตราากำลังกำหนดตำแหน่ง และวิทยฐานะของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนมีการจัดสรรบุคลากรที่มีความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่มาทำงานด้วยความสนใจอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลโรงเรียนมีการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน และค่าจ้างเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด อันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการสรรหา และการบรรจุแต่งตั้งการย้ายเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา แสงสิงห์ (2561:78-79) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโพธิ์ชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ด้านงานบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูพึงพอใจมากที่สุด คือ สนับสนุนให้ครูเข้าสู่วิทยฐานะ และขอเลื่อนวิทยฐานะ และครูพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ให้คำแนะนำในเทศก่ากับติดตามอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมเกียรติ ตุ่นแก้ว (2558:52) ได้ศึกษา เรื่องความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านงานบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับหนึ่งคือ การดำเนินการสรรหาบุคลากรที่มีความสามารถ และอันดับสุดท้าย คือ การจัดให้บุคลากรรับผิดชอบงานตามความเหมาะสม

4. ด้านงานบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนมีการนำเสนอ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ตรงไปตรงมา รองลงมา คือ โรงเรียนมีการบำรุงดูแลพัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง และปลอดภัย โรงเรียนมีการพัฒนานักเรียนให้มีวินัยคุณธรรมจริยธรรม และร่วมแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน โรงเรียนมีการ

จัดทำโครงการต่างๆ เช่น การป้องกันสารเสพติดสื่อลามกการพนัน และการทะเลาะวิวาท โรงเรียนมีการจัดทำคำปรึกษาคำแนะนำ และสนับสนุนดำเนินงานในการพัฒนาสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา อันดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ จันทน์อินทร์ (2559:33) ได้ศึกษา เรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านแม่ท่าแพ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ด้านงานบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พึงพอใจมากที่สุด คือ อาคารเรียนมีบริเวณกว้างขวางสะอาดสวยงามปลอดภัย และอันดับสุดท้าย คือ งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพียงพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกวัตร แนนมณี (2560:34-35) ได้ศึกษา เรื่องความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง บ้านพระปรางค์ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ด้านงานบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 การจัดความเรียบร้อยของเอกสาร และหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับนักเรียน อันดับสุดท้าย คือ บำรุงดูแลพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง และปลอดภัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ไม่พบข้อเสนอแนะแต่ประการใด

2.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ควรมีการเพิ่มจำนวนประชากรในการศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารและงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553

ฉบับที่ 3. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เฉลิมเกียรติ อุ่นแก้ว. (2558). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

ราชภัฏเชียงราย.ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ในตะวัน กำหอม.(2560).การวิจัยทางการศึกษา. เล่ม 2.วิทยาลัยทองสุข.กรุงเทพฯ

ปรียาภรณ์ วงอนุตรโรจน์. (2548). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พรพรรณ จันทน์อินทร์. (2559). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน

แม่ท่าแพ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย.สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข.

รุ่ง แก้วแดง. (2540). รัฐธรรมนูญกับการศึกษาของชาติ. กรุงเทพมหานคร : อรรถพลการพิมพ์.

รายงานการประเมินตนเองโรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา.(2563). โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา.

รุจิย์ ภูสาระ และจันทราณี สงวนนาม. (2550). การบริหารหลักสูตรในการบริหารสถานศึกษา.กรุงเทพมหานคร.
บุคพอยท์.

ธมกร คูเลยปกรณชัย.(2560). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสตรี
ชัยภูมิ 2 จังหวัดชัยภูมิ. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ธงชัย สันติวงศ์. (2553) .การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

พีรณันต์ สุขสมบูรณ์. (2558) .ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ศักดิ์ดา แคนเกิน.(2557). การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักการบริหารแบบแบ่งม่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหาร ตาม
ทรรชนะของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

สนธยา จันผง. (2558) .ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านจันทเขลม สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2.วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา.

สายันต์ วิไลพัฒน์. (2559) .ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดคู
มอญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2.วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

วนิดา แสนสิงห์. (2561) .ศึกษาความพึงพอใจของผู้สอนต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
อำเภอโพธิ์ชัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต3.วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

เอกวัฒน์ แนมมณี. (2560) .ศึกษาระดับความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนบ้าน
มะปราง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุโขทัย. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข.

นวัตกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยความร่วมมือกลุ่มพื้นที่ (Zoning)

Innovation in disaster prevention and mitigation by zoning co-operation

วิชัย ศรีสะเกษ

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Wichai Sreesaket

Student Doctor of Public Administration, Rajabhat Mahasarakham

Email: sreesaket@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 29 เมษายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 29 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 29 เมษายน 2565

Received: April 29, 2022; Revised: April 29, 2022; Accepted: April 29, 2022

บทคัดย่อ

ในการจัดการสาธารณภัยซึ่งเป็นหนึ่งในบริหารสาธารณะของรัฐให้แก่ประชาชน หน่วยงานภาครัฐไม่ควรแบ่งแยกเนื่องจากรัฐจะต้องช่วยเหลือเพราะเป็นหน้าที่ของรัฐอยู่แล้ว เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้เข้าถึงการบริการสาธารณะของภาครัฐที่มีคุณภาพเพราะประชาชนคือเจ้าของประเทศตัวจริง ภารกิจสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ซึ่งมีหลักการทำงานที่ต้องยึดถือไว้คือการจัดการสาธารณะให้แก่ประชาชนนั้นต้องดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพได้มาตรฐานมีการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ ซึ่งหากเกิดภัยพิบัติร้ายแรงขึ้น สามารถบรรเทาภัย หรือลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและรัฐบาลให้น้อยที่สุดหากต้ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีขีดความสามารถในการที่จะเผชิญกับสาธารณภัยที่จำกัด ทำให้ไม่อาจแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพนวัตกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยความร่วมมือกลุ่มพื้นที่ Zoningเป็นแนวทางการดำเนินงานโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันที่จะบูรณาการการบริหารจัดการด้านบุคลากร เครื่องจักรกล เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความเข้มแข็งและความพร้อมที่จะบริการประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุขอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: นวัตกรรม, การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กลุ่มพื้นที่ Zoning

Abstract

In the management of the disaster, which is one of the public administrations of the state to the people. Government agencies should not be discriminated against, since the state must help because it is already the duty of the state. To increase the opportunity for all citizens to have access to quality public services of the public sector, because the people are

the real owners of the country. The important task that local governments must carry out in accordance with their authority, which has a working principle that must be upheld, is to provide public services to the people, which must be better or lower. Standard quality There is a transparent, efficient and responsible management that, if a serious disaster occurs, can mitigate or minimize the loss of life and property of people and governments. However, each local government has limited capacity to face the threat. As a result, it is not possible to resolve the problems to the people in accordance with their authority quickly and effectively. Innovative disaster prevention and mitigation by cooperation, Zoning Area Group is an operational approach with the same aim of integrating personnel management. Engine Tools and equipment to manage the safety and mitigation operations of the disaster and are ready to serve the public for the well-being of the public. Sustainable Happiness

Keyword : Innovation , Disaster Prevention and Mitigation , Zoning Area Group

บทนำ

เนื่องจากในปัจจุบันโลกต้องเผชิญกับปัญหาจากสาธารณภัยที่ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชนเป็นอย่างมากสำหรับประเทศไทย ได้เผชิญกับสาธารณภัยตลอดมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และพบว่าภัยต่างๆ เกิดขึ้นบ่อยครั้งและมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อชุมชน และสังคม โดยรวมตลอดมา การจัดการสาธารณภัยที่ผ่านมาเน้นในเชิงตั้งรับยังไม่เพียงพอ ต้องมีการเตรียมความพร้อมที่ดี รวมทั้งการดำเนินการเพื่อลดปัจจัยที่สร้างความเสี่ยงซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งอย่างไรก็ตามสังคมไทยยังมีความรู้ความเข้าใจในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยอยู่ในขอบเขตที่จำกัด จึงมีความจำเป็นในการเผยแพร่องค์ความรู้ต่อสาธารณะเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวคิดและหลักการ ตลอดจนวิธีปฏิบัติในการลดความเสี่ยงโดยสามารถเริ่มได้ด้วยตนเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนในระดับภาครัฐและภาคการพัฒนาของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากสาธารณภัยเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคนและหน่วยงานทุกภาคส่วน จึงควรเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้สามารถช่วยกันสร้างสังคมที่มีความพร้อมและปรับตัว เพื่อลดโอกาสสูญเสียหากเกิดสาธารณภัยขึ้นในอนาคตหรือทำให้เกิดความสูญเสียน้อยที่สุดเมื่อต้องประสบภัย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย,2556)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน จึงเป็นองค์กรหลักที่จะสามารถดำเนินการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้ในเบื้องต้น ซึ่งกฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นอกจากนี้พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2522 ได้กำหนดให้นายกเทศมนตรีเป็นผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตเทศบาล และยังมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันภัยของจังหวัด โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ผู้ศึกษา

เห็นความสำคัญต่อการจัดบริการสาธารณะโดยเฉพาะปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อประชาชนในชุมชน ถือเป็นภารกิจสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยมีหลักการทำงานที่ต้องยึดถือไว้ว่า การจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนนั้นต้องดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพ ได้มาตรฐานมีการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ ซึ่งหากเกิดภัยพิบัติร้ายแรงขึ้น สามารถบรรเทาภัย หรือลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและรัฐบาลให้น้อยที่สุด ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีขีดความสามารถในการที่จะเผชิญกับสาธารณสุขที่จำกัด ทำให้ไม่อาจแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ประกอบกับนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นซึ่งได้ให้แนวทางในการจัดระบบการบริหารเพื่อให้การบริการสาธารณะแก่ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การบริการสาธารณะและการแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดศักยภาพและพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่ดี ระบบบริหารจัดการ การปฏิบัติการ รวมทั้งการประสานงานโดยการบูรณาการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียง โดยจะต้องรวมพลังประสานความร่วมมือและระดมทรัพยากรจากทุกแห่งมาช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วง เป็นการพัฒนาศักยภาพในการให้ความช่วยเหลือประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับสาธารณสุขและการจัดการสาธารณสุข

1. แนวคิดเกี่ยวกับสาธารณสุข(ภัยพิบัติ)

“ภัยพิบัติ” หมายถึง “การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคมอันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ซึ่งส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง เกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่” (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557)

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “สาธารณสุข” หมายถึง “อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์โรคระบาดสัตว์โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆอันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติมีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย”

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้ความหมายของ สาธารณภัยไว้ว่าหมายถึง ภัยหรืออันตรายที่ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สินและสิ่งอื่นๆ อย่างรุนแรง ประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1. ภัยที่เกิดขึ้นกับคนหมู่มาก
2. อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาหรือทุกสถานที่อย่างกะทันหันหรือค่อยๆ เกิดขึ้น
3. เป็นอันตรายต่อชีวิตและร่างกายของประชาชน
4. เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐ
5. เกิดความต้องการในสิ่งจำเป็นพื้นฐานอย่างรีบด่วนสำหรับผู้ประสบภัย

สาธารณสุข แบ่งตามลักษณะการเกิดหรือสาเหตุได้เป็น 2 ประเภท คือ สาธารณภัยธรรมชาติ

และสาธารณภัยจากมนุษย์ ได้แก่

1. สาธารณภัยธรรมชาติ (Natural Disaster) เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมักเกิดขึ้นตามฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ แต่บางครั้งอาจเกิดขึ้นโดยกะทันหัน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งได้แก่

1) อุทกภัยเป็นภัยอันเกิดจากภาวะน้ำท่วมจากพายุ ฝนตกหนัก พายุหมุน การทำลายป่าการทรุดตัวของดิน ลักษณะอาจเป็นน้ำท่วมเฉียบพลันหรือแบบค่อยเป็นค่อยไป

2) วาตภัย คือภัยที่เกิดจากแรงลมและพายุ สามารถแบ่งลักษณะของวาตภัยได้ตามความเร็วลม สถานที่ที่เกิดวาตภัยเช่นพายุฟ้าคะนอง พายุดีเปรสชันพายุโซนร้อนพายุไต้ฝุ่น

3) อัคคีภัย คือภัยที่เกิดจากเพลิงไหม้ เป็นภัยที่ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สิน มีแนวโน้มในการเกิดขึ้นบ่อยและสร้างความสูญเสียมากขึ้นทุกปี

4) อากาศหนาวผิดปกติเช่นในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง ประกอบกับได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ที่พัดพาความหนาวเย็นจากจีน เข้าสู่พื้นที่ดังกล่าว ทำให้ประชาชนที่อยู่บริเวณหุบเขา และเชิงเขาได้รับความหนาวเย็น ซึ่งพบว่าในบางปีของฤดูหนาวจะมีอุณหภูมิต่ำมาก

5) ภัยแล้ง เป็นภัยที่ทำให้เกิดความอดอยาก ขาดแคลน เนื่องจากการขาดน้ำ ในประเทศไทยมักเกิดจากขาดฝน ความแห้งแล้งของพื้นที่ก่อให้เกิดผลเสียในการผลิตผลทางการเกษตร

6) แผ่นดินถล่ม ในประเทศไทยมักพบแผ่นดินถล่มเกิดขึ้นเนื่องจากมีฝนตกหนักมาก เกิดจากดินบริเวณภูเขาอุ้มน้ำไว้นานเกิดการอึดตัว และไม่สามารถอุ้มน้ำไว้ได้อีกจึงพังทลายลงมา ซึ่งส่วนมากจะเกิดพร้อมกับอุทกภัย

7) การระบาดของโรค เช่น อหิวาตกโรค โรคฉี่หนู

8) ภัยจากฝูงสัตว์และแมลง

2. สาธารณภัยจากมนุษย์เป็นสาธารณภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์โดยอาจเกิดจากสิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ ที่ประดิษฐ์เพื่อความสุขสบาย หรือเพื่อประหัตประหารกัน เช่น

1) ภัยจากการจราจร ได้แก่ ทางอากาศ ทางบก ทางน้ำ ทางราง

2) ภัยจากการประกอบอาชีพ ทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เช่นอุบัติเหตุจากการใช้เครื่องมือเครื่องจักรอุบัติเหตุจากความร้อนอุบัติเหตุจากการตกจากที่สูงอุบัติเหตุจากความไม่เป็นระเบียบเป็นต้น

3) ภัยจากความไม่สงบของประเทศ เช่น การจลาจล การปฏิวัติ การก่อวินาศกรรม การก่อการร้าย สงคราม ซึ่งผลที่ทำให้เกิดสาธารณภัยจากสงคราม จะรุนแรงหรือไม่ขึ้น อยู่กับผลร้ายของอาวุธที่นำมาประหัตประหารกัน เช่น นิวเคลียร์ เชื้อโรค หรือสารเคมี เป็นต้น

4) ภัยจากไฟฟ้า อัคคีภัย ทำให้เกิดการบาดเจ็บ สูญเสียชีวิตจากแผลไหม้ ความร้อน คว้นไฟ การขาดอากาศ

5) ภัยจากวัตถุอันตราย ได้แก่ ภัยจากวัตถุอันตรายที่ใช้ในอุตสาหกรรม การเกษตร สาธารณสุข อุปกรณ์และบริโภค

6) ภัยจากความเจริญทางเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าดังกล่าว จะมีความเสี่ยงสูงมากขึ้น เมื่อเกิดสาธารณภัย เช่น เมื่อเกิดไฟไหม้ของอาคารสูง ระบบการเคลื่อนย้ายย้อยมช้า และมีความยุ่งยากซับซ้อนกว่าอาคารปกติรวมทั้งเกิดพิษจากสารเคมีที่ใช้กับเฟอร์นิเจอร์ของอาคาร หรือแม้กระทั่งเครื่องใช้ประจำสำนักงาน เช่น คอมพิวเตอร์ น้ำยาลบคำผิด ฯลฯ การมีมาตรการความปลอดภัยที่ดี ก็อาจจะเป็นความเสี่ยงเมื่อเกิดสาธารณภัย เช่น ประตูที่ใช้ระบบเปิดปิดอัตโนมัติ หรือลิฟต์ที่ขัดข้อง

“อุบัติเหตุ” หมายความว่า ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุเนื่องจากการจราจรทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ อุบัติเหตุเนื่องจากการทำงาน หรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในบ้านหรือในที่สาธารณะ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ พ.ศ. 2538

“ภัยพิบัติ” หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ธรณีพิบัติภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีมาเป็นสาธารณะ ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552

“ภัยพิบัติ” หมายความว่า สาธารณภัยอันได้แก่ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง ภาวะฝนแล้งฝนทิ้งช่วง ภัยจากลูกเห็บ ภัยอันเกิดจากไฟป่า ภัยที่เกิดจากโรคหรือการระบาดของแมลงหรือศัตรูพืชทุกชนิดอากาศหนาวจัดผิดปกติ ภัยสงคราม และภัยอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ก่อการร้าย กองกำลังจากนอกประเทศ ตลอดจนภัยอื่น ๆ ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ หรือมีบุคคลหรือสัตว์ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556

ในทางสากล “ภัยพิบัติ” (Disasters) คือ ภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สิน โดยส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ภัยพิบัติแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และภัยพิบัติที่มนุษย์สร้างขึ้น

ฉะนั้น ตามกฎหมายไทยกำหนดให้ “ภัยพิบัติ” เป็นสาธารณภัย ตามบทนิยามท้ายว่า ...”ภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ตาม พ.ร.บ.ป้องกันฯ ดังกล่าว ได้แก่ แผ่นดินถล่ม อัคคีภัยไฟป่า แผ่นดินไหว คลื่นยักษ์ ภัยหนาว ภัยฟ้าผ่า ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย อาคารถล่ม ภัยจากการคมนาคมขนส่ง ฯลฯ”...

สรุปได้ว่า สาธารณภัย หมายถึง ภัยหรืออันตรายที่เกิดขึ้นกับคนหมู่มาก ในทุกเวลาหรือทุกสถานที่ อาจเกิดขึ้นอย่างกะทันหันหรือค่อย ๆ เกิดขึ้นก็ได้ มีทั้งภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเกิดขึ้นจากมนุษย์ เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งอื่น ๆ อย่างรุนแรง เกิดความต้องการในสิ่งจำเป็นพื้นฐานอย่างรีบด่วนสำหรับผู้ประสบภัย

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและจัดการภัยพิบัติ

ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้มีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นภัยพิบัติที่เกิดจากที่มนุษย์เป็นผู้ก่อขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตามเช่นกรณีเหตุการณ์เพลิงไหม้ซานติกาผ้าและเสื้อปาพลาซ่า เป็นต้น หรือเกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติที่ไม่อาจคาดเดาได้หรือไม่ก็ตาม เช่น กรณีเหตุการณ์สึนามิ โคลนถล่ม น้ำท่วมและ

ภาวะโลกร้อนในปัจจุบัน เป็นต้น ดังนั้นการบริหารจัดการที่มีความพร้อมและเป็นขั้นตอนที่อย่างมีระบบจะมีส่วนช่วยเหลือประชาชนทั้งก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุเป็นอย่างยิ่ง

Provan และ Milward กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือในการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ จำเป็นที่ต้องสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่ายใน 3 ระดับ ซึ่งได้แก่ การสร้างความร่วมมือในระดับชุมชน ระดับเครือข่าย และระดับหน่วยงาน ถึงแม้ทั้ง 3 ระดับ จะมีความเชื่อมโยงกัน หากแต่ในการประเมินประสิทธิภาพนั้นในแต่ละระดับก็จะมีเกณฑ์ในการประเมินของตนเอง โดยเขากล่าวว่าเกณฑ์ที่เหมาะสมในการประเมินประสิทธิภาพของระดับหนึ่งอาจจะเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับอีกระดับหนึ่ง โดยที่เครือข่ายทั้ง 3 ระดับ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เครือข่ายทางสังคมยังหมายถึง การบูรณาการของพลเมืองท้องถิ่นให้อยู่ในรูปแบบขององค์การเพื่อที่จะทำงานร่วมกันกับหน่วยงานของรัฐบาลเพื่อที่จะลดความเสี่ยงและการจัดการกับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ (Tavida Kamolvej, 2006 : อ้างอิงในชวงศ์ อุบลี, 2552)

นรินช ดำรงชัย (2560) การรับมือกับภัยพิบัติผ่านแนวคิด “จีโจะ เคียวโจะ โคโจะ” แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันภัยในชุมชนเริ่มมีให้เห็นในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นเป็นครั้งแรกในสมัยนารา (ศตวรรษที่ 8: ค.ศ. 710-794) ในรูปของการริเริ่มสนับสนุนให้ประชาชนรู้จักดูแลช่วยเหลือตัวเอง แต่แนวคิดที่มุ่งเน้นกระบวนการรับมือกับภัยพิบัติร่วมกันใน 3 ระดับกล่าวคือ การช่วยเหลือตนเอง การช่วยเหลือกันและกันและการช่วยเหลือจากภาครัฐ จีโจะ หมายถึง การช่วยเหลือตนเอง เคียวโจะ หมายถึง การช่วยเหลือกันและกัน โคโจะ หมายถึง การช่วยเหลือจากภาครัฐทั้งนี้รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1) “จีโจะ”: การช่วยเหลือตนเองประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตทำให้ญี่ปุ่นตระหนักถึงข้อเท็จจริงว่าประชาชนแต่ละคนจำเป็นต้องติดตามประเมินสถานการณ์ และรู้จักเตรียมพร้อมรับมือกับภัยที่อาจเกิดขึ้น เพื่อรักษาชีวิตของตนเองและคนรอบข้างให้อยู่รอดต่อไปได้นั้นหมายความว่า สิ่งสำคัญสิ่งแรกในการรับมือกับภัยพิบัติก็คือการรู้จักช่วยเหลือตนเอง หรือ “จีโจะ” นั่นเอง โดยการช่วยเหลือตนเองในที่นี้หมายถึงทั้งตนเอง คนในครอบครัวและทรัพย์สินต่างๆ ของตนเองด้วย

2) “เคียวโจะ”: การช่วยเหลือกันและกันเมื่อภัยพิบัติทวีความรุนแรงขึ้น การช่วยเหลือตนเองอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ดังนั้นความช่วยเหลือในขั้นต่อมาก็คือการช่วยเหลือกันและกัน หรือ “เคียวโจะ” โดยการช่วยเหลือกันและกัน หมายถึงการช่วยเหลือเพื่อนบ้าน คนรู้จัก ตลอดจนการช่วยเหลือในระดับชุมชนหรือท้องถิ่น ทั้งนี้สาเหตุหลักที่ประชาชนต้องรู้จักช่วยเหลือกันและกัน เนื่องจากเมื่อเกิดภัยพิบัติขนาดใหญ่ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายในวงกว้าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาสาธารณภัยมักไม่สามารถเข้าให้ความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วและพร้อมเพรียงกัน เพราะเส้นทางการจราจรอาจถูกตัดขาด ฯลฯ ทำให้การช่วยเหลือจากภายนอกเป็นไปอย่างล่าช้าและใช้เวลายาวนานมากกว่าปกติในการเข้าถึงพื้นที่ประสบภัย ดังนั้นความช่วยเหลือที่เกิดขึ้นได้เร็วที่สุดก็คือความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านและสมาชิกในชุมชนเดียวกัน ดังนั้นหากความช่วยเหลือเริ่มต้นได้เร็วเพียงใด อีกทั้งจำนวนคนที่เข้ามาช่วยเหลือมีมากเท่าใดความเสียหายก็มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นน้อยลงเท่านั้น

3) “โคโจะ”: การช่วยเหลือจากภาครัฐการช่วยเหลือจากภาครัฐหมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุกภาคส่วนของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานดับเพลิง กองกำลังป้องกันตนเอง จังหวัดและเทศบาล หน่วยงานส่วนกลางตลอดจนรัฐวิสาหกิจที่

ให้บริการด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้าแก๊ส น้ำประปา ซึ่งการช่วยเหลือจากภาครัฐนั้น นับได้ว่าเป็นสิ่งที่ได้รับความคาดหวังจากสังคมมากที่สุด แต่ในทางปฏิบัติเป็นที่ยอมรับกันว่าการเข้าช่วยเหลือโดยภาครัฐมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นล่าช้าที่สุด กล่าวคือโดยเฉลี่ยรัฐจำเป็นต้องใช้เวลา 3 วันแรก หลังเกิดภัยพิบัติร้ายแรงไปกับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยกรณีเร่งด่วน (กรณีร้ายแรงถึงชีวิต) อันได้แก่การกู้ชีพและกู้ภัย เพื่อทำการช่วย “ชีวิต” ผู้ประสบภัยให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ส่วนการช่วยเหลือด้านอื่นๆ นอกจากการกู้ชีพกู้ภัยจึงมักเริ่มดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบหลังจากผ่านพ้น 3 วันแรกนี้ไปแล้ว และจากการที่ความช่วยเหลือของภาครัฐมีขีดจำกัด จึงเกิดความพยายามประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าการที่ประชาชนไม่รู้จักรับความช่วยเหลือตนเอง โดยรอเพียงความช่วยเหลือจากภาครัฐ ไม่ได้ส่งผลดีแต่อย่างใด หากแต่จะทำให้ความสูญเสียที่เกิดขึ้นมีมากกว่าที่ควร ประชาชนจึงจำเป็นต้องดูแลตัวเองให้ได้เป็นอย่างดีเพื่อไม่เป็นภาระต่อภาครัฐในการเข้าดำเนินการกู้ภัยและกู้ชีพ อย่างไรก็ตาม ภาครัฐก็ไม่ได้ลดละความพยายามในการพัฒนาศักยภาพในการดำเนินการด้านต่างๆ เพื่อเตรียมรับมือกับภัยพิบัติ โดยแนวทางการเพิ่มศักยภาพด้านการช่วยเหลือจากรัฐ ได้แก่

- การกำหนดขั้นตอนรูปแบบการปฏิบัติงานและวิธีการรับมือกับภัยพิบัติรูปแบบต่างๆ ไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม อีกทั้งมีการฝึกซ้อมแผนการรับมือกับภัยพิบัติเป็นประจำและต่อเนื่อง ทั้งในระดับหน่วยงานย่อย และในการบูรณาการหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่นการขุดลอกคลองหรือเสริมสร้างแนวกันน้ำที่แข็งแรงเพื่อขยายพื้นที่กักเก็บน้ำ การออกกฎข้อบังคับพื้นฐานต่างๆ เพื่อรับมือกับสภาวะที่เกิดภัยพิบัติ
- กำหนดสถานที่อพยพ เส้นทาง การอพยพ แนวทางและอุปกรณ์การช่วยเหลือต่างๆ ให้ชัดเจน ทั้งนี้ยังมีการพิจารณาถึงการอพยพออกไปยังพื้นที่ข้างเคียงในกรณีที่ภัยพิบัติรุนแรงเกิดขึ้นจนไม่สามารถอพยพอยู่เพียงในพื้นที่นั้นๆ ได้
- ให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยพิบัติแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยนำเสนอผ่านสื่อที่หลากหลายในรูปแบบที่น่าสนใจ เข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย
- สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของแผนที่เสี่ยงภัย (Hazard Map) โดยบังคับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่เสี่ยงภัยหรือวิธีการหนีภัยที่ถูกต้อง อีกทั้งรณรงค์ให้ประชาชนทำความเข้าใจกับแผนที่เสี่ยงภัยเป็นอย่างดี

(2.1) แนวคิดการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทย

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 ได้พิจารณาสถานการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น เพื่อให้การจัดการสาธารณภัยตอบสนองโจทย์การสร้างประเทศไทยปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของบริบทต่างๆ ในปัจจุบัน เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการปฏิบัติให้หน่วยงานทุกภาคส่วน ทั้งระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างบูรณาการเป็นระบบและมีทิศทางเดียวกัน ภายใต้วิสัยทัศน์ “สังคมไทยสามารถลดความเสี่ยงเดิม ป้องกันความเสี่ยงใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงอย่างปลอดภัยและยั่งยืน” โดยได้กำหนด 5 ยุทธศาสตร์หลักครอบคลุมการจัดการสาธารณภัยในทุกมิติ ทั้งในระยะ

การเตรียมความพร้อม การป้องกันและ ลดผลกระทบ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย การเป็นหุ้นส่วนการจัดการสาธารณสุขระหว่างประเทศ รวมถึงการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข

สำหรับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ.2564 – 2570 ถือเป็นแผนแม่บท (Master Plan) ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขของประเทศไทย ซึ่งวิเคราะห์ และค้นคว้าแนวทางการจัดการสาธารณสุขของประเทศต่าง ๆ กรอบการพัฒนาระดับโลกและระดับภูมิภาค แผนและนโยบายการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ รวมถึงการถอดบทเรียนในการจัดการสาธารณสุขของประเทศไทยที่ผ่านมา มาเป็นกรอบแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข โดยยุทธศาสตร์สำคัญแบ่งเป็น 2 ส่วน 5 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมและมีการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข เพื่อให้สังคมเกิดภูมิคุ้มกันพร้อมรับมือและฟื้นกลับอย่างรวดเร็ว ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณสุข

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข

ส่วนที่ 2 การจัดการสาธารณสุขให้มีมาตรฐาน เป็นระบบและชัดเจนภายใต้ระบบการบัญชาการเหตุการณ์ รวมทั้งการจัดการเมื่อเข้าสู่ระยะฟื้นฟู โดยใช้กระบวนการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) และซ่อมสร้าง (Reconstruction) เพื่อการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการสาธารณสุขของประเทศไทยมีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน และตอบโจทย์เป้าหมายการสร้างประเทศไทยให้มีความปลอดภัยอย่างยั่งยืน

(2.2) นวัตกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขโดยความร่วมมือกลุ่มพื้นที่ Zoning

- ประเด็นความร่วมมือกลุ่มพื้นที่

การปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขโดยความร่วมมือกลุ่มพื้นที่ (Zoning) เป็นแนวทางการดำเนินงานที่เกิดจากความประสงค์ที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันที่จะบูรณาการการบริหารจัดการด้านบุคลากร เครื่องจักรกล เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ซึ่งในการพัฒนาบุคลากรและเครื่องมืออุปกรณ์ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เพื่อใช้ในการบริหารจัดการให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขมีความเข้มแข็งและมีความพร้อมที่จะบริการประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุขอย่างยั่งยืน

- กระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม

1. ศึกษาระเบียบ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาการร่วมมือกันเป็นกลุ่มพื้นที่ (Zoning) และไม่ขัดกับระเบียบ หนังสือสั่งการ
2. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเครื่องจักรกลสาธารณภัยกลุ่มพื้นที่ (Zoning) โดยจัดกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่พื้นที่ใกล้เคียงกันไว้ และดำเนินการสำรวจความประสงค์ในการเข้าร่วมเป็นกลุ่มพื้นที่ (Zoning) จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียง
3. จัดประชุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมาชิกกลุ่มพื้นที่ (Zoning) เพื่อหารือแนวทางในการบูรณาการดำเนินการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกัน และร่วมกำหนดข้อตกลงที่จะดำเนินการร่วมกัน
4. จัดทำบันทึกข้อตกลงและลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกกลุ่มพื้นที่ (Zoning)

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการพัฒนาบุคลากร และเครื่องมืออุปกรณ์

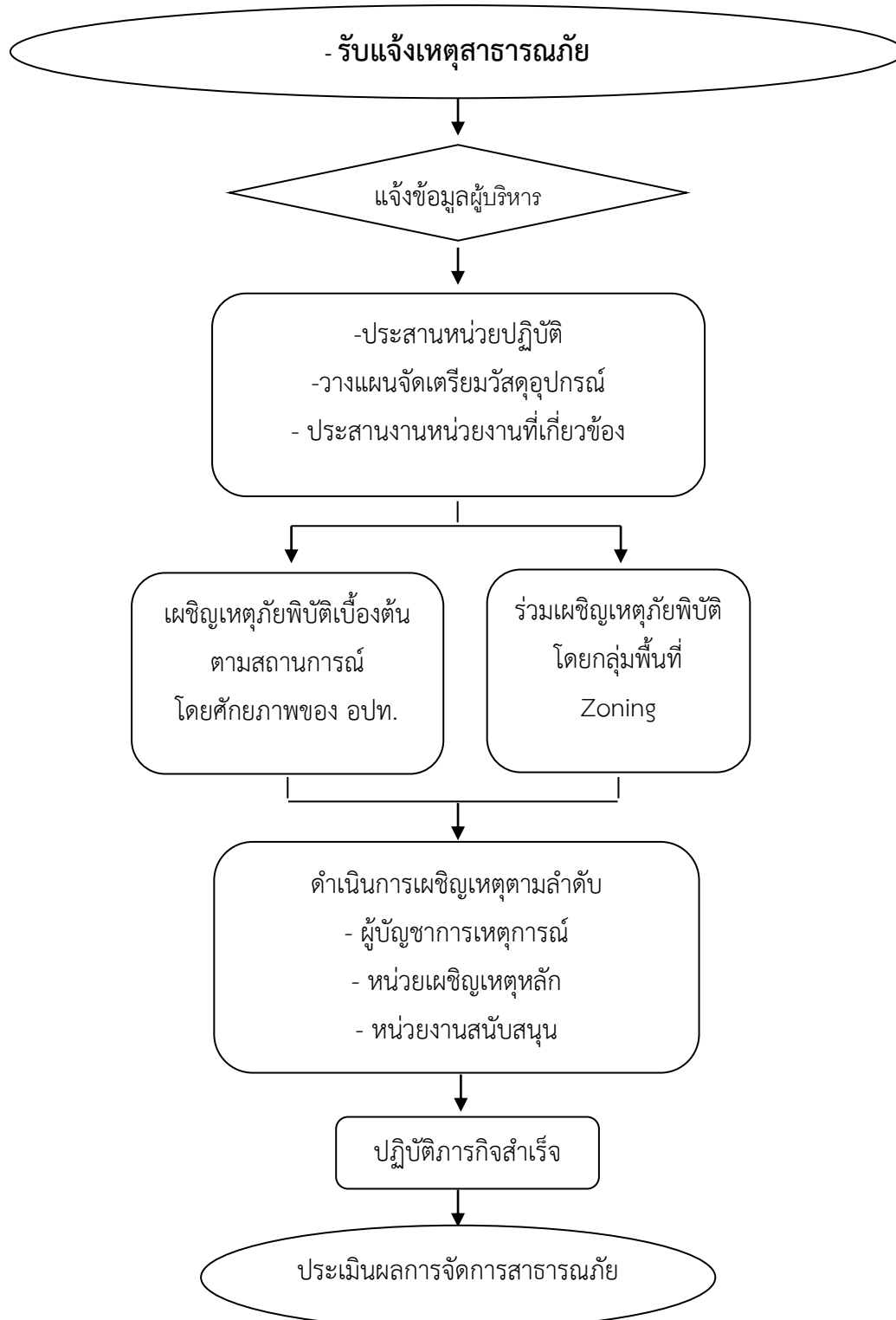
1. ดำเนินการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยจัดฝึกอบรมร่วมกันระหว่างบุคลากรที่เป็นสมาชิกกลุ่มพื้นที่ (Zoning) เพื่อพัฒนาทักษะ กระบวนการ เทคนิค วิธีการในการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีทักษะ ความรู้ และวิธีการช่วยเหลือได้อย่างถูกวิธี และสามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว
2. ฝึกอบรมทบทวนความรู้ พัฒนาเทคนิค วิธีการในการป้องกันและให้ความช่วยเหลือประชาชนทั้งก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ สร้างภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบุคลากรของสมาชิกกลุ่มพื้นที่ (Zoning) และเพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
3. สำรวจบุคลากร เครื่องจักรกล เครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นข้อมูลในการวางแผน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ขั้นตอนที่ 3 การติดตามประเมินผลการปฏิบัติการกลุ่มพื้นที่ (Zoning)

การติดตามประเมินผลการปฏิบัติการกลุ่มพื้นที่ (Zoning) ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาแก่ประชาชน ดังนี้

1. การออกปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือประชาชนร่วมกัน
2. การปฏิบัติการช่วยเหลือประชาชนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความสอดคล้องเป็นระบบเดียวกัน
3. การติดต่อสื่อสาร การประสานงานระหว่างองค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพสามารถออกปฏิบัติการช่วยเหลือประชาชนได้ทันทั่วทั้ง
4. จัดการประชุมสมาชิกกลุ่มพื้นที่ (Zoning) ทุกไตรมาสเพื่อสรุปผลการดำเนินงานร่วมกัน เสนอแนะปัญหา และหาแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการและพัฒนาเทคนิคในการให้ความช่วยเหลือ/แก้ไขปัญหาแก่ประชาชนต่อไป

ปัจจุบันทั่วโลกยอมรับว่าสาธารณภัยเป็นเรื่องที่จัดการได้โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ภัยเกิดขึ้นก่อนจากแนวคิดในอดีตที่เคยมุ่งเน้น “การจัดการสาธารณภัย (Disaster Management : DM)” เมื่อภัยเกิดขึ้นและกล่าวคือ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์

แผนผัง ขั้นตอนในการดำเนินการเผชิญเหตุภัยพิบัติ

สรุป

จากแนวคิดทฤษฎีต่างๆ สรุปได้ว่า การจัดการภัยพิบัตินั้น ควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ หน่วยงานล้วนเกี่ยวข้องกับภัยพิบัติทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ซึ่งทุกหน่วยงาน รวมถึงประชาชนก็ควรที่จะให้ความสำคัญ และทราบข้อมูลเกี่ยวกับภัยพิบัติในการป้องกันภัย การให้ความรู้ในระดับชุมชน เพื่อบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในการเกิดภัยพิบัติแต่ละครั้ง หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับภัยพิบัติ ทุกหน่วยงานควรมีการบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัติ การเกิดภัยพิบัติแต่ละครั้งจะก่อให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้างซึ่งทุกหน่วยงานควรร่วมมือกันทำงานเพื่อแก้ไขสถานการณ์ให้กลับสู่ภาวะปกติโดยเร็วการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ หน่วยงานรัฐที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักก็คือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงมหาดไทย ได้มีการทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อเป็นแผนสำหรับรับมือภัยพิบัติที่เกิดขึ้นซึ่งทุกหน่วยงานควรที่จะศึกษาแผนดังกล่าวเพื่อจะได้มีความรู้ในการรับมือและการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานด้วย ในระยะหลังภัยพิบัติที่เกิดขึ้นนั้น ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ และลักษณะภัยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านภัยพิบัติ จะต้องศึกษาข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานด้วย เพื่อเป็นการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานสิ่งที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่งในระหว่างเกิดภัยพิบัติก็คือ การสั่งการที่ผ่านมาการสั่งการในการบริหารจัดการระหว่างเกิดภัยมักเป็นปัญหามากเนื่องจากมีหลายหน่วยงานเข้าระดมความช่วยเหลือ ถึงแม้จะมีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งระบบถึงผู้บัญชาการเหตุการณ์แล้วก็ตาม ทว่าบางเหตุการณ์ก็มีอาจปฏิบัติตามได้ เนื่องจากหน่วยงานท้องถิ่นบางหน่วยงานเป็นหน่วยงานแรกๆ ที่ไปถึงพื้นที่ประสบภัย และเข้าทำการช่วยเหลือ ตามมาด้วยหน่วยงานที่สอง หน่วยงานที่สาม ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างแยกการทำงาน ไม่มีการสั่งการจากผู้บัญชาการเหตุการณ์ ซึ่งควรที่จำทำความเข้าใจระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นด้วยเพื่อจะใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์ ป้องกันการปฏิบัติงานที่ทับซ้อน ซึ่งจะเป็นการลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้อีกทางหนึ่งการปฏิบัติงานภายหลังภัยพิบัติผ่านพ้นไป การบูรณฟื้นฟูถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก ซึ่งโดยการบูรณฟื้นฟูภายหลังเกิดภัย จะมีการสำรวจความเสียหายและชดเชยเยียวยาประชาชนผู้ประสบภัย ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐ ในการกระทำเรื่องดังกล่าว โดยรัฐอาจขอความร่วมมือจากภาคเอกชน หรือองค์กรสาธารณกุศล เพื่อทำการเยียวยาด้วย ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่มีประสิทธิภาพและทั่วถึงจากประเด็นต่างๆ เราจะเห็นได้ว่า การบูรณาการความร่วมมือถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งจำเป็นในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ทั้งก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัย ซึ่งหากมีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนแล้วการปฏิบัติงานด้านภัยพิบัติก็มีไม่เรื่องยากอีกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2550). **พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550**. กรุงเทพมหานคร.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2556). **สถานการณ์สาธารณภัยประจำปี 2555**. กรุงเทพมหานคร.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2560). **ระบบบัญชาการเหตุการณ์กับการจัดการในภาวะฉุกเฉินของประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร.

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2564). **แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570**. กรุงเทพมหานคร

ชูวงศ์ อุบลี. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ:กรณีศึกษาอาคารเคหะชุมชน เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร”**ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต** สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นรินทร์ คำธงชัย. (2560). บทเรียนจากญี่ปุ่น:ปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อความอยู่รอดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ. **วารสารการจัดการสมัยใหม่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม –ธันวาคม 2560) :

ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2538

มุมมองเรื่องความโกรธในพระไตรปิฎก

The Perspectives of Anger in the Tipitaka

รศ.ดร.พีรยุทธ์ สัจจะมณี

วรวิมล อุตสาห์

ศ.ดร.อภิชาติ ใจหาญ

Universal Ministries of The King's College

Assoc. Prof. Dr.Peerayut Sangkamanee

Worawoot Utsatae

Prof.Dr.Apichat Chaiharn

Universal Ministries of The King's College

Email: jirasang2005@yahoo.com

วันที่รับบทความ: 29 เมษายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 29 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 29 เมษายน 2565

Received: April 29, 2022; Revised: April 29, 2022; Accepted: April 29, 2022

บทคัดย่อ

ความโกรธ มีความหมาย มาจากศัพท์ภาษาบาลีว่า โกรธ แปลว่า ความกำเริบ ความขุ่นเคือง ในจิตใจ มีศัพท์ที่ใช้เหมือนกับความโกรธ หมายถึงความรู้ ความสำนึกคิด ความประทุษร้าย ความโกรธมีความดุร้ายและเป็นลักษณะเหมือนกันกับอสรพิษที่ดุร้าย มีความพลุ่งพล่านเป็นรสเปรี้ยวเหมือนกันกับยาพิษที่ใส่ลงไปในแม่น้ำ เปรียบเหมือนกันกับไฟป่าที่กำลังเผาป่าให้ไหม้ เหตุที่ทำให้เกิดความโกรธนั้นมี 5 ประการ คือ 1) มีโทษเป็นนิสัยมาแต่กำเนิด 2) มีความคิดไม่ละเอียด ไม่ลึกซึ้งเป็นปกติ 3) มีการศึกษามีการสดับรับฟังน้อย เมื่อมีอารมณ์อะไรเกิดขึ้นมา 4) ได้ประสบกับอารมณ์ที่ไม่ดีอยู่ในเรื่อยๆ คือ อนิฏฐารมณ์ และ 5) อารมณ์ที่ไม่น่าใคร่ น่าพอใจ ไม่น่าชอบใจ เช่น รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ ได้ประสบกับอาฆาตวัตถุ 10 ประการ

คำสำคัญ : ความโกรธ, พระไตรปิฎก

ABSTRACT

Anger is derived from the Pali language meaning "Kodha" means aggravation and resentment in the mind. There is a terminology similar to anger (Dosa) means knowledge, consciousness, violence. Anger is ferocity and is the same as the hit beast with the same taste and liquidity as the poison put into the river, is equivalent to a forest fire that is burning a forest. The causes of anger have 5 points namely, 1) anger is a habit as origination, 2) there is no detailed thought, not as profound as normal, 3) having education, having little hearing when something has happened, 4) experiencing bad emotions in regular, namely a bad mood is often (Anittharamana), 5) emotions that are not desirable, pleasant, unpleasant,

such as images, sounds, tastes, touches, and cognoscible objects (Dhammaramana) have experienced 10 objections.

Key words: Anger, Tripitaka

บทนำ

สังคมไทยตั้งแต่สถาบันที่เล็กที่สุดคือครอบครัว ตลอดไปจนถึงชุมชนตำบลหมู่บ้านและประเทศชาติบ้านเมืองที่เดือดร้อนวุ่นวายทุกคนไม่ร่มเย็นเป็นสุขเท่าที่ควรนั้นเพราะสาเหตุคือกิเลสอาสวะอันร้อนร้อนรุ่มรุมเผาหมักต้องอยู่ในดวงจิตสันดาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือโลภะ ความโลภอยากได้ไม่รู้จักอึดไม่รู้จักเต็มไม่รู้จักพอ โทสะ ความโกรธหงุดหงิดขัดเคืองดูร้ายร้อนรุ่มรุมเผา และโมหะ ความหลงมึนบอดไม่รู้เหตุผลไม่รู้ควรไม่ควรมีรูปบาปบุญคุณโทษประโยชน์มิใช่ประโยชน์

สำหรับความโกรธเป็นกิเลสสายตระกูลโทสะ เป็นเครื่องปักชุดสลายจิตใจทำให้เล่าร้อนเป็นอัสวเครื่องหมักต้องอยู่ในดวงจิตติดเป็นสันดาน เป็นกิเลสสายสกุลโทสะเครื่องประทุสลายบันทอนสมรรถนะของจิตให้อ่อนพลัง อธิบายว่าสัตว์ทั้งหลายย่อมถูกประทุสลายด้วยกิเลสนั้น เพราะเหตุนี้กิเลสจึงชื่อว่าโทสะ โทสะนั้นมีความดูร้ายเป็นลักษณะ ดุจสรรพพืชที่ถูกไฟ มีความพลุ่งพล่านเป็นรส หลุดยาพิษที่ตกลงไป (แผ่ซ่าน) หรือมีอันแผดเผาซึ่งที่อาศัยของตนเป็นรส ดุจไฟป่า มีความประทุสลายเป็นเครื่องปรากฏ ดุจข้าศึกพุดได้ช่องได้โอกาส มีอากาศวัตถุเป็นปฏิกฐาน เพิ่งเห็นว่าเปรียบปานดั่งน้ำมูตรเน่าซึ่งละคนด้วยยาพิษ หรือเปรียบประดุจดั่งว่าอัคคีภัยไฟไหม้ฟาง เกิดเร็วและดับเร็วไม่เหมือนโลภะและโมหะกิเลสสองอย่างนี้ถึงจะมีฤทธิ์มีอำนาจแต่ก็ไม่สามารถทำให้จิตใจของเราเล่าร้อนเท่าใดนัก ไม่สามารถทำให้คนทะเลาะวิวาทบาดหมางทุ่มเถียงผิดใจกัน ถึงทะเลาะวิวาทบาดหมางแม้แต่ในวงศาคณาญาติ กิเลสคือความโกรธซึ่งเป็นสายตระกูลโทสะนี้ หากว่าเกิดขึ้นในกลุ่มใด คณะใด บ้านใด วัดใด ตำบลใด อำเภอใด จังหวัดใด ประเทศใด หรือระหว่างประเทศต่อประเทศ ก็จะทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทบาดหมางกัน เกิดสงครามประทุประหารกันทันที

ดังนั้น ในบทความนี้ ผู้เขียนจะได้ศึกษา ในประเด็นเรื่องความหมายของความโกรธในพระไตรปิฎก และลักษณะของความโกรธและเหตุทำให้เกิดความโกรธในพระไตรปิฎก

สรุป บุคคลผู้มักโกรธ พระพุทธองค์ทรงเปรียบบุคคลที่โกรธประจำเหมือนกับรอยขีดบนแผ่นดิน เพราะความโกรธของเขาหมักหมมอยู่นานย่ำไม่ละเอียดง่าย แต่ความโกรธของบางคนเปรียบเหมือนรอยขีดที่แผ่นดินเพราะความโกรธนั้นไม่ได้หมักหมมอยู่นาน เหมือนกับรอยขีดที่แผ่นดินยอมลบเลือนแล้ว

ลักษณะของความโกรธ

ความเกิดเกิดขึ้นที่ปฐุติฆรสถาน คือ ร่างกายอันยาวาวหนาคืบของเรานี้ ให้น่านักปฏิบัติธรรมทั้งหลายเข้าใจไว้ ความโกรธก็ดี ปฏิฆะก็ดี เป็นอันเดียวกัน มีลักษณะเป็นอันเดียวกัน แต่ว่าหนักเบากว่ากันเท่านั้น หรือว่ามีลักษณะต่างกันเล็กน้อยเท่านั้น

ถ้าจะพูดโดยอรรถแล้วก็เหมือนกัน แต่ถ้าจะพูดโดยพยัญชนะแล้วต่างกัน ความโกรธก็ดี ปฏิฆะก็ดี เป็นอันเดียวกัน คือจะมีความขุ่นใจ มีลักษณะฟองขึ้นเหมือนกันกับอึ้งอ่าง โดยอธิบายว่า อึ้งอ่างก็ดี กบก็ดีเวลาร้อง ยอมฟองตัวโตขึ้นกว่าปกติแล้วร้องปวดเสียวของตนด้วย

เหยี่ยว กา งู หรือตะขาบ เป็นต้น หรือว่าคนได้ยินเสียงยอมพากันจับเอามากินเป็นอาหาร อึ้งอ่างหรือกบหรือว่าเขียด เหล่านั้น ยอมตายเพราะมือและปากของข้าศึกเพราะความฟองและเสียงของตนเอง ฉะนั้น ความโกรธก็ฉะนั้นเหมือนกัน เมื่อเกิดขึ้นจะทำให้บุคคลตกอยู่ในเงื้อมมือของข้าศึก ฉะนั้น

เมื่อความโกรธเริ่มเกิดขึ้นยอมทำให้อีกเหิมเบ่งกำลังกายเบ่งกำลังใจขึ้นอย่างผิดปกติ ถ้าไม่หยุดยอมปรากฏออกมาทางตา ทางปาก ทางมือเท้า คือ หน้าสยิวคิ้วขมวด ตาพร่า ปากก็พูดคำหยาบด่าว่า มือหัวไม้ศาสตราวุธ เท้าขย้อออกอย่าง เป็นต้น เมื่อห้ามไม่ฟังในขณะนั้น ก็ยอมลงมือประหารผู้อื่น

บางทีก็เกิดการต่อสู้กัน ทำให้บุคคลผู้ตกอยู่ใต้อำนาจของความโกรธ ตกอยู่ในเวรภัยโทษทัณฑ์ อาญามีประกันต่างๆ ทำให้ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย เมื่อแตกกายทำลายชั้นแล้วต้องได้รับโทษทุกในอบายภูมิต่างๆ นานาประการ

เหตุนี้ ความโกรธนี้ เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว ถ้าว่าเราระงับไม่ไหว ผลที่ได้รับก็คือ โทษทุกอย่างเดียว คืออย่างน้อยที่สุด ก็ทำให้จิตใจของเราเป็นทุกข์ เกิดความเดือดร้อน เหมือนกับไฟเผาไหม้อยู่ในจิตใจ เหมือนกับลูกไฟสุ่มอยู่ในจิตใจ ไม่รู้จักสร้างจักเย็นลงไปได้ ถ้าเป็นไปอย่างแรงกล้าแล้ว พอทำการประหัตประหารกันทำร้ายร่างกายกัน ผลที่ได้รับก็คือถูกปรับไหมใส่โทษ จ้องจำพันธนาการ เหมือนกล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อแตกกายทำลายชั้นไปแล้ว ก็มีนรกเป็นที่ไปในเบื้องหน้า

อันว่า ความโกรธให้โทษ ทั้งแก่ตนเองและแก่ผู้อื่น แต่สำหรับผู้อื่นยอมได้รับโทษเพียงถูกด่า ถูกว่า ถูกทุบตี ถูกฆ่า ถูกฟัน หรือถูกบั่นทอนชีวิต ให้สิ้นไปเท่านั้น หรือบางทีก็ถูกล้างผลาญทรัพย์สมบัติให้พินาศไปในปัจจุบันนี้เท่านั้น

ส่วนผู้ตกอยู่ในอำนาจของความโกรธ ย่อมได้รับโทษทั้งชาติและชาติหน้าอย่างน้อยที่สุด แม้หมดคุณธรรมไปแล้ว คือ ทำให้หมดเมตตา กรุณา มุทิตา ทำให้กำลังของสมณะและวิปัสสนาเสื่อมลงไปได้ การปฏิบัติก็ไม่ได้ผล

ความโกรธมีอาการทำให้ใจและกายฟองขึ้น เหมือนกันกับอึ้งอ่างหรือกบเขียดเวลาร้อง ฉะนั้น

ความโกรธ (ขุ.อรรถกถา อิติวุตตกคณนา ปรมตทปิณี, 2525 : 70) มีลักษณะ รส หน้าที่ อาการ ปรากฏ และเหตุใกล้ชิด ดังนี้

1. จณฺทิกุลกฺขณํ ความโกรธมีความดุร้ายเป็นลักษณะเหมือนกันกับอสรพิษที่ถูกตี ฉะนั้น เราลองนึกดูว่า สมมุติว่า หมาบ้าอย่างนี้ หรือพวงงูพิษ เวลาถูกเรตีมัน มันจะต่อสู้ทันที หรือพวงราชสีห์ พวกเสือ ถ้าถูกเราเขี่ยมัน มันจะต่อสู้มาทันที

พวกโทสะ ก็เหมือนกันจะมีความดุร้ายเป็นลักษณะเหมือนกันกับอสรพิษที่ถูกตี เมื่อกระทบอะไรนิดหน่อย ก็จะทำอาการต่อสู้ขึ้นมาทันที บางทีต้องด่ากันตีกัน ประหัตประหารกัน บางทีต้องแทงกัน บางทีต้องยิงกันอะไรทำนองนี้ที่พวกเราทั้งหลายได้ยินได้ฟังอยู่ทุกวันนี้ ก็เพราะตัวโทสะนี้เป็นเหตุ

2. วิสปนโรโส ความโกรธ มีความฟุ้งพล่านเป็นรณเปรียบเหมือนกันกับยาพิษที่ใส่ลงไปใ้ในแม่น้ำ แล้วแผ่ล้นไปในน้ำนั้น ทำให้สัตว์ที่มากินถึงแก่ความตายได้ อุปมาเหมือนกันกับว่า อันนี้เป็นโองน้ำ เราเอายาดีดีที่กิดี ยาโพลิตอนกิดีใส่ลงไป ยานี้จะแพร่ไปในน้ำ ทำให้น้ำนั้นมีที่ได

สมมุติว่าน้ำฝนดังนี้ เป็นน้ำที่สะอาดและก็มีบริสุทธิ์เราดื่มกินได้ แต่ถ้าเอายาพิษเจือลงไปยาดีดีที่กิดี โพลิตอนกิดีจะลงไปใ้ในน้ำนั้น ท่านนักปฏิบัติคิดดูสิว่าจะเป็นอย่างไร น้ำนี้ก็พลอยเป็นน้ำที่มีพิษทันที ใครไปดื่มกินก็ถึงแก่ความตายได้ข้อนี้ ฉันท

ความโกรธก็เหมือนกัน เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วก็แพร่ไปทั่วสรรพางค์กาย ผู้ใดไปล่วงเกินขณะที่ความโกรธของเขากำลังเดือดพล่านอยู่นั้น ผู้นั้นอาจจะถึงแก่ชีวิตได้ อาจถูกเขาฆ่าตาย อาจถูกเขาตี อาจถูกเขาว่า อาจถูกเขาตี เหตุนี้ ความโกรธนี้ท่านจึงกล่าวว่ามีพลังพล่านเป็นรณ

3. อตตโน นิสสยทหนโรโส ความโกรธมีอาการแผดเผาในสยของตนเป็นหน้าที่ เปรียบเหมือนกันกับไฟป่าที่กำลังเผาป่าให้ไหม้เป็นจุณๆ ไปฉันท

ความโกรธนี้ เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเปลี่ยนนิสัยของบุคคลทันที เรามองดูเผินๆ จะเห็นว่าเขาเป็นผู้มี อหยาศัยใจคอสุภาพและเยือกเย็นดี แต่ในขนาดใดถูกความโกรธครอบงำตกเป็นทาสของความโกรธแล้ว ก็จะแสดงปฏิกิริยาขึ้นมาทันทีด้วยอำนาจของความโกรธ เมื่อแสดงปฏิกิริยาความโกรธขึ้นมาแล้ว เขาค้นนั้นก็สามารถที่จะทำลายสิ่งที่มีมากิดขวางนั้น ให้พินาศอันตรธานไปให้สิ้นสูญไป หมดไปเหมือนกันกับไฟป่าที่ไหม้ป่าหรือเผาป่าให้เกรียมไป ฉันท

4. ทุสสนปจจุภูฐาโน ความโกรธนั้นมีความประทุสลายเป็นอาการปรากฏ เหมือนกันกับข้าศึกผู้ใดโอกาส ฉันท ธรรมดาข้าศึกรบกัน ถ้าฝ่ายใดมีพลังอำนาจมีความฉลาดเพียงพอดีข้าศึกฝ่ายตรงกันข้ามเสียหลักไปนิดหนึ่งเท่านั้นละ เขาก็จะโหมเข้าทันที เขาก็สามารถทำลายข้าศึกได้

หรืออุปมาเหมือนกันกับนักมวยที่เขาชกกัน นักมวยที่ชกกันนั้นระหว่างคู่ต่อสู้นั้น หากว่าผู้ใดผู้หนึ่งเห็นคู่ต่อสู้เสียหลัก เขาก็จะกระโดดเข้าใส่ทำร้ายทันที ผลสุดท้ายคู่ต่อสู้ก็ต้องพ่ายแพ้ไป ข้อนี้ฉันท ความโกรธก็เหมือนกัน ฉันท

เมื่อใด ความโกรธเกิดขึ้นในขันธสันดานแล้ว หากว่ามีผู้ใดเป็นข้าศึก หรือแสดงทางกาย ทางวาจาทางใจออกมาให้เขาเห็น และก็ไม่เป็นที่สบอารมณ์ของเขา เขาจะเข้าทำร้ายทันทีทั้งๆ ที่ไม่เคยทะเลาะเบาะแว้งกันมาก่อน บางทีก็คบกันมาตั้งแต่อายุ 14-15 ปี จนอายุ 60-70 ปี ไม่เคยทะเลาะเบาะแว้งกันมาเลย แต่เมื่อถูกความโกรธเข้าครอบงำในขณะใด ผู้นั้นก็สามารถทำลายมิตรนั้นให้พินาศอันตรธานไปได้

5. อาพาตวตถุภฏฐาโน ความโกรธมีอาการอาพาตวัตถุสปีประการเป็นเหตุใกล้ชิดที่จะให้ความโกรธเกิดขึ้น โทสนีเปรียบเหมือนน้ำมูตรเน่าที่เจือด้วยยาพิษ และเปรียบเหมือนผู้ที่กำลังจับมูตรเน่าเจือยาพิษ และเปรียบเหมือนผู้ที่กำลังจับก้อนเหล็กแดง ฉันท

เหตุที่ทำให้เกิดความโกรธ

ความโกรธมีลักษณะต่างๆที่ทำให้เกิด ดังนี้

1. โทษขุณสาสยตา มีโทษเป็นอหยาศัยมาแต่กำเนิด

2. อคมกิริยปติตา มีความคิดไม่ละเอียด ไม่ลึกซึ้งเป็นปกติ ภาพโยนิโสมนสิการ ขาดการใคร่ครวญ ตรិตรองพิจารณาหาเหตุผล ไม่ได้คิดถึงโทษความโกรธที่เกิดขึ้น ผลสุดท้ายก็ไม่สามารถยับยั้งชั่งใจลงไปได้ ความโกรธก็เกิดขึ้นมาทันที

3. อุปปสุตตา มีการศึกษามีการสดับรับฟังน้อย เมื่อมีอารมณ์อะไรเกิดขึ้นมาก็ไม่มีความรู้ที่จะมายับยั้งความโกรธได้ก็เป็นเหตุให้ความโกรธเกิดขึ้นมา

4. อนิฏฐารมณสมาโยโค ได้ประสบกับอารมณ์ที่ไม่ดีอยู่เนืองเนืองๆ คือ อนิฏฐารมณ์ อารมณ์ที่น่าใคร่ ไม่น่าพอใจ ไม่น่าชอบใจ เช่น รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ ก็เป็นเหตุทำให้เกิดความโกรธขึ้น

5. อาฆาตวตฺตสมาโยโค (โทสมูลจิต จากคัมภีร์สังคหะ, 5) ได้ประสบกับอาฆาตวตฺต 10 ประการ เมืองๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง

อาฆาตวตฺต คือ มูลเหตุให้ผู้ถูกอาฆาตกันนั้นมีอยู่ 10 ประการคือ

1. ความอาฆาตเกิดขึ้นด้วยความคิด ผู้นี้ได้้นำความเสื่อมเสียให้แก่เรา แล้วก็เป็นผู้ทำให้เกิดความโกรธขึ้นมา

2. ความอาฆาตเกิดขึ้นด้วยคิดว่า ผู้นี้กำลังทำความเสื่อมเสียให้แก่เรา

3. ความอาฆาตเกิดขึ้นด้วยคิดว่า ผู้นี้จัดทำความเสื่อมเสียให้แก่เรา

4. ความอาฆาตเกิดขึ้นด้วยคิดว่า ผู้นี้ได้ทำความเสื่อมเสียให้แก่คนที่รักที่พอใจของเรา

5. ความอาฆาตเกิดขึ้นด้วยคิดว่า ผู้นี้กำลังทำความเสื่อมเสียให้แก่คนที่รักที่พอใจของเรา

6. ความอาฆาตเกิดขึ้นด้วยคิดว่า ผู้นี้จัดทำความเสื่อมเสียให้แก่คนที่รักที่พอใจของเรา

7. ความอาฆาตเกิดขึ้นด้วยคิดว่า ผู้นี้ได้ทำประโยชน์แก่คนผู้ที่ไม่เป็นที่รักที่พอใจของเรา

8. ความอาฆาตความโกรธเกิดขึ้นด้วยคิดว่า ผู้นี้กำลังทำประโยชน์ให้แก่คนผู้ที่ไม่เป็นที่รักที่พอใจ

ของเรา

9. ความอาฆาตความโกรธเกิดขึ้นด้วยคิดว่า ผู้นี้จักทำประโยชน์แก่คนที่ไม่เป็นที่รักที่พอใจของเรา

10. ความอาฆาตเกิดขึ้นโดยฐานะอันไม่สมควร เช่น เมื่อเดินไปสะดุดตอไม้ก็เกิดความโกรธขึ้นมาแล้ว ข้อนี้ พวกเราทั้งหลายเป็นกันเกือบทุกรูป บางทีไปเหยียบเสี้ยนเหยียบหนามอย่างนี้ ก็เกิดความโกรธขึ้นมาแล้ว บางทีเดินเข้าเดินออกตามประตู ไปชนกับประตู ขอบประตู ขอบหน้าต่าง ก็เกิดความโกรธขึ้นมาแล้ว บางทีได้พราดไต้มาก็พ้นขอบประตูจนพังไปก็มี บางทีเห็นว่าหม้อเขาเอาไว้มืดๆ ไปทุบหม้อทุบทุกโองน้ำแตกก็มี บางทีวิทยุฟังอยู่ดีๆ ขวานทุบลงไปแตกก็มี นี่เรียกว่าเกิดขึ้นในฐานที่ไม่สมควรเกิด บางทีไปโดนของแตกแล้วก็เกิดความโกรธขึ้นมาเป็นต้น อันนี้เราทั้งหลายคิดให้กว้างๆ คิดให้ซึ้งๆ เราจะเห็นทันทีมันไม่น่าจะโกรธก็โกรธขึ้นมา เพราะเหตุใด เพราะว่าความโกรธมันมีอยู่ในจิตในใจแล้ว

ร่างกายนี้เป็นปฐุติขรสถานคือเป็นที่อยู่ของความโกรธด้วยความโกรธไปนอนอยู่ในจิตในใจของเรา ไม่รู้ว่าแต่เมื่อไหร่ พอติกระทบอะไรนิดๆ หน่อยๆ ซึ่งไม่สมควรโกรธ มันก็โกรธขึ้นมา บางครั้งเราเขียนหนังสืออย่างนี้ปากกาหรือว่าดินสอด้ามันออกไม่ดีก็เกิดความโกรธขึ้นมาแล้วทุบปากกานั้นแตกไปเลย มันเป็นอย่างนี้ บางทีดื่มน้ำไป น้ำมันร้อนเกินไป มันไปทำให้ลิ้นเราร้อนเกินไป ไปลวกลิ้นของเราทุกแก้วถึงก็มี บางทีเดินไป

โดนโน่นโดนนี่เขาเก็บไม่ดีเขาว่างไม่ดีทุกแตกเลยก็มี อันนี้เรียกว่าความโกรธเกิดขึ้นโดยฐานะที่ไม่สมควรโกรธ แต่ทำไมถึงโกรธสาเหตุที่มันโกรธเพราะว่าโทรศัพท์ตัวนี้มันไปนอนอยู่ในชั้นรัตนดานของเรามาตั้งแต่อดีต ออกโน่นมันเป็นอนุสัยกิเลสติดตามมาตั้งแต่พบก่อนชาติก่อน จนมาถึงพวกนี้ชาตินี้ด้วยมันสั่งสมอยู่นานแล้ว มันมีอาณภาพมีพลังอยู่นานแล้ว เมื่อได้โอกาสได้เวลาเมื่อไหร่ก็แสดงอาการขึ้นมาทันที

ความโกรธเกิดขึ้นแล้วให้โทษเป็นอเนกประการ

อาการของความโกรธเมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมมีผลดังต่อไปนี้

1. ทำให้คนประพฤติชั่วทางกาย เช่น ฆ่ากัน เบียดเบียนกัน เป็นต้น
2. ทำให้คนประพฤติชั่วทางวาจา เช่น ต่ำกันบ้าง ส่อเสียดยุยงให้ผู้อื่นเกลียดกันทะเลาะวิวาท บาดหมางกันบ้าง คำผู้อื่นให้เจ็บใจบ้าง พูดสิ่งที่ไร้สาระประโยชน์บ้าง เป็นต้น

3. ทำให้คนประพฤติชั่วทางใจ เช่น พยาบาท อาฆาต จงล้างจงผลาญเขาบ้าง

4. ทำลายประโยชน์ตน ทำลายประโยชน์ผู้อื่น

5. ทำลายประโยชน์ภพนี้ ทำลายประโยชน์ภพหน้า

ดังตัวอย่าง พระนางโรหิณี มีเรื่องเล่าไว้ธรรมบทว่า

พระนางโรหิณี ซึ่งเป็นน้องสาวของท่านอนรุทธะนี้เป็นโรคผิวหนัง คือ เป็นโรคผิวหนังเกิดขึ้นตาม สรีระร่างกายของตน มีความละอายจนไม่กล้าออกมารับแขก ไม่กล้ามาให้คนอื่นเห็นตนเอง ส่วนพี่ชายของพระนาง คือพระอนรุทธะได้สั่งให้นำทรัพย์จำนวนนั้นไปสร้างโรงฉัน 2 ชั้น

ในขณะที่กำลังสร้างโรงฉันยังไม่เสร็จนั้น พระอนรุทธะเฝ้าพี่ชายให้นางอาสนะไว้เสมอพร้อมทั้งให้ ตังหมอนน้ำดื่มไว้ นางเป็นผู้ประกวตตามพื้นเป็นต้นเนื่องๆ คือ พยายามทำความสะอาดพื้นที่ลงชั้นของตน เนื่องๆ เมื่อนางทำบุญมีการกวาดพื้นโรงฉันเนื่องๆ โรคผิวหนังได้หายไปจนหมดสิ้น

เมื่อลงฉันได้สร้างเสร็จแล้ว นางได้นิมิตพระภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข ได้ถวายชาวนิยะ โขช นิยะที่ประณีตแด่พระภิกษุสงฆ์นั่งเต็มโรงฉัน พระพุทธองค์ทรงทำภารกิจเสร็จแล้วจึงตรัสถามว่า นี่เป็น ทานของใคร คือ ในขณะที่ถวายทานนั้น นางโรหิณีไม่ได้มาถวายทาน เพราะมีความละอายสาเหตุที่ตนเป็นโรค ผิวหนังและก็มี ความละอาย ไม่กล้าออกมาสู่ท่ามกลางของพวกเขา

เมื่อฉันเสร็จแล้วพระองค์จึงได้ตรัสถามว่า นี่เป็นบ้านของใคร พระอนรุทธะจึงกราบทูลว่า เป็นทาน ของนางโรหิณีซึ่งเป็นพระน้องนางของข้าพระองค์ พระเจ้าข้า พระพุทธองค์ทรงรับสั่งให้เรียนนางโรหิณีมา แต่ ถ้านางไม่ปรารถนาจะมา แต่ก็จำเป็นต้องมา เพราะว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรียกและจะฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม พระพุทธดำรัสนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างไร ถึงมีความละอายอย่างไร พระนางก็ต้องมา

เมื่อพระนางมาถวายบังคมประทับนั่งแล้ว พระองค์จึงตรัสถามว่า โรหิณี เหตุใดเธอจึงไม่มา พระนางจึงทูลตอบว่าหม่อมฉันเป็นโรคผิวหนัง มีความละอายเพราะโรคนี้ฉันจึงมิได้มาพระศาสดาตรัสว่า เธอรู้ไหม ว่าโลกนั้นอาศัยกรรมอะไรของเธอจึงให้เกิดขึ้นเช่นนี้ พระนางโรหิณีจึงทูลว่า หม่อมฉันไม่ทราบพระพุทธเจ้าข้า

พระศาสดาตรัสว่า โลกนั้นอาศัยความโกรธของเธอจึงเกิดขึ้น หม่อมฉันทำกรรมอะไรไว้ พระพุทธเจ้าข้า พระศาสดาตรัสว่า ดูก่อนโรหิณี ในอดีตกาลอัครมเหสีของพระเจ้าพาราณสีผู้ถูกอาฆาตหญิงนักฟ้อนของพระราชาทรงดำริว่า เราจะให้ทุกขนั้นเกิดขึ้นแก่หญิงนั้นแล้วให้เขาเอาลูกเต่าร้างใหญ่มา

เมื่อเขาเอาลูกเต่าร้างใหญ่มาแล้ว รับสั่งให้หญิงนักฟ้อนมายังสำนักของตนแล้วให้ใส่ผงด่าร้างบนที่นอน ผ้าห่มและระหว่างเครื่องใช้ เป็นต้น ของนางนั้นโดยมิให้นางรู้ตัว ไปรยลงตามร่างกายของนาง รวากับว่า ทำความเย้ยหยันเล่น ทนไฉนนั้นเองสรีระของนางได้พุพองขึ้นเป็นตุ่มใหญ่ ไปนอนบนที่นอนก็ถูกอีก เวทนากล้ายิ่งนักได้เกิดขึ้นแล้วแก่นาง นางได้รับความลำบากมาก

พระอัครมเหสีในกาลนั้นคือเธอเอง ในกาลนั้นเธอได้ทำกรรมไว้เพราะอาศัยความโกรธจึงได้รับโทษเห็นปานนี้แล้วตัดว่า “โรหิณี ความโกรธก็ดี ความริษยาที่ดี แม้มีประมาณเล็กน้อย ก็ไม่ควรทำเลย” แล้วทรงตรัสเทศนาโปรดพระนางว่า

บุคคลพึงละความโกรธเสีย พึงละมานะให้เด็ดขาด พึงกล่าวล่วงส่งโยชนทั้งปวง ทุกข์ทั้งหลายย่อมไม่ถูกต้องบุคคลนั้น ผู้เจริญวิปัสสนา ไม่ติดข้องในรูปนาม ไม่มีกิเลสเครื่องกังวล คือ ราคะ โทสะ เป็นต้น

พระนางสงัดจิตสงัดใจตามกระแสพระสัทธรรมเทศนาที่พระองค์ทรงแสดง ผลสุดท้ายก็ได้บรรลุเป็นพระโสดาบันในขณะที่ฟังธรรม เมื่อนางจติจากอภัพนั้นแล้วก็ไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ มีรัศมีช่วงโชติยิ่งกว่าโดยเทพธิดาทั้งหลาย

เพราะว่า นางได้เป็นเทพธิดาประเภทพระอริยะ คือ ได้สำเร็จเป็นพระโสดาบันแล้วก็พระอริยะ เมื่อเป็นเทพธิดาประเภทพระอริยะ ก็ย่อมมีรัศมีโชติมากกว่าบรรดาเทพธิดาทั้งหลายที่เป็นปุณฺณชน บรรดาเทพบุตรทั้งหลายก็มีความสนใจใฝ่ฝันมาชมชม แต่ผลสุดท้าย นางก็ได้เป็นอัครมเหสีของท้าวสักกะเทวราช

นี่แหละท่านนักปฏิบัติธรรมทั้งหลาย ความโกรธนี้มีพิษร้ายแรงยิ่งนักดังกล่าวนำแล้ว เหตุที่เรานี้ทั้งหลายจะทำลายความโกรธให้หมดไปจากขันธสันดานของเราได้หรือจะบรรเทาความโกรธลงไปได้นั้นมีหลายประการ แต่ก็ขอบรรยายเพียงคร่าวๆ คือ

ประการที่ 1 เราต้องใช้โยนิโสมนสิการใคร่ครวญ ตรិตรอง พิจารณาถึงโทษของความโกรธว่า ความโกรธนี้ดีหรือไม่หนอ ถ้าเรากดลงไปแล้วจะเป็นอย่างไร เราต้องพิจารณา

ประการที่ 2 ก็ให้เราเจริญเมตตามากๆ นึกถึงคนที่ไม่ชอบใจขึ้นมาเมื่อใด ก็จงเจริญภาวนาว่า ขอท่านจงเป็นสุขเถิด ขอเจ้าจงเป็นสุขเถิด ขอท่านจงเป็นผู้ไม่มีเวร ไม่มีมีความเคียดแค้น ไม่มีความลำบาก มีความสุข รักษาตนเถิด ก็จะผ่อนคลายความโกรธลงไปได้ ก็จะบรรเทาความโกรธลงไปได้

มิฉะนั้น เราก็พิจารณาว่า อตภาพร่างกายอันยาวาวหนาคืบของเราก็คือ ของคนอื่นก็ดี เป็นแต่เพียงธาตุทั้ง 4 ขันธ์ทั้ง 5 ประชุมกันอยู่เราโกรธเขาเพื่อประโยชน์อะไร เราชิงอะไรของเขา เราโกรธตาเขาหรือ หรือเราโกรธหูเขา หรือเราโกรธจมูกเขา หรือว่าโกรธลิ้นเขา หรือโกรธผมเขา หรือโกรธขาเขา โทดแขนเขาเราไล่ไปๆ

ผลสุดท้าย ก็จะสามารถบรรเทาความโกรธได้ เพราะว่าเรารู้แล้วว่า เราเจริญวิปัสสนาวันนี้ เราเห็นว่าร่างกายอันยาวาวหนาคืบนี้ ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา เป็นแต่เพียงธาตุทั้ง 4 ขันธ์ทั้ง 5 ประชุมกันอยู่เมื่อหมดสภาพแล้วก็สลายไปแล้วเราจะโกรธธาตุทั้ง 4 ขันธ์ทั้ง 5 เพื่อประโยชน์อะไร

เมื่อเราพิจารณาอย่างนี้ ก็จะบรรเทาความโกรธลงไปได้สำหรับท่านที่ได้สมาธิที่สามารถเข้าสมาธิได้ ก่ออิฐฐานจิตเข้าสมาธิ เมื่อเราออกจากสมาธิ ความโกรธก็จะบรรเทาเบาบางลงไป หรือถ้าเราจะทำลายให้เด็ดขาดไปโดยที่ไม่มีเหลือหลอในขันธสันดานของเรา ก็ต้องตั้งอกตั้งใจเจริญวิปัสสนาภาวนา

เมื่อเราเจริญวิปัสสนาญาณ 16 ได้ครั้งที่ 3 เห็น อริยสัจ 4 ครั้งที่ 3 ถึงนิพพานครั้งที่ 3 ก็สามารถทำลายโทสะให้หมดไปจากขันธสันดานของเราได้โดยที่ไม่มีเศษมีเหลือในขันธสันดานอีกต่อไป จิตใจของเราก็จะชุ่มเย็นหรือหวานฉ่ำเหมือนกันกับเอาไปหล่อเลี้ยงไว้ในน้ำผึ้ง

เมื่อความโกรธดับไปแล้วท่านนักปฏิบัติธรรมทั้งหลายหลงพ้อไม่สามารถที่จะหาอะไรมาเปรียบเทียบกับได้ว่า มันเย็นใจสักแค่ไหนเพียงไร จึงได้เปรียบว่าเหมือนกันกับเอาหัวใจของเรานี้ไปแช่ไว้ในน้ำผึ้งที่เรากรองสะอาดเรียบร้อยแล้ว แล้วก็ป็นน้ำผึ้งที่สดๆ เราเอาดวงใจของเรานี้ไปแช่ไว้ในน้ำผึ้งที่เย็นฉ่ำ แล้วก็ป็นน้ำผึ้งที่สะอาดปราศจากธุลีทั้งหลายทั้งปวง

เราคิดว่า มันจะได้รับความชุ่มฉ่ำและหวานเย็นสักปานใด ขอบุขมานี้ ฉันท จิตใจของเรา เมื่อหมดความโกรธแล้ว จะทำให้เรานี้มีความสุขอยู่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อมีความเย็นชุ่มฉ่ำอยู่ตลอดเวลา แม้จะกระทบอารมณ์อะไร ก็จะไม่มีความกระทบ กระทั่งแห่งจิต จะไม่ทำให้ความโกรธนี้เกิดขึ้นมาได้ แล้วก็ในทำนองเดียวกัน

เมื่อความโกรธหมดไป กามราคะ คือ ความกำหนดในเพศตรงกันข้ามก็หมดไปด้วย เมื่อความกำหนดในเพศตรงกันข้ามหมดไป คือหมดทั้งความโกรธด้วย หมดทั้งกามราคะด้วย ท่านนักปฏิบัติธรรมทั้งหลายก็ลองนึกดูสิว่า มันจะมีความสุขสักแค่ไหนเพียงไร

พวกเราทั้งหลาย มีความทุกข์อยู่ทุกวันนี้ บวชเป็นพระเป็นเณร ผ้าขาว แมชี ก็ไม่สามารถที่จะประพฤติพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิงได้ ก็เพราะตัว (กามราคะ) นี่เป็นเหตุสำคัญที่หนึ่งเบอร์หนึ่ง ซึ่งทำลายเราให้ได้รับความลำบาก และเดือดร้อนดิ้นรนกระวนกระวายในการประพฤติพรหมจรรย์

หรืออีกอย่างหนึ่งผู้ที่ประพฤติพรหมจรรย์ ไม่สามารถที่จะอยู่ในเพศพรหมจรรย์ได้ตลอดไป คือ ไม่สามารถที่จะบวชเป็นพระ เป็นเณร ไม่สามารถที่จะบวชเป็นผ้าขาวแมชีได้ตลอดชีวิต ตัวการสำคัญ ก็คือตัวกามราคะ นี่เอง

เมื่อใดเราทำลายกามราคะได้แล้ว ความคิดที่จะสร้างเหย้าสร้างเรือน ความคิดในการมีลูกเมีย มีลูกมีผัวก็หมดไปแล้ว เมื่อสิ่งทั้งหลายทั้งปวงหมดไป กามราคะก็หมดไป ความโกรธก็หมดไป สำนักปฏิบัติธรรมทั้งหลาย ความสุขก็เกิดขึ้นมาแทนที่ ความสุขนี้ไม่มีอะไรที่จะมาเทียบได้

ในที่นี้ขอขำนิดหนึ่งว่า หากว่าท่านทั้งหลาย ยังทำลายความโกรธไม่ได้ มีอีกวิธีหนึ่งซึ่งง่ายที่สุด ท่านทั้งหลาย เมื่อความโกรธเกิดขึ้นมา ก็ให้กำหนดทันทีว่า โกรธหนอๆ หรือว่าหยุดหนอๆ เราใช้วิธีเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐาน ก็ยับยั้งความโกรธลงไปได้

ประการที่สอง ตั้งปัญฐานจิตเรียกว่า มหาปัญฐานจิต มีพระรูปหนึ่งเป็นคนเจ้าโทสะกระทบอะไรนิดอะไรหน่อยก็โกรธขึ้น มาทันที หลวงพ่อได้แนะวิธีให้เขาตั้งสัจจะปณิธานว่าจะไม่โกรธอีกต่อไป เขาก็อธิษฐานว่าขอให้แผ่นดินทั้งแผ่นดินนี้แข็งเหมือนเพชร เมื่อใดแผ่นดินแข็งเหมือนเพชรนี้ยังไม่ละลายเป็นน้ำ หากว่าขณะใดที่ข้าพเจ้ามีความโกรธอยู่ ข้าพเจ้าจะไม่พูดเลย จะไม่เคียดคนนั้น จะเคียดคนนี้ (เคียดเป็นภาษา

อีสานคือ โกรธ) หรือจะไม่ตำคนนั้น ไม่ตำคนนี้ ข้าพเจ้าจะไม่พูดเลย คือ เมื่อใดมีความโกรธอยู่ในจิตใจ ข้าพเจ้าจะไม่พูดเลยเป็นอันขาด ให้เขาตั้งปณิธานจิตอย่างนี้

ผลสุดท้าย เขาก็ตั้งปณิธานจิตตามที่หลวงพ่อบอก ความโกรธก็ค่อยเบาบางไปที่ละเล็กทีละน้อยๆ การประพฤติปฏิบัติก็ค่อยดีขึ้นๆ ในที่สุดก็สามารถทำลายความโกรธได้

มุมมองเรื่องความโกรธในพระไตรปิฎก

ความโกรธ มาจากศัพท์ภาษาบาลีว่า โกรธ แปลว่า ความกำเริบ ความขุ่นเคือง ในจิตใจ (ส.ส. (ไทย) 15/271/395.) มีศัพท์ที่ใช้เหมือนกับความโกรธ คือ โทสะ คือความรู้สึกลึกซึ้งประทุษร้าย มันจะเริ่มต้นมาจาก อคติความไม่พอใจ ถ้าจะระงับไว้ได้ก็จบแค่นั้น ถ้าจะระงับไม่ได้ก็จะไปถึงปฏิกะ ความหงุดหงิดรำคาญ ถ้าจะระงับไว้ได้แค่ปฏิกะก็หายไป ถ้าจะระงับไม่ได้ก็จะกลายเป็นโกรธะ ความขุ่น เหมือนน้ำที่เราต้มบนเตาไฟ ก็เริ่มขุ่น เริ่มหมุ่นเริ่มจะร้อนถ้าจะระงับไว้ได้ก็ดีไประงับไม่ได้จะตามมาเป็นโทสะ ความพลุ่งพล่านระงับไม่อยู่ก็พลุ่งพล่านออกมาทางกายบ้าง ทางวาจาบ้าง (Taylor and Wilson, Exploring Your, 1997:45) ร้อนใจ ร้อนรนถูกเผา ให้ร้อนด้วยโทสะ อย่างที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงในอาทิตตปริยายสูตรที่ว่าร้อนอยู่ด้วยไฟคือราคะบ้าง โทสะบ้าง โมหะบ้าง ในที่นี้ก็ร้อนอยู่ด้วยโทสะแล้วพลุ่งพล่านออกมา ทางกายบ้าง ทางวาจาบ้าง ความโกรธเป็นอารมณ์ธรรมชาติของมนุษย์ที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ความโกรธคืออารมณ์ที่รุนแรงหรือความรู้สึกที่ไม่พอใจมันมักจะแฝงความเป็นปรปักษ์ และ ความตึงเครียดที่เกิดจากสัมผัสของการบาดเจ็บหรือถูกกระทำทำให้การสบประมาท

การศึกษาความโกรธในพระพุทธศาสนา ดังที่ปรากฏในพระไตรปิฎกและมีผู้เชี่ยวชาญในทางพระพุทธศาสนาได้ให้ความหมายของความโกรธเอาไว้ดังต่อไปนี้ คำว่าความโกรธหมายถึง ความปองร้าย ความมุ่งร้าย ความขัดเคือง ความขุ่นเคือง ความพยาบาทแห่งจิตความประทุษร้ายในใจความชิง กิริยาที่ชิงความเป็นผู้ชิง ความพยาบาท กิริยาที่พยาบาท ความเป็นผู้พยาบาท ความพิโรธความพิโรธตอบ ความเป็นผู้ดูร้ายความเพราะวาจาชั่วไม่ชุ่มชื่นแห่งจิตพระพุทธองค์ได้ตัดถึงลักษณะของความโกรธว่า มีรากเป็นพิษมียอดหวานที่ว่ามีลาบเป็นพิษหมายความว่า ในเบื้องต้นความโกรธจะแสดงพิษสนองต่อจิตใจทำให้หงุดหงิดเร่าร้อนเดือดดาลจึงต้องรีบระบายความหงุดหงิดเร่าร้อน เดือดดาลออกไปโดยเร็ว ด้วยการด่าว่า ทูบตีหรือทำร้ายบุคคลหรือสิ่งของที่เป็นต้นเหตุให้โกรธ

ความโกรธคือโทสะ ในวงการนักเรียนธรรม แปลว่า ความคิดประทุษร้าย ได้แก่การคิดทำลายคนอื่น เช่น คิดจะฆ่าให้เจ็บ คิดจะตีให้หัวแตก คิดจะเผาบ้านเขา คิดจะใส่ร้ายป้ายสีให้เสียคน ความคิดอย่างนี้เรียกว่าโทสะ หากจะถามต่อไปว่า โทสะ ให้โทษอย่างไร ก็พบว่า โทสะจะเป็นเหตุให้ก่อเวรภัยต่างๆ อันจะทำให้ตัวให้เดือดร้อน

ในความเข้าใจของคนทั่วไป ถือว่าอาการของจิตเดือดดาลนั้น จะเรียกว่าโกรธก็ได้ ว่าโทสะก็ได้ ว่าโมโหก็ได้ ถ้ามีอาการเช่นนี้ เวลาเล่าให้คนอื่นฟัง บางคนก็ว่า “แหม ข้า โกรธจนตัวสั่น” “แหม มันยั่วโทสะนัก” “แหมมันเดือดโมโหขึ้นมาทันทีเชียว” บางทีก็ว่า “ทำไมพี่ถึงเป็นคนโมโหโทโสอย่างนี้”

โทสะ ความคิดประทุษร้ายเป็นอกุศลมูล คือรากเหง้าของความชั่วทั้งปวงสภาวะที่ชื่อว่าโทสะ เพราะอรรถว่า เป็นเหตุให้คนประทุษร้าย หรือประทุษร้ายเอง หรือว่าธรรมชาติมันจัดว่าเป็นเครื่องประทุษร้ายเท่านั้น

โทสะมีความดุร้ายเป็นลักษณะ เหมือนนอสรพิษถูกตีแล้วไม่ตาย มีความกระสับกระส่าย (แห่งกาย และจิต) เป็นหน้าที่ เหมือนคนถูกวางยาพิษ มีการประทุษสลายเป็นผล เหมือนศัตรูได้โอกาสล้างแค้น มีอาฆาต วัตถุ 10 เป็นเหตุใกล้ให้เกิด (วัตถุที่ทำให้เกิดโทสะ เช่น เห็นว่าเขาเคยทำให้เราเจ็บ เห็นว่าเขากำลังทำให้เราเจ็บ หรือเห็นว่าเขาจะทำให้เราเจ็บ หรือเห็นว่าเขาเคยทำให้เราที่เรารักเจ็บ เป็นต้น)

นอกจากนี้โทสะเมื่อเป็นรากเหง้าเรียกว่า “โทสะมูล” เมื่อถึงฐานะนิรณันท์เรียกว่า “พยาบาทนิรณันท์” เมื่อถึงฐานะเป็นกรรมบถ เรียกว่า “พยาบาท” (ปัญญา ใช้บางยาง และคณะ, 2548 : 26)

ก. ความโกรธที่ปรากฏในพระวินัย

ในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ สังฆาทิเสสกัณฑ์ กล่าวว่า “ผู้ใด มีความขัดเคือง มีโทสะโดยมุ่งหมายว่า ทำอย่างไรจึงจะให้ผู้นั้นพ้นจากพรหมจรรย์นี้ได้ถ้าผู้มีความขัดเคือง มีโทสะผู้นั้นแล้วใส่ความผู้อื่นแล้วก็ต้องโทษอย่างหนักพุทธองค์ตรัสว่าอันผู้ใดผู้หนึ่งใจทกก็ตามไม่ใจทกก็ตาม อธิกรณ์นั้นเป็นเรื่องถ้าไม่มีมูลไม่มีหลักฐาน และผู้นั้นยอมรับผิดชอบก็จะน้อยลง” (วิ.มหา. (ไทย) 1/385/419)

พระพุทธองค์กล่าวว่า “จึงสอนให้ทำลายราคะโทสะโมหะตลอดถึงทำลายบาปอกุศลธรรมต่าง ๆ” (วิ.มหา. (ไทย) 1/6/4) พระพุทธองค์ครั้งเสด็จจากทวารวดีจรดิมโนทวาริตและบาปอกุศลธรรม” (วิ.มหา. (ไทย) 1/7/4) ถ้าเขากล่าวหาเราว่ามีมูลอยู่เพราะเราแสดงธรรมเพื่อกำจัดราคะโทสะโมหะและบาปอกุศลธรรม” (วิ.มหา. (ไทย) 1/8/4) ข้อนี้จัดเป็นกิเลสที่ควรละการละกิเลสได้แก่ การละราคะการละโทสะการละโมหะ (วิ.มหา. (ไทย) 1/199/185)

ในอนนัจฉริยคาถาพระวินัยปิฎก ได้กล่าวว่า ไม่ควรประกาศธรรมที่เราได้บรรลุด้วยความลำบาก เพราะธรรมนี้ไม่ใช่สิ่งที่ผู้ถูกราคะและโทสะครอบงำจะรู้ได้ง่ายแต่เป็นสิ่งที่พาทวนกระแสนะเอียดลึกซึ่งรู้เห็นได้ยากประณีต และผู้กำหนดด้วยราคะถูกกองโมหะหุ้มห่อไว้จึงรู้เห็นไม่ได้ (วิ.ม. (ไทย) 4/7/77)

ในอาทิตตปริยายสูตร ได้กล่าวไว้ว่าแม้ความร้อนเพราะราคะโทสะโมหะร้อนเพราะความเกิดความแก่ความตายความโศกความคร่ำครวญความทุกข์ โทมนัสความคับแค้นใจโทสะ (หุ) เป็นของร้อนเสียงเป็นของร้อน ฯลฯ ใจเป็นของร้อนอารมณ์เป็นของร้อนความรู้ทางใจเป็นของร้อนการกระทบทางใจเป็นของร้อนแม้ความเสวยอารมณ์ที่เป็นสุขหรือทุกข์หรือไม่ใช่สุขไม่ใช่ทุกข์ที่เกิดขึ้นเพราะมโนสัมผัสเป็นปัจจัยก็เป็นของร้อน พระพุทธองค์กล่าวว่าร้อนเพราะราคะโทสะโมหะร้อนเพราะความเกิด ความแก่ ความตาย ความโศกความคร่ำครวญทุกข์โทมนัส ความคับแค้นใจ (วิ.ม. (ไทย) 4/45/63-65)

การสละราคะ โทสะโมหะจิตปราศจากราคะโทสะโมหะแต่ยังกล่าวเท็จทั้งที่รู้ว่าเมื่อเขารู้ว่าเข้าปฐมฌานแล้วด้วยอาการ 3 อย่าง เมื่อผู้อื่นเข้าใจจึงเป็นโทษหนัก เมื่อเขาไม่เข้าใจโทษก็จะเบาลง และเขากล่าวต่อไปว่าจิตปราศจากโทสะด้วยอาการ 3 อย่าง ด้วยอาการ 7 อย่างคือ (1) เบื้องต้นเธอรู้อาจจะกล่าวเท็จ (2) กำลังกล่าวก็รู้ว่ากำลังกล่าวเท็จ (3) ครั้นกล่าวแล้ว ก็รู้ว่ากำลังกล่าวเท็จ (4) อำพรางความเห็น (5) อำพราง

ความเห็นชอบ (6) อำพรางความพอใจ (7) อำพรางความประสงค์เมื่อผู้อื่นเข้าใจต้องโทษอย่างหนักเมื่อเขาไม่เข้าใจต้องเบาลงตามลำดับ (วิ.มหา. (ไทย) 1/219/207) นี่แสดงว่าพระพุทธองค์ทรงไม่ทรงสรรเสริญให้คนมีความโกรธโกหกหลอกลวง

สรุป ความโกรธที่ปรากฏในพระวินัยปิฎกนั้นพระพุทธองค์จึงสอนให้ทำลายโกรธ (โทสะ) นั้นเสียตลอดถึงทำลายบาปอกุศลธรรมต่างๆ ทั้งทางกายทุจริตวจีทุจริตมโนทุจริตเพราะโทสะเป็นของร้อน พระพุทธองค์กล่าวว่าร้อนเพราะราคะโทสะโมหะร้อนเพราะความเกิด ความแก่ ความตายความโศก ความเศร้าครวญทุกข์โศกเศร้า ความคับแค้นใจ

ข. ความโกรธที่ปรากฏในพระสูตรตันตปิฎก

พระสูตรตันตปิฎกมัชฌิมนิกายมัชฌิมนิพพานสูตรได้กล่าวไว้ว่า บุคคลพึงละการนินทาบุคคล ที่เป็นผู้นินทาและการประทุษร้ายเหล่าใดเราจะพึงปฏิบัติเพื่อละสังโยชน์เหล่านั้นเสียการประทุษร้ายแม้แต่ตนเองก็ยิ่งติดเตียงตนเองได้ด้วยการนินทาเพราะการประทุษร้ายนั้นเป็นปัจจัยผู้รู้ใคร่ครวญแล้วพึงติเตียนหลังจากตายไปแล้วจะไปสู่สุคติ การนินทา เป็นสังโยชน์เป็นนิเวศน์เป็นอาสวะ และความเร่าร้อนแก่เราเมื่อบุคคลไม่มีการนินทาและการประทุษร้ายอาสวะและความเร่าร้อนนั้นจะไม่มี (ม.ม. (ไทย) 13/38/41)

บุคคลพึงละความโกรธได้เพราะอาศัยความไม่โกรธ (ม.ม. (ไทย) 13/39/41.) ผู้ตัดการนินทา และการประทุษแห่งความโกรธเพื่อละเพื่อตัดสังโยชน์เมื่อไม่มีความโกรธอาสวะ และความเร่าร้อนเรานั้นก็จะไม่มี

ในพระสูตรตันตปิฎกสังยุตตนิกายสคาถวรรคมาฆะสูตรกล่าวถึง บุคคลฆ่าความโกรธได้จึงอยู่เป็นสุขฆ่าความโกรธได้จึงไม่เศร้าโศก การฆ่าความโกรธ ซึ่งมีรากเป็นพิษ มียอดหวานเพราะบุคคลฆ่าความโกรธนั้นได้แล้วจึงไม่เศร้าโศก ดังนั้น การฆ่าความโกรธซึ่งเป็นพิษเป็นภัยต่อตนเพราะบุคคลฆ่าความโกรธได้แล้วจึงอยู่เป็นสุข (ขุ.ชา. (ไทย) 27/1/227)

พระราชผู้ไม่ทรงพิโรธต่อผู้ที่โกรธยอมเป็นที่บูชาของชาวแวนแคว้น (ขุ.ชา. (ไทย) 27/1/227.) ทั้งในหมู่บ้านในป่าในที่ลุ่มหรือในที่ดอนพอเรือจ้างของท่านอย่าโกรธเลย (ขุ.ชา. (ไทย) 27/5/228) เจ้าอย่าโกรธเพราะความโกรธไม่ดีเลยทิศที่เจ้ายังไม่ได้เห็นยังไม่ได้ยินมีอีกมากมารดาบิดาเป็นทิศเบื้องหน้า พระอรียะทั้งหลายกล่าวสรรเสริญอาจารย์ว่าเป็นทิศเบื้องขวา (ขุ.ชา. (ไทย) 27/8/229) พระราชาผู้เป็นใหญ่กว่าชายและหญิงถึงแม้เราจะโกรธก็จะหักห้ามความโกรธได้ดำรงตนไว้อย่างนั้นต่อชุมชนจะอนุเคราะห์ลงอาชญาโดยธรรม (ขุ.ชา. (ไทย) 27/32/290) หากพระองค์จะประทานพรแก่ข้าพเจ้า ถ้าหวังเฉพาะความประพฤติของตนคืออย่ามีความโกรธอย่ามีโทสะอย่ามีความโลภและอย่ามีความเสนาหาขอพระองค์ทรงประทานพรทั้ง 4 ประการเหล่านี้เถิด (ขุ.ชา. (ไทย) 27/14/323) ความโกรธในโทสะในความโลภหรือในความเสนาหาข้าพเจ้าทำแล้วขอท่านจงบอกแก่ข้าพเจ้า (ขุ.ชา. (ไทย) 27/15/323) ความโกรธนั้นเกิดจากความไม่อดทนถึงจะน้อยก็จะมากได้ต่อไปก็จะเพิ่มพูนยิ่งขึ้นเป็นความขัดข้องใจมีความคับแค้นใจเป็นอันมากเพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงไม่ชอบความโกรธ (ขุ.ชา. (ไทย) 27/16/323)

สรุป การนินทา และการประทุษแห่งความโกรธเพื่อละเพื่อตัดสังโยชน์เมื่อไม่มีความโกรธอาสวะและความเร่าร้อนเหล่านั้นก็จะไม่มีบุคคลฆ่าความโกรธได้จึงอยู่เป็นสุขฆ่าความโกรธได้จึงไม่เศร้าโศก การฆ่า

ความโกรธ ซึ่งมีรากเป็นพิษ มียอดหวานเพราะบุคคลฆ่าความโกรธนั้นได้แล้วจึงไม่เศร้าโศก ความโกรธซึ่งเป็นพิษเป็นภัยต่อการฆ่าความโกรธได้จึงอยู่เป็นสุข

ค. ความโกรธที่ปรากฏในพระอภิธรรมปิฎก

อภิธรรมปิฎกัมมสังคณี กล่าวถึง อกุศล 3 คือ โลภะ โทสะ และโมหะเฉพาะโทสะ มีสาระสรุปได้ดังนี้

โทสะคือความอาฆาตเกิดขึ้นว่าผู้นี้เคยทำความเสื่อมเสียแก่เรา ผู้นี้กำลังทำความเสื่อมเสียแก่เรา พรุ่งนี้จะทำความเสื่อมเสียแก่เรา ผู้นี้เคยทำความเสื่อมเสียแก่เราคนที่รักที่ชอบพอของเรา เคยทำความเจริญ ฯลฯ กำลังทำความเจริญจักทำความเจริญแก่ผู้ไม่เป็นที่รักที่ชอบของพวกเรา หรือความอาฆาตเกิดขึ้นในฐานะอันไม่สมควร จิตจึงอาฆาตความกระเทขบกระทั่ง ความแค้นความเคืองความขุ่นเคือง โทสะ จึงคิดประทุษร้ายคิดมุ่งร้ายความขุ่นจิตความโกรธ กิริยาที่โกรธ ภาวะที่โกรธ มีลักษณะเช่นว่านี้ ความคิดปองร้ายกิริยาที่คิดปองร้ายภาวะที่คิดปองร้ายความพิโรธความแค้นความดุร้ายความเกรี้ยวกราดความไม่แช่มชื่นแห่งจิตมีลักษณะเช่นนี้จึงได้เรียกว่าโทสะ (อภิ.วิ. (ไทย) 34/1066/273)

บุคคลผู้มักโกรธ กิริยาที่โกรธ ภาวะที่โกรธ โทสะ ความประทุษร้าย ภาวะที่ประทุษร้ายพยายาม กิริยาที่พยายาม ภาวะที่พยายาม พิโรธ พิโรธตอบ ดุร้าย เกรี้ยวกราด จิตไม่ยินดีอันใดลักษณะเช่นนี้เรียกว่าความโกรธ ความโกรธนี้อันบุคคลใดละไม่ได้ บุคคลนั้นเรียกว่า ผู้มักโกรธ (อภิ.วิ. (ไทย) 36/45/147) ความผูกโกรธ กิริยาที่ผูกโกรธ ภาวะที่ผูกโกรธ การไม่หยุดโกรธ การตั้งความโกรธไว้ การดำรงความโกรธไว้ การไหลไปตามความโกรธ การตามผูกพันด้วยความโกรธไว้ การทำความโกรธให้มันเข้าไว้อันใดเห็นนี้ นี้เรียกว่าความผูกโกรธ ความผูกโกรธนี้ อันบุคคลใดละไม่ได้บุคคลนั้นเรียกว่า ผู้ผูกโกรธ (อภิ.วิ. (ไทย) 36/46/157)

บุคคลผู้เปรียบเหมือนรอยขีดบนแผ่นดิน เพราะบุคคลบางคนในโลกนี้โกรธเป็นประจำ และความโกรธของเขานั้นก็หมักหมมอยู่ยาวนานเหมือนกับรอยขีดบนแผ่นดินย่อมไม่ลบเลือน (เร็ว) เพราะลมหรือน้ำย่อมติดอยู่ยาวนานชื่อแผ่นดินใดบุคคลบางคนในโลกนี้ ก็ฉนั้นนั่นเหมือนกันโกรธเป็นประจำ และความโกรธของเขานั้นก็หมักหมมอยู่ยาวนานบุคคลนี้เรียกว่าผู้เปรียบเหมือนรอยขีดที่แผ่นดิน (อภิ.วิ. (ไทย) 36/113/174-175)

บุคคลผู้เปรียบเหมือนรอยขีดที่แผ่นดิน บุคคลบางคนในโลกนี้โกรธเป็นประจำแต่ความโกรธของเขานั้นไม่หมักหมมอยู่ยาวนานเหมือนกับรอยขีดที่แผ่นดินย่อมลบเลือนเร็วเพราะลมหรือน้ำไม่ปรากฏอยู่ยาวนานชื่อแผ่นดินใดบุคคลบางคนในโลกนี้ก็ฉนั้นนั่นเหมือนกันโกรธเป็นประจำแต่ความโกรธของเขานั้นไม่หมักหมม อยู่ยาวนานบุคคลนี้เรียกว่าผู้เปรียบเหมือนรอยขีดที่แผ่นดิน (อภิ.วิ. (ไทย) 36/114/175)

ดังนั้น ความหมาย ของความโกรธในพระอภิธรรมปิฎกคือ โลภะ (ความโลภ) คือความกำหนดความคล้อยตามอารมณ์ ความยินดี ความเพลิดเพลินเป็นผลนำไปสู่โทสะ (ความโกรธ) คือไม่สมหวังกับสิ่งนั้นๆ จึงกลายเป็นความคิดประทุษร้ายความคิดมุ่งร้ายกิริยาที่โกรธภาวะที่โกรธเป็นผลทำให้จิตมีโมหะ (ความหลง) หลงในสภาวะธรรมเหล่านั้นที่เป็นเหตุให้อกุศล 3 คือ โลภะ โทสะ และโมหะบังเกิดขึ้นอยู่เนื่องๆ

สรุป บุคคลผู้มักโกรธ พระพุทธองค์ทรงเปรียบบุคคลที่โกรธประจำเหมือนกับรอยขีดบนแผ่นดิน เพราะความโกรธของเขาหมักหมมอยู่ยาวนานย่อมไม่ละเลือนได้ง่าย แต่ความโกรธของบางคนเปรียบเหมือนรอยขีดที่แผ่นดินเพราะความโกรธนั้นไม่ได้หมักหมมอยู่ยาวนาน เหมือนกับรอยขีดที่แผ่นดินย่อมลบเลือนเร็ว

ง. ความโกรธที่ปรากฏในอรรถกถา

อรรถกถา ติลมฺหฺนุจิชาตก กล่าวไว้ว่า การเขียนที่เป็นการสั่งสอน สมัยหนึ่งพระศาสดา เมื่อประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน ทรงปรารภภิกษุผู้มักโกรธรูปหนึ่ง จึงตัดเรื่องนี้ มีคำเริ่มต้นว่า อชฺชาปิ เม ตํ มนสิ ดังนี้

ได้ยินมาว่า มีภิกษุรูปหนึ่งเป็นผู้มักโกรธมากไปด้วยความคับแค้นใจ ถูกใครว่าอะไรแม้เพียงนิดเดียวก็โกรธ ความโกรธ ความคิดประทุษร้ายและเป็นผู้ที่น้อยใจ อยู่มาวันหนึ่ง ภิกษุทั้งหลาย นั่งสนทนากันว่า ภิกษุรูปนี้เป็นคนโกรธง่าย เต็มไปด้วยความคับแค้นใจ เทียบท่าเสียงเอะอะเหมือนเกลือที่เขาใส่ในเตาไฟ เป็นผู้บวชในศาสนาที่สอนมิให้โกรธเห็นปานนี้ แม้แต่ความโกรธนั้น ก็ไม่อาจข่มได้ พระศาสดาทรงตรัส ตรัสถามว่า เธอเป็นผู้โกรธง่ายจริงหรือเมื่อภิกษุรูปนั้นรับเป็นสัตว์แล้ว จึงตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย มิใช่บัดนี้เท่านั้น แม้ในการก่อน ภิกษุนี้ก็จะได้เป็นคนมักโกรธเหมือนกัน

ภิกษุทั้งหลายทูลอาราธนา จึงทรงนำเอาเรื่องในอดีตมาสาธกดังต่อไปนี้

เมื่อพระเจ้าพรหมทัตครองราชสมบัติอยู่ในกรุงพาราณสี โอรสของพระเจ้าพรหมทัตชื่อว่า พรหมทัตตกุมาร อือพระราชาครั้งก่อน ซึ่งมีอาจารย์ทศปาโมกข์ในนครของตน ต่างก็ส่งพระราชโอรสของตนๆ ไปเรียนศิลปะต่างเมืองด้วยหวังว่า เมื่อพระราชโอรสของตนจักเป็นผู้จัดการความเยอหยิ่งด้วยมานะ จะเป็นผู้อดทนต่อความหนาวและความร้อน จะได้รู้จาริตประเพณีของชาวโลกเขาเฉพาะฉะนั้น พระราชาจึงรับสั่งให้พระราชโอรส ซึ่งมีพระชนมายุ 16 พรรษามาแล้ว ได้พระราชทานฉลองพระบาทชั้นเดียวคู่ 1 ร่มใบไม้หนึ่งคัน และทรัพย์ 1,000 กหาปณะ แล้วตัดว่าลูกรัก เธอจงไปยังเมืองตักสิลา จำเรียนเอาศิลปะวิชามา เมื่อพระราชโอรสรับพระราชโองการแล้วถวายบังคมพระชนกชนนี แล้วจึงเสด็จออกไปยังเมืองตักสิลา แล้วได้ไปถามหาบ้านอาจารย์

ในเวลานั้นเอง อาจารย์ที่สอนศิลปะแก่พวกมานพเสร็จพอดีได้เดินออกมานั่ง พืข้างหนึ่งที่ประตูเรือน พระราชโอรสได้ไปถึงที่บ้านอาจารย์นั้นพอดี ได้เห็นอาจารย์นั่งอยู่ คั่นแล้วจึงถอตรงเท้าและลตรม ได้เข้าไปไหว้อาจารย์ อาจารย์จึงรู้ว่าพระราชโอรสนั้นเห็นเดเห็น้อยมา จึงได้ตอบรับพระกุมารด้วยพระกระยาหาร เมื่อเสวยพระกระยาหารเสร็จแล้ว พักผ่อนอยู่ครู่หนึ่ง จึงได้เข้าไปหาอาจารย์ เมื่อไหว้แล้วยืนอยู่ อาจารย์ทศปาโมกข์จึงถามว่า เธอมาจากไหนนะพ่อ พระราชโอรสจึงตอบว่ามาจากเมืองพาราณสี อาจารย์ทศปาโมกข์จึงถามต่อไปว่า เธอเป็นลูกของใครพระราชโอรสจึงตอบว่าเป็นโอรสของพระเจ้าพาราณสี ทศปาโมกข์จึงถามต่อไปว่า พระองค์เสด็จมาด้วยประสงค์อะไรท่านอาจารย์ หรือว่าพระองค์จะเป็นธัมมัตถวาสสิก พระราชกุมารนั้นตอบว่าทรัพย์อันเป็นส่วนของอาจารย์นั้นข้าพเจ้านำมาด้วย ว่าแล้วก็วางถุงทรัพย์พันกหาปณะ ลงที่ใกล้เท้าของอาจารย์แล้วก็ไหว้

ศิษย์ที่เป็นธัมมัตถวาสสิก ในเวลากลางวันต้องทำงานให้อาจารย์ กลางคืนจึงจะได้เรียน แต่สิทธิให้ทรัพย์อันเป็นส่วนของอาจารย์ เป็นเหมือนบุตรคนโตในเรือน เรียนแต่ศิลปะเท่านั้นเพราะฉะนั้นอาจารย์พอมีฤกษ์ยามดีแล้ว จึงเริ่มสอนศิลปะแก่พระกุมารโดยพิสดาร ฝ่ายพระราชทานกุมารก็เรียนเอาศิลปะด้วยความตั้งใจ วันหนึ่ง ได้ไปอาบน้ำพร้อมกับอาจารย์ครั้งนั้นมีหญิงชราคนหนึ่งขัดสีเมล็ดงาให้หมดเปลือกแล้ว ได้อาณาผลตากไว้ แล้วได้นั่งเฝ้าอยู่ พระกุมารจึงได้เห็นเมล็ดงาที่ตากไว้ ก็อยากจะสวย จึงหยิบเมล็ดงามาหนึ่งกำมือแล้วเชียวสวย หญิงชราคนนั้นคิดว่ามานพผู้นี้คงอยากกิน จึงนั่งเสียมิได้กล่าวประการใด ในวันรุ่งขึ้น

พระกุมารนั้นก็ทำได้เหมือนเดิม ในเวลานั้น แม่หญิงชรานั้นก็ไม่ว่าอะไรกับพระราชกุมารนั้นแม้ในวันที่ 3 พระราชกุมารก็ได้ทำได้เหมือนเดิม ในคราวนั้น หญิงชราเห็นเข้าจึงประคองแขนทั้งสองร้องคร่ำครวญว่า อาจารย์ทศปาโมกข์ได้ใช้ให้พวกศิษย์ของตนปล้นเรา อาจารย์หันกลับมาถามว่า นี้อะไรกันแน่ หญิงชรากล่าวว่า สิทธิของท่านเขียวกินเมล็ดงาอ่อนที่ข้าพเจ้าตากไว้ วันนี้กำมือ เมื่อวานนี้ก็กำมือหนึ่ง เมื่อวันซืนก็กำมือหนึ่ง เมื่อศิษย์ของท่านเขียวกินอยู่อย่างนี้ เมล็ดงาที่มีอยู่ของดิฉันก็จะหมดสิ้นไปมิใช่หรือ อาจารย์ทศปาโมกข์กล่าวว่า แม่อย่าร้องไห้ไปเลย ฉันจะให้เงินแก่ท่าน หญิงชรากล่าวว่า ดิฉันไม่ต้องการเงินดอกนาย แต่ดิฉันขอให้ท่านสั่งสอนโดยอย่าให้กุมารนี้ทำอย่างนี้อีกต่อไป อาจารย์ทศปาโมกข์จึงกล่าวว่า ถ้าอย่างนั้นจงคอยดูนะแม่ แล้วให้มานพ 2 คน จับพระราชกุมารที่แขนทั้ง 2 ข้างไว้ แล้วจึงเอาซีกไม้ไผ่มาเคลื่อนที่กลางหลัง 3 ครั้ง พร้อมกับสอนว่า เธออย่าได้ทำอย่างนี้อีกต่อไป พระราชกุมารโกรธอาจารย์ ด้วยการแสดงออกทางสีหน้า มองดูอาจารย์ทศปาโมกข์ตั้งแต่หลังเท้าจนถึงปลายผม แม่อาจารย์นั้นก็รู้ว่าพระราชกุมารมองตนเพราะโกรธเคืองพระราชกุมารเรียนศิลปะจบแล้วทำการฝึกซ้อม เก็บโทษที่อาจารย์กระทำไว้ในหทัย โดยอาฆาตว่า เราจะต้องฆ่าอาจารย์ผู้นี้ ครั้นเวลาจะไป จึงเข้าไปหาอาจารย์ทำทิวามีความเสนหาอย่างสุดซึ้ง รับเอาปฏิกุณญาว่า ท่านอาจารย์เมื่อใด ข้าพเจ้าได้ราชสมบัติในพระนครพาราพารณสี แล้วจะส่งข่าวมาถึงท่าน เมื่อถึงเวลานั้น ขอให้ท่านมาหาข้าพเจ้า เมื่อกล่าวดังนี้แล้วก็จากไปครั้นไปถึงพระนครพาราพารณสีแล้ว ได้เข้าไปถวายบังคมพระชนกชนนี แล้วแสดงศิลปะให้พระชนกชนนีทอดพระเนตร พระราชาตรัสว่าเรามีชีวิตอยู่ท่านเห็นบุตรของเราขณะมีชีวิตอยู่นี้แหละ อยากได้เห็นความสง่าในราชสมบัติแห่งบุตรของเรา จึงได้ทรงสถาปนาพระราชโอรสไว้ในราชสมบัติ เมื่อพระราชโอรสได้ครอบครองศิริราชสมบัติ จึงได้ระลึกถึงโทษที่อาจารย์ทศปาโมกข์ได้กระทำไว้ ก็ทรงพระพิโรธ จึงทรงส่งทูตไปถึงอาจารย์ทศปาโมกข์เพื่อให้มาเฝ้าด้วยตั้งพระทัยว่า เราจะฆ่าอาจารย์นั้นท่านอาจารย์ทศปาโมกข์คิดว่า ในเวลาที่เขายังหนุ่มแน่นอยู่ เราจะไม่อาจให้พระราชานั้นเข้าใจได้ จึงไม่ได้ไป ในเวลาที่พระราชานั้นล่วงเข้าชัฒมวัย คิดว่า บัดนี้เรจักอาจทำให้พระราชานั้นเข้าใจได้ จึงได้เดินทางไปยืนอยู่ที่ประตูพระราชวัง ให้กราบทูลว่า อาจารย์จากเมืองตักสิลามาแล้วพระราชาทรงโสมนัสยินดีจึงรับสั่งให้เรียกพราหมณ์มา พอเห็นอาจารย์นั้นมาเฝ้าพระองค์เท่านั้น ทรงพระพิโรธจนพระเนตรทั้งสองข้างแดง ตัดเรียกเอามาทั้งหลายมาว่าณะผู้เจริญ ที่อาจารย์เขียนยังเสียดแทงเราอยู่จนทุกวันนี้ อาจารย์บากหน้าพาเอาความตายมา โดยไม่รู้ว่า เราจะตายวันนี้ อาจารย์ผู้นั้นจะไม่มีชีวิตแล้วจึงได้ตรัสคาถา 2 คาถา อันมีในเบื้องต้นว่า การที่ท่านให้จับแขนเราไว้แล้วเขียนตีเราด้วยซีกไม้ไผ่ เพราะเหตุเมล็ดงากำมือเดียวนั้น ยังฝังใจเราอยู่จนทุกวันนี้ ท่านไม่ไยดีในชีวิตของท่านแล้วหรือจึงมาหาเราถึงที่นี่ จากที่ท่านให้จับแขนทั้งสองของเราแล้วเขียนตีเราถึง 3 ที จะสนองท่านในวันนี้ (ขุ.ชา.อ. (ไทย) 58/355/12-17)

สรุป การที่ท่านให้จับแขนเราไว้แล้วเขียน ตีเราด้วยซีกไม้ไผ่ เพราะเหตุเมล็ดงากำมือหนึ่งนั้น ยังฝังใจเราอยู่จนทุกวันนี้ ดูก่อนพราหมณ์ ท่านไม่ไยดีในวิชาของท่านแล้วหรือ จึงมาหาเราถึงที่นี่ ผลที่ท่านให้จับแขนทั้งสองของเราแล้วเขียนตีเราถึง 3 ที จักสนองท่านในวันนี้ ดังกล่าวว่า อริยชนใด ย่อมเกียรติก้นอารยชน ผู้กระทำชั่วด้วยการลงโทษ กรรมของอริยชนนั้น เป็นการสั่งสอนหาใช่เป็นเวรไม่ บัณฑิตทั้งหลายย่อมรู้ชัดข้อนี้เป็นอย่างนี้แล

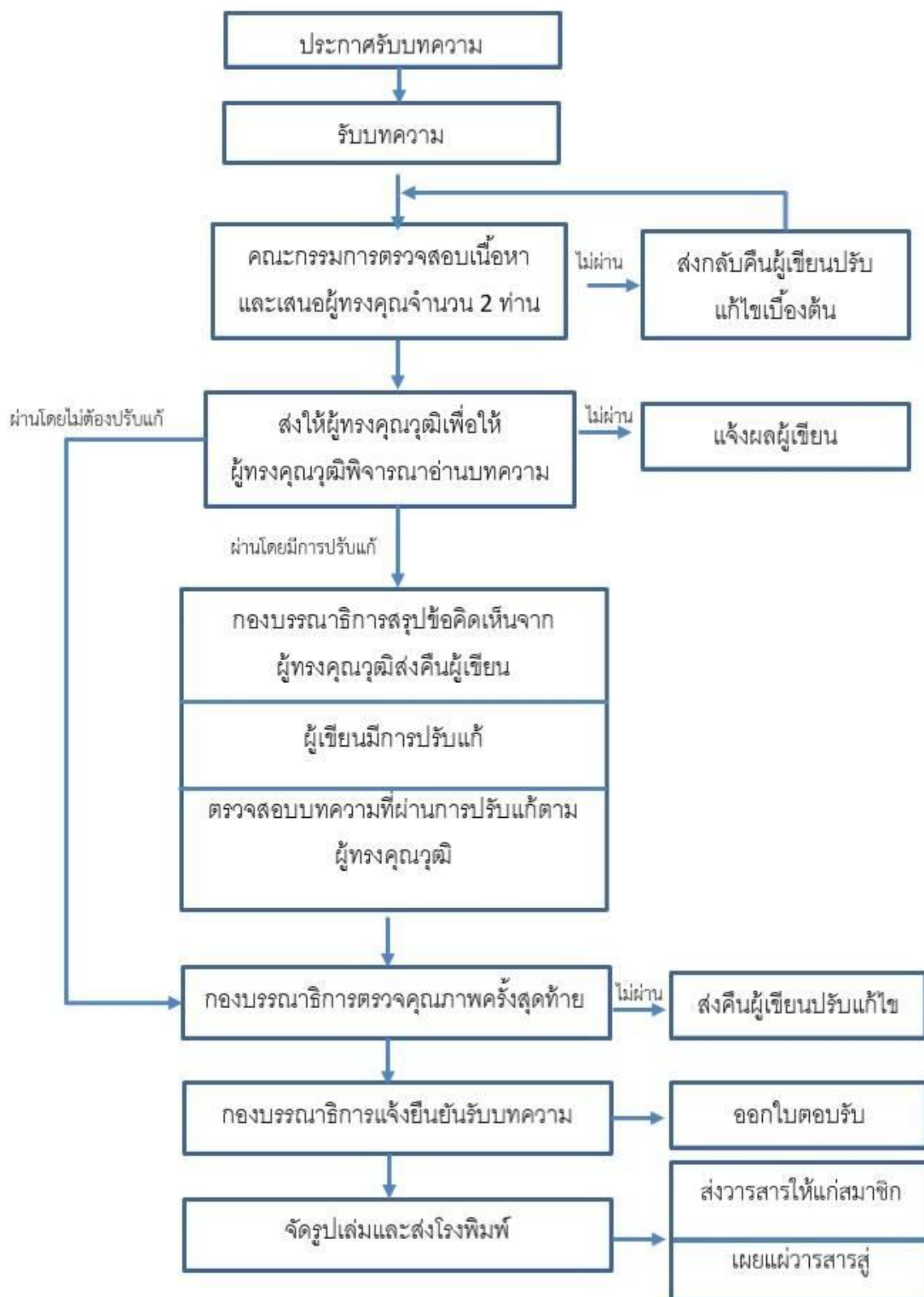
สรุป

จากการศึกษาความโกรธในพระไตรปิฎก ทำให้มองเห็นบทความนี้ว่า 1. ความโกรธมีความหมาย มาจากศัพท์ภาษาบาลีว่า โกรธ แปลว่า ความกำริบ ความขุ่นเคือง ในจิตใจ มีศัพท์ที่ใช้เหมือนกับความโกรธ คือ โทสะ คือความรู้สึกลึกซึ้งประทุษร้าย มันจะเริ่มต้นมาจาก อคติ ความไม่พอใจ ถ้าระงับไว้ได้ก็จบแค่นั้น ถ้าระงับไม่ได้ก็จะไปถึงปฏิฆะ ความหงุดหงิดรำคาญ ถ้าระงับไว้ได้แค่ปฏิฆะก็หายไป ถ้าระงับไม่ได้ก็จะกลายเป็น โกรธะ ความขุ่น เหมือนน้ำที่เราต้มบนเตาไฟ ก็เริ่มขุ่น เริ่มหมุ่นเริ่มจะร้อนถ้าระงับไว้ได้ก็ดีไป ระงับไม่ได้จะตามมาเป็นโทสะ 2. ลักษณะความโกรธ มีความดุร้ายเป็นลักษณะเหมือนกันกับอสรพิษที่ถูกตี มีความพลุ่งพล่านเป็นรสเปรียบเหมือนกันกับยาพิษที่ใส่ลงไปในแม่น้ำ แล้วแผ่ซ่านไปในน้ำนั้น ทำให้สัตว์ที่มากินถึงแก่ความตายได้ มีอาการแผดเผาณีสัยของตนเป็นหน้าที่ เปรียบเหมือนกันกับไฟป่าที่กำลังเผาป่าให้ไหม้เป็นจุนๆ มีความประทุษร้ายเป็นอาการปรากฏ เหมือนกันกับข้าศึกผู้ได้โอกาสมีอาการอาฆาตวัตถุลิขประการเป็นเหตุใกล้ชิดที่จะให้ความโกรธเกิดขึ้น 3. เหตุที่ทำให้เกิดความโกรธนั้นมี 5 ประการ (1) มีโทษเป็นอภัยมาแต่กำเนิด (2) มีความคิดไม่ละเอียด ไม่ลึกซึ้งเป็นปกติ (3) มีการศึกษามีการสดับรับฟังน้อย เมื่ออารมณ์อะไรเกิดขึ้น (4) ได้ประสบกับอารมณ์ที่ไม่ดีอยู่เนืองๆ คือ อนิฏฐารมณ์ และ (5) อารมณ์ที่ไม่น่าใคร ไม่น่าพอใจ ไม่น่าพอใจเช่น รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ ได้ประสบกับอาฆาตวัตถุ 10 ประการ

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). **อรรถกถาภาษาไทย. ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2534). **ธัมมปทัฏฐกถา**. ภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2539). **อภิธัมมัตถวินิยัติกา**. ภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2537). **มังคลัตถทีปนี**. พระมหาทองคำ จนทูปโม แปล เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ปัญญา ไข่บางยาง และคณะ. (2548). **อธิบายหลักธรรมในพระไตรปิฎก**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- Taylor and Wilson. (1997). Exploring Your. Anger: Friend or Foe.

ขั้นตอนดำเนินงานวารสารรัตนบุศย์

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL)

เอกสารฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนต้นฉบับผลงานทางวิชาการสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ลงวารสารรัตนบุศย์ โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารฯ ในแบบรูปเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบและแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

- 1.1 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิชาการด้านศิลปะ วัฒนธรรม ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและนำเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคม
- 1.2 ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วยบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยอยู่ในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความวรรณกรรมและบทความปริทัศน์ และการใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการของราชบัณฑิตยสถาน
- 1.3 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 1.4 กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน, พฤษภาคม-สิงหาคมและกรกฎาคม-ธันวาคม) ของทุกปี

2. นโยบายการพิจารณาถ้อยแถลงบทความ

- 2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด
- 2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน ขึ้นไปตอบบทความและเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง
- 2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี
- 2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์
- 2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหา หรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาดเอ 4 ($8\frac{1}{4} \times 11\frac{3}{4}$ นิ้ว = 21×29.7 ซม.) เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.8 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวามือ และซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร
- 2) ตำแหน่งของแท็บหยุด ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.25 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นทีละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

- 1) ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ
- 2) ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ
- 3) ชื่อผู้เขียน เว้น 1 บรรทัด ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษขวาใต้ชื่อเรื่อง
- 4) ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วม ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ชิดขอบกระดาษขวา ต่อจากชื่อผู้เขียน/ผู้วิจัยคนที่ 1 ตามลำดับ
- 5) หัวข้อใหญ่ในบทความ ขนาด 16 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย
- 6) หัวข้อย่อย เว้นระยะห่างตามลำดับของแท็บหยุด ขนาด 16 ชนิดตัวอักษรหนา
- 7) รายการอ้างอิง (ดูในตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง)
- 8) ท้ายกระดาษ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ ประกอบด้วย
นักศึกษาลัทธิสุตร... สาขาวิชา.. สถาบันการศึกษา... ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย
ตำแหน่งทางวิชาการประจำ/พิเศษ สถาบันการศึกษา... ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้า แต่ไม่เกิน 15 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทความวิจัย

- 1) ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน
- 2) ชื่อผู้เขียน เป็นภาษาไทยและระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)
- 3) บทคัดย่อ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 300 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะคำศัพท์วิทยาศาสตร์
- 4) คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่ควรเกินจำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย
- 5) บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัยและควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย
- 6) วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- 7) วิธีการดำเนินงานวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อ ดังนี้

7.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

7.2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

7.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

7.4) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

8) **สรุปผล** สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตารางกราฟ แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบ ตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางแบบธรรมดาไม่มีสี ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพ ขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายได้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

9) **อภิปรายผล** การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

10) ข้อเสนอแนะ

10.1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

10.2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

11) **ตาราง รูปภาพหรือแผนภูมิ** ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็นและต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมายได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นการตารางคำอธิบายต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นการรูปภาพหรือแผนภูมิ คำอธิบายต้องอยู่ด้านล่าง

12) **รายการอ้างอิง** เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA citation Styls ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย “และคณะหรือ and others”

4.2 บทความวิชาการ

1) **ชื่อเรื่อง** ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) **ชื่อผู้เขียน** เป็นภาษาไทยและระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

3) **บทคัดย่อ** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 300 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะคำศัพท์วิทยาศาสตร์

4) **คำสำคัญ** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย

5) **เนื้อหา** มีองค์ประกอบดังนี้

5.1) **บทนำ** ความน่าสนใจของเรื่องที่น่าสนใจ ก่อนเข้าสู่เนื้อหา

5.2) **เนื้อความ** ควรนำเสนอพัฒนาการของเรื่องได้อย่างน่าสนใจและเนื้อเรื่องมีเนื้อหาใหม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

5.4) **บทสรุป** ควรย่อเฉพาะข้อมูลในเนื้อความให้สั้น ได้เนื้อหาสาระของเนื้อความครบถ้วน

5.3) **เอกสารอ้างอิง** ให้ระบุเฉพาะเอกสารที่ผู้เขียนบทความได้นำมาอ้างอิงในบทความวิชาการอย่างครบถ้วน โดยใช้ระบบการอ้างอิง APA citation styles คุรรายละเอียดและตัวอย่างการอ้างอิงในเนื้อความและการอ้างอิงท้ายเล่มในตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

- 1) ข้อมูลทางบรรณานุกรม/อ้างอิง
- 2) ชื่อผู้วิจารณ์
- 3) บทวิจารณ์

ตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง (การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย)

1. การอ้างอิงในเนื้อหา เป็นระบบนาม-ปี ให้ข้อมูลผู้แต่ง ปีพิมพ์และเลขหน้าที่มีข้อความที่อ้างอิง ซึ่งมีรูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา ดังนี้

(ผู้แต่ง, ปีพิมพ์, เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง

(สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2549, : 200-205)

(McCartney & Phillips, 2006: 498-499)

(Murphy, 1999, p. 85)

กรณีที่ไม่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีพิมพ์ไว้ในวงเล็บเดียวกัน

(สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2549)

2. เอกสารอ้างอิง

● หนังสือ

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. ครั้งที่พิมพ์, เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

มนตรี แยมกลีกร. (2549). การวิจัยและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

Norman, D, A. (2002). The design of everyday things. New York, NY: Basic books.

● วารสาร

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่), หน้า.

มนตรี แยมกลีกร. (2551). เภณฑ์ประสิทธิภาพในงานวิจัยและพัฒนาสื่อการสอน: ความแตกต่าง 90/90 Standard และ E1/E2. วารสารศึกษาศาสตร์. 19(1), 1-16.

Rinke, C. R. (2011). Career trajectories of urban teachers: A continuum of perspectives, participation, and plans shaping retention in the educational system. Urban Education, 46(4), 639-662.

● หนังสือพิมพ์

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปี เดือน วันที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้าซึ่งปรากฏบทความ.

ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร. (2540, 8 พฤศจิกายน). อนาคตจีน-อเมริกา. เดลินิวส์, น. 6.

Schwartz, J. (1993, September 30). Obesity affects economic, social status. The Washington Post, pp. A1, A4.

● วิทยานิพนธ์

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. สถานที่พิมพ์: ชื่อสถาบันศึกษา.

ดร.ณนา นาชัยฤทธิ. (2550). ผลการเรียนรู้จากบทเรียนมัลติมีเดียบนระบบเครือข่ายที่พัฒนาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษาในห้องเรียน ของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Darling, C. W. (1976). **Giver of due regard: The poetry of Richard Wilbur**. Unpublished doctoral dissertation, University of Connecticut, USA.

- รายงานการประชุม

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วันเดือนปีที่จัด. สถานที่จัด. สำนักพิมพ์. หน้า.

กรมวิชาการ. (2538). การประชุมปฏิบัติการณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. 25-29 พฤศจิกายน 2528 ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 7-8.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). A motivational approach to self: Integration in personality. In R. Dienstbier (Ed.), *Nebraska Symposium on Motivation: Vol.38. Perspectives on Motivation*. Lincoln: University of Nebraska Press. 237-288.

- สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง. (ปี เดือน วันที่เผยแพร่สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ. วันที่สืบค้น : URL:<http://>

อานวย สุขเวชช์. (2542, 3 พฤษภาคม). “เพื่อคิดประกันชีวิต : ตัวแทนประกันมีบทบาทสำคัญอย่างไร, 25-28. ฐานเศรษฐกิจ.19(377), 25-28 สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2542จาก<http://www.thainews.th.com>.

Wollman, N. (1999). Influencing attitudes and behaviors for social change. Retrieved from <http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>.

5. การส่งบทความ

5.1 กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

5.2 วิธีการส่งบทความ ผู้เสนอจัดส่งบทความต้นฉบับ และแบบเสนอบทความ 1 ชุด จัดส่งที่

กองบรรณาธิการวารสารรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) ที่ตั้งเลขที่ 202/1 หมู่ที่ 4 ตำบลคูทุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000 หรือจัดส่งที่ Email: journal26976641@gmail.com

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

ติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เบอร์โทรศัพท์ บรรณาธิการ 09-3562-9856 ผู้ช่วยบรรณาธิการ 08-0169-6593